ROK XII ZESZYT 46

POLSKA GOSPODARCZA
TYGODNIK

1931

CENA zł. 1·50

POLSKIE KOPALNIE SKARBOWE NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERMIÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILESIE.

KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.
RYNEK, L. 9-15.
TELEFONY: KRÓL. HUTA 636-640 I KATOWICE 972.
SPRZEDAŻ
WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZAMONU
Z KOPALŃ „KRÓL" BIELSZOWICE, KNURÓW.
ADR. TELEGR. SKARBOFERME KRÓL. HUTA.

DOSTARCZAMY NASTĘPUJĄCE
PRODUKTY PRZEMYSŁU AZOTOWEGO DLA CELÓW TECHNICZNYCH:

SALETRĘ AMONOWĄ

SALETRĘ SODOWĄ
PRZEMYSŁOWĄ

SALETRĘ SODOWĄ
RAFINOWANĄ

SALMIAK

WĘGLAN AMONU

KWAS AZOTOWY

AMONIAK SKROPLONY

WODĘ AMONIAKALNĄ

TLEN ∴ ∴ ∴ ∴ ∴

ORAZ NAWOZY AZOTOWE ZA POŚREDNICTWEM WSZYSTKICH WIĘKSZYCH ORGANIZACYJ ROLNICZO-HANDLOWYCH W KRAJU

PAŃSTWOWA FABRYKA
ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH

W CHORZOWIE
NA GÓRNYM ŚLĄSKU

ZARZĄD WILEŃSKIEGO BANKU ZIEMSKIEGO

niniejszem podaje do wiadomości:

I. że za nieuiszczenie zaległości i innych należności z pożyczek przez Bank wydanych, a również za nieopłacenie przeterminowych pożyczek krótkoterminowych, odbędą się w obecności Zarządu Banku licytacje publiczne w następujących terminach:

I LICYTACJA

a) NA NIERUCHOMOŚCI MIEJSKIE:

1)	w rejonie Wileńskiego, Nowogródzkiego i Rówieńskiego Okręgów Sądowych . . .	25 listopada	(środa)
2)	„ Białostockiego i Łuckiego Okręgów Sądowych	26 „	(czwartek)
3)	„ Grodzieńskiego i Pińskiego Okręgów Sądowych	27 „	(piątek)

b) NA NIERUCHOMOŚCI ZIEMSKIE:

4)	w rejonie Wileńskiego i Łuckiego Okręgów Sądowych	1 grudnia	(wtorek)
5)	„ Rówieńskiego i Grodzieńskiego Okręgów Sądowych	2 „	(środa)
6)	„ Pińskiego i Nowogródzkiego Okręgów Sądowych	4 „	(piątek)
7)	„ Łuckiego i Rówieńskiego Okręgów Sądowych	7 „	(poniedziałek)
8)	„ Wileńskiego i Pińskiego Okręgów Sądowych	9 „	(środa)
9)	„ Białostockiego i Łuckiego Okręgów Sądowych	11 „	(piątek)
10)	„ Wileńskiego i Rówieńskiego Okręgów Sądowych	14 „	(poniedziałek)

II LICYTACJA

a) NA NIERUCHOMOŚCI MIEJSKIE:

11)	„ we wszystkich Okręgach Sądowych	22 grudnia	(wtorek)

b) NA NIERUCHOMOŚCI ZIEMSKIE:

12)	„ we wszystkich Okręgach Sądowych	30 grudnia	(środa)

II. że licytacje odbędą się w Wilnie, w gmachu Wileńskiego Banku Ziemskiego (ul. Mickiewicza Nr. 8) o godz. 12-ej

III. że, zgodnie z obowiązującemi Bank przepisami, szczegółowe wykazy nieruchomości, wystawionych na licytację oraz warunki, na jakich odbędą się licytacje, ogłoszone zostały w *„Monitorze Polskim"* z dnia 13 października r. b. Nr 236 oraz w czasopismach nieurzędowych: *„Słowo"* w Wilnie, z dnia 25 października r. b. Nr. 246 i *„Dzień Polski"* w Warszawie, z dnia 25 października r. b. Nr. 292.

Nakładem Funduszu Bezrobocia

ukazała się zbiorowa praca p. t.

Ustawa o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia

Teksty ustaw i rozporządzeń, orzecznictwo, wyjaśnienia urzędowe, komentarze, wzory obrachunkowe i t. d. z tablicami obrachunkowemi wkładek i świadczeń.

Praca ta, podzielona na 10 części, zawiera systematyczny zbiór przepisów, dotyczących zabezpieczenia na wypadek bezrobocia oraz ochrony bezrobotnych i poprzedzona jest wstępem, stanowiącym skic porównawczy w dziedzinie ubezpieczenia na wypadek bezrobocia oraz zbiór wyroków Sądu Najwyższego i Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Zbiór niezbędny dla każdego, kto interesuje się bądź teoretycznie, bądź praktycznie zagadnieniami bezrobocia i ustawą o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia, a w szczególności dla przedsiębiorstw przemysłowych, związków zawodowych, urzędów, adwokatów, sędziów, działaczy społecznych i t. d.

Administracja wydawnictwa mieści się w Dyrekcji Fundusz Bezrobocia (Czerniakowska Nr. 231, pokój 402, tel. 9-28-70).

Praca ta znajduje się prócz tego na składzie w Domu Książki Polskiej — Warszawa — Plac Trzech Krzyży 8, i jest do nabycia we wszystkich księgarniach oraz we wszystkich Zarządach Obwodowych Funduszu Bezrobocia.

Praca formatu 16, arkuszy 50, stron 780.

Cena egzempl. zł 16·00, w oprawie płóc. zł 18·50

Najkrótsze drogi w Polsce

W dwie godziny możemy być

z Warszawy: w Bydgoszczy
Gdańsku
Katowicach
Krakowie
Lwowie
Poznaniu

Informacje: Warszawa, telefon 547-60 lub większe biura podróży.

ROK XII WARSZAWA, DNIA 14 LISTOPADA ZESZYT 46

POLSKA GOSPODARCZA

DAWNIEJ

PRZEMYSŁ i HANDEL

TYGODNIK WYDAWANY PRZEZ MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU PRZY WSPÓŁUDZIALE MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA ORAZ KOMUNIKACJI

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

STR.

ROLA WŁASNYCH DOŚWIADCZEŃ PRZY TWORZENIU POLSKIEGO USTAWODAWSTWA GOSPODARCZEGO — *JULJUSZ BRAUN* 1553

OBECNY KRYZYS WALUTOWY A NASZE TRANZAKCJE EKSPORTOWE — *JAN T. ARNICKI* 1555

ŻYCIE GOSPODARCZE:

SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH 1557

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ:

GÓRNICTWO WĘGLOWE 1559

HUTNICTWO CYNKOWE I OŁOWIANE 1560

Międzynarodowe ograniczenie produkcji cynku — *A. Russek*

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY 1562

Nowa roślina włóknista — *W. Massalski*

ROLNICTWO 1562

Zasiłki na badania naukowe i stypendja Ministerstwa Rolnictwa w 1930/31 r. — *S. M.*

HANDEL:

HANDEL ZAGRANICZNY 1563

W sprawie kartoteki polskiego handlu zagranicznego — *Dr. Wiktor Ormicki*

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE 1564

RYNEK AKCYJNY 1565

KOMUNIKACJA I TRANSPORT 1566

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE 1566

Ruch w porcie gdańskim we wrześniu 1931 r. — *A. R.*

KRONIKA BIEŻĄCA:

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ 1568

NOWE EMISJE W SPÓŁKACH AKCYJNYCH 1568

POWIĘKSZENIE KAPITAŁÓW ZAKŁ. W SPÓŁKACH AKCYJNYCH 1568

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH . . 1568

SKARBOWOŚĆ I FINANSE:

PODATKI I OPŁATY 1569

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH 1569

Z BANKU POLSKIEGO 1570

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:

ŚLĄSK NIEMIECKI PO PODZIALE — *W. M.* 1571

KWESTJE ZADŁUŻENIA I BILANSU PŁATNICZEGO NIEMIEC — *W. H. H.* 1573

KRONIKA ZAGRANICZNA:

OGÓLNE 1576

FRANCJA 1576

STANY ZJEDNOCZONE AM. 1576

SZWAJCARJA 1577

SPRAWY CELNE ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWNĘTRZNEGO W PAŃSTWACH ZAGRANICZNYCH 1577

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH 1578

ROLA WŁASNYCH DOŚWIADCZEŃ PRZY TWORZENIU POLSKIEGO USTAWODAWSTWA GOSPODARCZEGO

Na powyższy temat zamieściliśmy w zesz. 41 naszego wydawnictwa interesujący i aktualny w treści artykuł P. Dr. Bronisława Hełczyńskiego.

Artykuł ten, poruszający ciekawe i nowe dla polskiego życia gospodarczego zagadnienie współpracy organizacyj samorządu gospodarczego w dziedzinie tworzenia ustaw gospodarczych, wywołał zrozumiały oddźwięk w zainteresowanych sferach gospodarczych. Wyrazem tego zainteresowania jest m. in. artykuł poniższy pióra P. Dr. Juljusza Brauna, radcy prawnego Sosnowieckiej Izby Przemysłowo-Handlowej.

Autor uzupełnia cenne uwagi P. Dr. Hełczyńskiego, kładąc nacisk na konieczność i pożytek opinjowania projektu ustaw przez ciała samorządu gospodarczego. Teza ta wynika zresztą z samej organizacji izb przemysłowo-handlowych i znajduje pełne zrozumienie w Rządzie.

Przypuszczamy, że oba omawiane artykuły przyczynią się do ulepszenia metody polskiej kodyfikacji gospodarczej.

REDAKCJA

ZEWSZECHMIAR interesujący problem „roli własnych doświadczeń w tworzeniu polskiego ustawodawstwa gospodarczego" oraz metod pracy przy kodyfikacji przepisów prawnych z tej dziedziny, poruszył P. Dyr. Bronisław Hełczyński we wstępnym artykule, zamieszczonym w zeszycie 41 tyg. „*Polska Gospodarcza*". Artykuł rzuca snop światła na tę kwestję i próbuje odsłonić w pewnej mierze kulisy prac przygotowawczych przy wytwarzaniu się norm ustawodawczych dla poszczególnych przejawów naszego

życia gospodarczego. Szanowny Autor stwierdza na podstawie własnych doświadczeń, że „praca ta odbywa się w pewnej mierze po omacku, to znaczy bez zupełnie dokładnej znajomości warunków i potrzeb polskiego życia gospodarczego", że polega po większej części na kompilacji przepisów obcych ustawodawstw, że ankiety, rozpisywane wśród sfer gospodarczych, dają wyniki niedostateczne, i w związku z tem ustala pewne wskazania zaradcze.

Dorobek polskiego ustawodawstwa gospodarczego jest bez wątpienia — bez względu na to, które działy zechcemy objąć orjentacyjnem określeniem ustawodawstwa gospodarczego — nie tylko ilościowo, ale i jakościowo bardzo poważny. Z uwagi jednak na moment ilościowy, na ogromną liczbę ustaw z tej dziedziny, utarło się nawet określenie „inflacji ustawowej" dla tej czy innej grupy zagadnień. Na zwiększenie zaś liczb tej statystyki wpływa jeszcze okoliczność, że poszczególne ustawy są u nas z reguły poddawane częstej i szybkiej nowelizacji, co właśnie potwierdzałoby najlepiej opinję P. Hełczyńskiego, że pierwotne teksty po zetknięciu się z życiem częstokroć próby nie wytrzymują i wymagają nowelizacji.

Rzut oka na skorowidz *„Dziennika Ustaw"* dla tej czy innej kwestji z dziedziny prawa gospodarczego pozwala się zorjentować w często wręcz rażącym stosunku ilości nowel do pierwotnych ustaw.

A ileż ustaw gospodarczych nie poddano jeszcze z tej czy innej przyczyny nowelizacji, mimo postulatów w tym kierunku, wysuwanych właśnie ze strony sfer gospodarczych.

Pomijając wypadki naturalnej ewolucji, której podlegają zjawiska gospodarcze, zwłaszcza w dzisiejszym okresie płynności wielu form i dokonywających się w naszych oczach przeobrażeń, co wywołuje konieczność nowelizacji przepisów, stwierdzić należy, że jednak w bardzo znacznej ilości wypadków spotykamy się tylko poprostu z niefortunnem czy nieżyciowem ujęciem pewnych zasad w pierwotnym tekście ustawy. Co jest przyczyną tego stanu rzeczy, skoro wiadomo powszechnie, że materjał prawniczy kodyfikatorski jest w Polsce naogół naprawdę pierwszorzędny, zdolności w tym kierunku wybitne, inicjatywa ustawodawcza żywa i śmiała? P. Hełczyński wymienia parę takich przyczyn, ja zaś pozwolę sobie dorzucić ze swej strony szereg dalszych uwag.

Przedewszystkiem stwierdza P. H., że w przeważającej części wypadków brak jest przy wstępnych pracach kodyfikacyjnych własnego materjału doświadczalnego, natomiast ujawniają się tendencje do prostej recepcji przepisów z obcych ustawodawstw, dotyczących analogicznych dziedzin. Ja poszedłbym jeszcze dalej i podkreśliłbym, że stale spotykamy się u nas z pewnego rodzaju poddawaniem się sugestji obcego, zwłaszcza niemieckiego, ustawodawstwa gospodarczego. To samo zjawisko zauważamy np. w dziedzinie ustawodawstwa socjalnego, w którem nie tylko poszczególne zasady, ale — mojem zdaniem — cały duch założenia przejęto u nas z niemieckiego systemu ubezpieczeń jako bezsporne aksjomaty tak dalece, że jako sprawdzian wartości takich czy innych prób rozwiązania problemu na innych zasadach służy w pierwszym rzędzie pytanie, czy i o ile dana koncepcja odpowiada ortodoksyjnym zasadom systemu ubezpieczeniowego.

Sądzę więc, że to już nie tylko pilność referentów, którzy studjują zupełnie obce materjały, ale — powiedziałbym — wręcz pewna psychoza przypisywania wyższości tym wzorom. Daleki jestem od tego, by nie doceniać znaczenia takich studjów porównawczych, ale chcę wskazać, że jednak doświadczenia ostatnich lat uczą, że spotykamy się wciąż z niezawsze szczęśliwem ujmowaniem problemów gospodarczych na Zachodzie, tak że szereg naszych nauczycieli znalazł się bliżej przepaści niż my — uczniowie w szkole gospodarstwa światowego.

Dochodzi zresztą nieraz do takich paradoksalnych sytuacyj, że niektóre projekty, stanowiące odbicie obcych przepisów, pojawiły się u nas wówczas, gdy na własnym rodzimym ich terenie dawno już uległy wszechstronnej krytyce, i gdy tam mówiło się głośno o ich nowelizacji, u nas lansowano projekty, odpowiadające pierwotnemu ich brzmieniu.

Jako dalszą przyczynę, dla której ustawy nasze wykazują wiele usterek, uznaje P. H. niedomagania przy opinjowaniu projektów ustaw względnie nowel w drodze ankiet wśród sfer gospodarczych. Zarzuty P. H. dają się streścić w następujących punktach:

1) bagatelizowanie ankiet przez sfery gospodarcze i pozostawianie ich bez odpowiedzi — a potem występowanie ze spóźnionemi krytykami;

2) brak odpowiedniego aparatu w organizacjach gospodarczych, a w szczególności przekazywanie projektów przez daną organizację do opinji nie praktykom życia gospodarczego, lecz urzędnikom-prawnikom;

3) konserwatyzm dzielnicowy instytucyj gospodarczych, który stoi na przeszkodzie unifikacji;

4) sprzeczność opinij, pochodzących od różnych grup, lub subjektywna ocena zjawisk ze strony tych czy innych osób.

Tak się składa, że gdy P. H. opiera swe uwagi na zasadzie doświadczeń przy pracach kodyfikacyjnych, w których brał udział, ja mogę dorzucić parę uwag właśnie ze stanowiska tej strony, która bierze udział w pracach opinjodawczych, z punktu widzenia praktycznych potrzeb życia gospodarczego, zastrzegając się, oczywiście, że z natury rzeczy moje uwagi nie nadają się do zbytniego ich uogólnienia, gdyż różne organizacje i instytucje gospodarcze różne mają metody pracy.

Co do pierwszego zarzutu — bagatelizowania ankiet i nieudzielania na nie odpowiedzi, to chyba w latach ostatnich, gdy ukończona została na terenie całego Państwa budowa samorządu gospodarczego przemysłu i handlu w postaci izb przemysłowo-handlowych, stracił on zupełnie na aktualności. Przeciwnie, powszechnie jest uznane dążenie organów samorządu gospodarczego, a w szczególności izb przemysłowo-handlowych, aby w stosunku do każdego projektu z dziedziny gospodarczej dana im była możność wypowiedzenia się, co zresztą przez ustawę zostało wysunięte na czoło zadań izb przemysłowo-handlowych. Podkreśla tę tendencję wyraźnie jedna z uchwał zeszłorocznego Kongresu Izb Przemysłowo-Handlowych we Lwowie („Kongres uważa za konieczne przyjęcie jako obowiązującej zasady zasięganie opinji izb przemysłowo-handlowych we wszystkich sprawach ustawodawstwa gospodarczego, a to już w trakcie przygotowania odnośnych projektów, przy wyznaczaniu izbom odpowiednich terminów, umożliwiających udzielanie wyczerpujących odpowiedzi"). Ale nie zawsze jest możliwe udzielenie opinji w takich terminach, jakie z tych czy innych przyczyn izbom są zakreślane. Czasem nawet może lepiej zrezygnować ze składania opinji, niż je,

udzielać nazbyt pośpiesznie, bez gruntownego przygotowania.

Aby odpowiedzieć na zarzut braku właściwego aparatu do zaopinjowania projektów i przekazywania ich elementowi urzędn czemu, nie posiadającemu dostatecznie dokładnych informacyj o potrzebach życia gospodarczego, trzebaby wniknąć w metody pracy poszczególnych organizacyj gospodarczych, co, oczywiście, nie zawsze jest możliwe. O ile jednak orjentuję się na zasadzie pewnej znajomości stosunków w izbach przemysłowo-handlowych (które z natury rzeczy właśnie ze względu na wyżej wspomniane ustawowe powołanie do funkcji opinjodawczej przedewszystkiem trzebaby brać pod uwagę), to metoda pracy jest zazwyczaj taka: nadesłany izbie projekt otrzymują z reguły członkowie odnośnej komisji izby i organizacje ogólnogospodarcze, względnie branżowe. Następnie odbywają się komisyjne narady, w których biorą udział radcowie izby, będący, jeśli nie wyłącznie, to niemal wyłącznie praktykami danej gałęzi życia gospodarczego, a nadto ewentualnie przyzywani rzeczoznawcy, a dopiero na zasadzie wyników takich konferencyj element wykonawczy biur izby (urzędnicy-prawnicy względnie radcowie prawni) redagują opinję, która częstokroć przechodzi raz jeszcze przez filtr prezydjum (zarządu) czy innego organu izby lub poddana zostaje uzgodnieniu na terenie Związku Izb. Tak więc zapewniony jest bezpośredni żywy udział praktyków życia gospodarczego, którzy stanowią w organach samorządu gospodarczego element uchwalający (często zresztą silnie strzegący swych uprawnień), podczas gdy urzędnicy-prawnicy stanowią element wykonawczy. Opinje więc z reguły odzwierciadlają poglądy praktyków życia gospodarczego, a równocześnie ubrane są w poprawną formę prawniczą. Taka metoda wydaje mi się ze wszechmiar godną zalecenia także i tam, gdzie ona dotąd nie jest stosowana.

Zarzut pewnego konserwatyzmu dzielnicowego jest z pewnością słuszny. Skoro nie ustrzegli się od tego nawet członkowie Komisji Kodyfikacyjnej, którzy, jak powszechnie wiadomo, bronią częstokroć instytucyj swojej dzielnicy, cóż się więc dziwić praktykom życia gospodarczego, którzy boją się wszelkich zbyt zasadniczych zmian i związanych z niemi nieuniknionych wstrząsów gospodarczych. Ale i nad temi obawami przechodzi się często do porządku, o czem świadczą np. uchwały Sekcji Prawa Gospodarczego wspomnianego już przezemnie wyżej lwowskiego Kongresu Izb Przemysłowo-Handlowych, które bardzo wyraźnie podkreślały konieczność unifikacji przepisów różnych dzielnic.

Sprzeczność opinij, a nawet zbytni ich subjektywizm, nie może być momentem dyskwalifikującym ich wartość. Jeśli istnieje sprzeczność życiowych interesów, niechże ustawodawca będzie o tem z pierwszej ręki dokładnie poinformowany. Oczywiście, że musi on wybrać jedną z dwuch alternatyw — albo trzecią — kompromisową. Wszechstronne, choćby najostrzejsze oświetlenie zagadnienia ułatwić może wyciągnięcie najpraktyczniejszych wskazań. Nie sądzę, aby lepiej było zamykać oczy na sprzeczności. Przeciwnie, w tym wypadku opinje mają większą niż kiedykolwiek doniosłość, gdyż umożliwiają przewidzenie zgóry trudności, z jakiemi może się spotkać ustawa w praktycznem wykonaniu.

Przechodząc do wniosków, wysuwa P. H. (obok niezwykle trafnego ujęcia kwestji zbierania materjału do prac ustawodawczych, a to drogą rejestrowania i publikowania przebiegajacych zdarzeń i objawów życia gospodarczego, do czego nic nie mam do dodania) także praktyczne wskazania pod adresem organizacyj gospodarczych, aby one unikały błędów, zestawionych w czterech omówionych wyżej punktach.

Wiemy wszyscy, że takie usterki zachodzą. Będą one jednak pewnie coraz rzadsze w miarę doskonalenia się i usprawniania aparatu naszego młodego życia organizacyjnego, a przedewszystkiem organów samorządu gospodarczego. Tempo tego udoskonalania z pewnością wzrośnie, gdy te instytucje będą się czuły bardziej wciągnięte w orbitę prac ustawodawczych, gdy będą widziały, że opinje ich, o ile są rzeczowemi względami mocno uzasadnione, mogą liczyć na częściową choćby realizację. Bo, oczywiście, gdyby wysiłki pracy wielu dziesiątków, a nawet (wziąwszy np. wszystkie izby przemysłowo-handlowe, opinjujące jedno zagadnienie) setek osób, nie przynosiły żadnych widocznych rezultatów, toby je oczywiście do dalszej pracy zniechęcało. Jeśli natomiast instytucje gospodarcze będę widziały przydatność swych prac i realne wyniki wysiłków, pobudzi to je z pewnością zarówno do pożądanego usprawnienia metod, jak i do stawiania opinji na jak najwyższym poziomie objektywizmu.

Juljusz Braun

OBECNY KRYZYS WALUTOWY A NASZE TRANZAKCJE EKSPORTOWE

KRYZYS walutowy w Anglji prócz daleko idących następstw dla dalszego kształtowania się handlu zagranicznego Imperjum Brytyjskiego tak w dziedzinie eksportu, jak i importu, jak również dla sytuacji tych gałęzi przemysłu w innych krajach, które z produktami angielskiemi na rynkach światowych muszą konkurować, spowodował również usunięcie funta jako międzynarodowego wskaźnika cen dla szeregu towarów i usług, które na całym świecie od dziesiątków lat tylko w funtach były notowane.

Dalszą konsekwencją spadku funta jest coraz bardziej wzrastający brak zaufania szerokich mas do jakichkolwiek dewiz wogóle, a nawet do tych, które przed niedawnym czasem uznawane były jako niewzruszone i w których zawierano długoletnie nawet tranzakcje bez obaw o jakiekolwiek wstrząsy. Jak łatwo ten brak zaufania u szerokich mas, szczególnie tych posiadaczy małych kapitałów, którzy w ostatniem piętnastoleciu często kilkakrotnie tracili cały swój majątek z powodu katastroty różnych dewiz, może spowodować panikę nawet w wypadkach niczem nieuzasadnionych — dowodzą choćby niedawne zajścia na rynku walutowym w odniesieniu do dolara: wystarczył początek przesilenia w Niemczech, by spowodować masową ucieczkę do dolara gotówkowego i nieuzasadnioną zwyżkę tegoż, ostatnio zaś wystar-

czyły wiadomości o odpływie złota z Ameryki, by spowodować panikę w odwrotnym kierunku, i to na wielu giełdach europejskich.

Nie chcę wchodzić tutaj w rozważania nad skutkami, jakie tego rodzaju wahania walutowe powodują dla posiadaczy pieniędzy, ani też nad środkami zaradzenia temu. Chciałbym się jedynie zastanowić nad wpływem, jaki wytworzona sytuacja wywiera na codzienne tranzakcje handlowe przemysłów eksportujących.

W ostatnich latach wytworzyła się praktyka, iż większość tranzakcyj międzynarodowych dokonywana była w t. zw. walutach złotych — głównie w funtach angielskich i dolarach Stanów Zjedn. Praktyka ta zakorzeniła się tak dalece, że nawet kalkulacje wewnętrzne większych przedsiębiorstw w tych państwach, których handel zagraniczny na międzynarodowym rynku nie odgrywał większej roli, a których waluta tem samem nie była przedmiotem większych tranzakcyj na giełdach światowych, robione były na podstawie funta lub dolara. Na pierwszy rzut oka wydawać się mogło, iż system ten zabezpieczał w zupełności od jakichkolwiek wahań czyto własnej waluty, czyto waluty państw, do których eksport był skierowany. Załamanie się funta wykazało, że i to zabezpieczenie przed ewentualnemi stratami nikogo uchronić nie może i spowodowało odwrót od powyżej nakreślonego systemu w kierunku, który do dzisiejszej chwili nie został ustalony.

Najlepszym przykładem, jak najstarsze zwyczaje międzynarodowych notowań w jednej walucie, i to takich, od których odejście wydawało się wprost niemożliwem, zostały w jednym dniu zarzucone — jest fakt zmiany stawek okrętowych. Od wielu lat, jeszcze dużo dawniej, niż wahania walutowe przyzwyczaiły szukać handel i przemysł złotej waluty, stawki okrętowe uświęconą tradycją znały jedynie szylingi angielskie. Obojętne było, do jakiego portu dany okręt zdążał, i obojętne, pod jaką flagą płynął, stawka frachtowa notowana i płatna była zawsze w szylingach. Uświęcona ta tradycja załamana została natychmiast po spadku funta. Towarzystwa okrętowe były pierwsze, które starały dostosować się do nowej sytuacji, były jedyne w Anglji, które wydały komunikat, iż w przyszłości stawki pobierać będą według parytetu złota. Wprawdzie pod wpływem opinji publicznej i nacisku sfer rządowych angielskich stanowisko to zmodyfikowały w tym kierunku, że stawki w funtach papierowych pozostawiono dla linij, dowożących towary do Anglji, jako też kursujących pomiędzy Anglją a dominjami, jednakże tyczy się to tylko towarzystw, których okręty płyną pod flagą angielską. Wszystkie inne towarzystwa okrętowe świata przeszły do obliczeń frachtowych w funcie złotym lub innej walucie.

I tu widzimy charakterystyczny objaw szukania waluty „pewnej". Jedne z towarzystw żądają zapłaty we frankach francuskich, inne w dolarach, inne w guldenach holenderskich, jeszcze inne w funtach angielskich z uwzględnieniem każdorazowego parytetu złota. Wszystko to ma na celu otrzymanie zapłaty w takiej walucie, która najłatwiej gwarantuje wymianę jej na złoto. Wybór drogi do tego celu - otrzymania złota — zależy tylko od temperamentu, chwilowego optymizmu lub pesymizmu w stosunku do dobroci poszczególnych walut i od podobnych, często zupełnie nieistotnych i nierzeczowych okoliczności. Jedno z wyjątkowo ostrożnych i pesymistycznie nastrojonych towarzystw okrętowych uzupełniło swoje konosamenty klauzulą w odniesieniu do zapłaty o następującem brzmieniu: „Armatorowi przysługuje prawo żądania zapłaty frachtu według swojego wyboru w następujących walutach po niżej podanych kursach przeliczeniowych za £ 1: $ Stanów Zjedn. 4·86, guld. holend. 12·04, fr. franc. 124, fr. belg. 175". Klauzula ta nic innego nie oznacza jak to, że autor jej, dla którego przytem żadna z wyżej wymienionych walut nie jest walutą własną, jest wielkim pesymistą i co do żadnej z powyższych walut nie wierzy, by z pewnością utrzymała się na parytecie złota. Chce się więc asekurować w ten sposób, by każdorazowo mógł tej waluty żądać, która w danym czasie jeszcze będzie złota.

W tym wypadku i w całym szeregu innych ofert, tyczących się międzynarodowych tranzakcyj, widzimy więc tylko przebijającą się chęć zabezpieczenia sobie ceny sprzedaży w złocie. Czy jednakże zabezpieczenie takie jest możliwe? Nawet gdyby pominięto trudności czysto praktyczne, polegające na tem, iż większość odbiorców klauzuli, zabezpieczającej parytet złota, przyjąć nie chce, są jeszcze inne momenty, przemawiające przeciw parytetowi złota. Z ogólnego nastawienia się do problemu złota jasno wynika, że i otrzymanie zapłaty w złocie nie wyklucza, szczególnie na dalszą metę, dla dostawcy strat, mogących wyniknąć w wypadku, gdyby złoto straciło na swojej wartości, co nastąpiłoby automatycznie, jeśli straciłoby ono na swojej sile kupna.

Ponieważ nie można przewidzieć, w jakim kierunku nastąpi rozwiązanie dzisiejszej sytuacji, i na jakim poziomie — tak w stosunku do złota, jak i we wzajemnym — waluty świata ustabilizują się, wszelkie starania przy terminowych sprzedażach o ubezpieczenie się przed ewentualnemi stratami nie mogą być uważane za pewne, i każda dzisiaj dokonywana tranzakcja musi mieć w sobie cechę pewnego ryzyka walutowego. Dla ograniczenia jednak tego ryzyka do pewnego minimum, o ile już nie bezwzględnego, to przynajmniej względnego, wydaje mi się, iż najodpowiedniejszą asekuracją byłoby zabezpieczenie się danego przemysłu eksportującego w walucie własnej, t. j. w tej, w której dany przemysł opłaca swój surowiec, jako też pokrywa koszty robocizny i administracji.

Nie chcę przez to powiedzieć, że należy, o ile przyjmiemy konkretną sytuację, w jakiej znajduje się np. nasz przemysł naftowy, sprzedawać produkty naftowe w eksporcie w złotych polskich. Z jednej bowiem strony notowania światowe dla tychże produktów od szeregu lat na rynkach międzynarodowych odbywają się w dolarach, odbiorcy są do tego przyzwyczajeni i wszelka kalkulacja jest na tych notowaniach oparta, z drugiej zaś strony w wyniku dotychczas stosowanej praktyki dokonywania sprzedaży w walutach zagranicznych przez wszystkie prawie nasze przemysły eksportujące obroty złotego polskiego na giełdach międzynarodowych są minimalne. Jeżeli chodzi jednak o możliwe ubezpieczenie się przed stratami, t. j. o takie konkretne wypadki, w których uniknięcie straty jest ważniejsze aniżeli nawet pójście na rękę odbiorcy zagranicznemu, to wtedy naturalnie te ostatnio przytoczone względy, stojące w związku z ewentualną trudnością nabycia złotego zagranicą, tracą na swej wadze.

Jeżeli więc cena sprzedażna za produkt x wynosi np. $ 5 za 100 kg c. i. f. albo franko stacja odbiorcza, należałoby terminatkę sprzedażną uzupełnić klau-

zulą, w myśl której sprzedawca zastrzega sobie prawo według swego wyboru żądać zapłaty bądźto w dolarach amerykańskich, bądźto w złotych polskich po pełno-parytetowym kursie przeliczeniowym, t. j. $ 1= ℒ 8·9141, co odpowiada prawie dokładnie dotychczasowym notowaniom przekazu na New-York w Warszawie.

Klauzula taka, której praktyczne wykorzystanie nastąpiłoby w razie odejścia dolara od parytetu złota, miałaby tę korzyść, iż eksportujący przemysłowiec otrzymałby za swój towar taką ilość złotych, jaka w chwili tranzakcji była przez niego w kalkulacji ceny sprzedażnej uwzględniona, i która w każdym razie posłuży mu do zapłacenia tej ilości robocizny lub innych kosztów produkcji, które w chwili zawierania tranzakcji kosztowały go odnośną sumę złotych. Nie potrzebuje więc tutaj obawiać się jakiejkolwiek straty, albowiem nawet bez względu na notowania dewizowe w danym momencie otrzyma zapłatę w sumie, której siła kupna będzie niezmieniona w stosunku do czasu zawierania tranzakcji.

Wydaje mi się, że tego rodzaju zabezpieczenie w czasie panującej niepewności, której dziś już nikt nie neguje, jest racjonalniejsze, przyczem wydaje mi się ono również najłatwiejsze do urzeczywistnienia i przeprowadzenia u odbiorców. Jak już bowiem wyżej wspomniałem, większość odbiorców wzbrania się dokonywania tranzakcyj z zastrzeżeniem parytetu złota. Prócz względów rzeczowych grają tu rolę także względy moralne i prestiżowe.

W pierwszych dniach po dewaluacji funta w Anglji wysuwano zarzuty pod adresem eksporterów z Europy Centralnej, iż chcą oni dokonywać z Anglją tranzakcyj jedynie we frankach francuskich lub guldenach holenderskich. Argumentacja czynników sprzeciwiających się temu była mniej więcej następująca: „Możemy zrozumieć, że zagranica nie chce dokonywać z nami tranzakcyj w funtach, aczkolwiek odnośnych ich obaw nie podzielamy. Jednakże nigdy na to zgodzić się nie możemy, by np. eksporter czeskosłowacki sprzedawał swój towar do Anglji w guldenach holenderskich. Jeżeli bowiem nie ma on zaufania do funta angielskiego i obawia się dalszego gwałtownego spadku, to musi się oprzeć tylko na tej walucie, w której swoją produkcję opłaca — przynajmniej tak długo, jak długo ta waluta nie podlega większym wahaniom i jak długo jej wewnętrzna siła kupna jest niezmieniona. Nie jest bowiem dopuszczalne, by na wartość tranzakcji pomiędzy eksporterem, produkującym za korony czeskosłowackie, a importerem, sprzedającym swój towar za funty angielskie, wpływał czynnik zupełnie obcy i z daną tranzakcją nie mający nic wspólnego, jakiem byłoby ustosunkowanie się jednej z odnośnych walut do guldena holenderskiego".

Rozumowanie powyższe, aczkolwiek z punktu widzenia rzeczowego niezupełnie słuszne i łatwe do zbicia, choćby z powołaniem się na sytuację przemysłu w poszczególnych państwach w czasach gwałtownej inflacji powojennej, ma w chwili obecnej jednakże pewne choćby moralne uzasadnienie i w każdym razie nie można nad niem przejść do porządku dziennego. Ponieważ zaś jest szczególnie w państwach zachodnio-europejskich dosyć rozpowszechnione, wydaje mi się, że zastosowanie wyżej przytoczonego „wentylu bezpieczeństwa" w formie prawa żądania przy tranzakcjach eksportowych zapłaty w złotych polskich nie napotka na takie trudności, na jakie napotykają żądania co do gwarancji parytetu złota, w efekcie swoim zaś dla eksportującego przemysłu może dać wyniki lepsze.

Nie mogę również tutaj ominąć jeszcze jednego argumentu, a mianowicie, iż zastosowanie powyższego systemu na szerszą skalę przez eksportujące przemysły polskie z punktu widzenia prestiżowego miałoby niemałe znacznie i przyczyniłoby się do jeszcze większego wzmożenia zaufania do własnej waluty.

Jan T. Arnicki

ŻYCIE GOSPODARCZE

SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH

PRZEMÓWIENIE PANA MINISTRA SKARBU J. PIŁSUDSKIEGO W SEJMIE. — Z okazji wniesienia do Sejmu budżetu na r. 1932/33 Pan Minister Skarbu, Jan Piłsudski, wygłosił na posiedzeniu Sejmu w dn. 6 b. m. przemówienie, na którego wstępie zaznaczył, że układ przedłożonego budżetu jest taki sam, jak w r. ub., z tą tylko zmianą, że budżet przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe" został wyodrębniony jako osobny załącznik do budżetu. Ustawa skarbowa na rok 1932/33 poza drobnemi zmianami jest analogiczna do dziś obowiązującej. Wpływy budżetowe przewidziano na ℒ 2.375 miljn., wydatki zaś na ℒ 2.452 miljn., co daje deficyt ℒ 77 miljn. Pan Minister podnosi, że w porównaniu z budżetem, obowiązującym obecnie — rozchody, preliminowane na 1932/33 r., są o ok. ℒ 414 miljn. mniejsze. Takiego skomprymowania wydatków dokonano wielkim wysiłkiem oszczędnościowym w stosunku do szeregu niezaspokojonych potrzeb państwowych, dalsze zaś oszczędności, zdaniem P. Ministra, nastąpić będą mogły, gdy zajdzie absolutna konieczność.

Pan Minister przechodzi do charakterystyki poczynionych już i przewidywanych oszczędności, wskazując na oszczędności w poszczególnych resortach; i tak np. budżet Min. Spraw Zagranicznych zmniejszono o 15%, Min. Spraw Wewnętrznych — o 16%, Min. Skarbu — o 20%, Min. Sprawiedliwości — o 22%, Min. Przemysłu i Handlu — o 22%, Min. Rolnictwa — o 60%, Min. Oświaty — o 21%, Min. Robót Publicznych — o 67%, Min. Pracy — o 16%, rent — o 14%, Funduszu Drogowego — o 70%. Zwiększeniu o 13% uległy jedynie emerytury. Stały wzrost wydatków budżetowych na emerytury w ciągu ubiegłych lat Pan Minister tłumaczy tem, że na emerytury przeszło więcej urzędników z wyższem uposażeniem, oraz że do emerytur doliczano także wszelkie dodatki do uposażeń urzędniczych.

Mówiąc o stronie dochodowej przedłożonego budże-

tu, która wyraża się kwotą ℳ 2.375 miljn., Pan Minister stwierdza zmniejszenie preliminowanych dochodów o ok. ℳ 492 miljn. w stosunku do obecnego budżetu, t. j. o 17%. Pan Minister przewiduje, że dochody obecnego roku budż. zamkną się sumą ok. ℳ 2.300 miljn. Jest to kwota, która mogłaby wejść w rachubę przy przewidywaniach dochodowych budżetu na 1932/33 r. na podstawie istniejących ustaw podatkowych. Ponieważ należało preliminować rozchody w kwocie większej — Rząd wniósł szereg ustaw, mających zwiększyć dochody Skarbu Państwa. Większość tych ustaw została już przez Sejm uchwalona. Te zwiększone dochody określają się sumą ok. ℳ 130 miljn. brutto, od której należy odjąć kwotę ℳ 45 miljn., gdyż o tyle mniej wpłynie do Skarbu Państwa z powodu zmniejszenia podatku przemysłowego. Zatem powiększenie netto wyniesie ok. ℳ 75 miljn. W ten sposób skonstruowano globalną sumę ℳ 2.375 miljn. jako stronę dochodową budżetu na 1932/33 r.

Powracając do deficytu w kwocie ℳ 77 miljn., Pan Minister stwierdza, że jeśli rok budżet. 1932/33 nie przyniesie pod jakąkolwiek formą odroczenia spłaty długów międzypaństwowych — to deficyt ten zmieścić się będzie musiał w skomprymowanym budżecie. Rząd bowiem niezachwianie broni równowagi budżetowej i nie zamierza skorzystać w takiej czy innej formie z inflacji na pokrycie wydatków budżetowych.

Wobec ogromu potrzeb państwowych Polski przedłożonego budżetu nie można uważać za rozdęty. Porównanie z budżetami z lat przed 1926 r., po przewalutowaniu sum budżetowych ówczesnych, wskazuje, że nawet większemi sumami nie można było zaspokoić mnóstwa potrzeb państwowych.

Na ewentualne zarzuty, że budżet jest nierealny, gdyż konjunktura się pogarsza — Pan Minister odpowiada, że np. w rolnictwie są dane na polepszenie się konjunktury, i to dane tak odnośnie do sytuacji naszego, jak i światowego rolnictwa.

PROJEKTY USTAW GOSPODARCZYCH W SEJMIE. — Rząd wniósł do Sejmu dalszych 5 projektów ustaw (łącznie 138).

Projekt ustawy w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 24/IX 1926 r. o utworzeniu przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe" przewiduje zmianę ust. 4 art. 12 w sensie wprowadzenia do budżetu państwowego wpłaty do Skarbu Państwa lub dopłaty ze Skarbu Państwa w wysokości, odpowiadającej czystemu zyskowi lub niedoborowi, jakie wynikają z budżetu przedsiębiorstwa, zatwierdzonego przez Radę Ministrów na dany okres budżetowy. Dotychczasowe brzmienie tego ustępu zezwalało na włączenie do budżetu państwowego czystego zysku lub niedoboru przedsiębiorstwa z poprzedniego okresu bilansowego. Wobec tego, że obecnie wpłata do Skarbu Państwa, odpowiadająca czystemu zyskowi, ustalana jest w wysokości czystego zysku przedsiębiorstwa na dany okres budżetowy i że jest ona bieżąco odprowadzana do Skarbu Państwa — zjawiła się konieczność zmiany brzmienia ust. 4 art. 12 w sensie, wspomnianym wyżej, aby móc wprowadzać do budżetu państwowego wpłaty przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe" w wysokości, odpowiadającej wynikom gospodarczym oraz potrzebom budżetowym Państwa w danym okresie. Jednocześnie przez wprowadzone zmiany uniknie się pozbawienia Skarbu Państwa w budżetach na rok 1932/1933 oraz na rok 1933/34 pozycji dochodów z przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe".

Wniesiony projekt ustawy o wolnych obszarach celnych stanowi ogólne ramy dla wprowadzenia wolnych obszarów celnych na polskim obszarze celnym. Wydzielenie wolnej strefy celnej w portach stanowi ważny atut atrakcyjny dla handlu morskiego. Rozbudowa portu w Gdyni i jego eksploatacja oraz wzgląd na dalszy rozwój uczyniły utworzenie w porcie gdyńskim wolnej strefy celnej koniecznością.

Wniesiony projekt ustawy, zmieniającej niektóre postanowienia rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 6/III 1928 r. o żegludze i spławie na śródlądowych drogach wodnych — przewiduje — wobec zamierzonej reorganizacji państwowej służby wodnej — wydawanie patentów żeglarskich oraz statkowych przez urzędy wojewódzkie. W związku z tą reorganizacją organami służby wodnej w I instancji mają być zarządy wodne, a tam, gdzie ich niema — władza powiatowa administracji ogólnej. Projekt ustawy przewiduje również wydawanie rozporządzeń wykonawczych, ustalających zasady udzielania zezwoleń na żeglugę i spław w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

Stosownie do postanowień art. 8 ustawy z dn. 31/VII 1924 r. w przedmiocie uregulowania stosunków celnych Minister Skarbu przedłożył Sejmowi do zatwierdzenia następujące rozporządzenia Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa: 1) z dn. 9/IX 1931 r. w sprawie uchylenia rozp. z dn. 20/I 1927 r. o ulgach celnych; 2) z dn. 27/X 1931 r. o przedłużeniu mocy obowiązującej rozporządzenia z dn. 7/X 1931 r. o ulgach celnych na klipfisze suszone i makrele świeże (w lodzie) oraz 3) z dn. 27/X 1931 r. o dalszem zawieszeniu cła wywozowego od mizdry oraz odpadków i skrawków skór surowych wszelkich.

SPRAWY GOSPODARCZE NA PLENUM SEJMU. — Na posiedzeniu Sejmu dn. 6/XI znalazło się sprawozdanie Komisji Prawniczej o rządowym projekcie ustawy, zmieniającej ustawę o ochronie lokatorów oraz — łącznie traktowane — sprawozdanie o wnioskach Z. P. P. S. w sprawie: 1) obniżenia stawek komornego od mieszkań jedno- i dwuizbowych i 2) w sprawie zawieszenia eksmisji z mieszkań jedno- i dwuizbowych w okresie zimowym. Komisja przyjęła w II i III czytaniu projekt rządowy, odrzucając wnioski Z. P. P. S., pierwszy z uwagi, że obniżenie o 50% stawek komornego dla mieszkań jedno- i dwuizbowych w t. zw. domach czynszowych — stwarzałoby specjalną kategorję uprzywilejowanych lokatorów w t. zw. domach czynszowych, gdy inni lokatorzy mieszkań jedno- i dwuizbowych nie korzystaliby z tej zniżki, drugi zaś dlatego, ponieważ pokrywa się ze zmianą ustawy o ochronie lokatorów, proponowaną przez Komisję.

Razem z powyższym projektem przez 3 czytania na plenum Izby przeszło 35 rządowych projektów ustaw.

Przez pierwsze czytanie na tem posiedzeniu przeszły następujące projekty ustaw: ustawy skarbowej wraz z preliminarzem budżetowym na okres od dn. 1/IV 1932 r. do dn. 31/III 1933 r. i planem finansowo-gospodarczym przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe" na okres od dn. 1/IV do dn. 31/XII 1932 r. oraz ustawa o dodatkowych kredytach na 1929/30 r. i 1930/31 r.

Na posiedzeniu Sejmu w dn. 7/XI przyjęto poprawki Senatu do przyjętego przez Sejm projektu ustawy o zmianach niektórych postanowień ustawy o państwowym podatku dochodowym. Na temże posiedzeniu przyjęto zmiany, zaproponowane przez Senat, do przyjętych przez Sejm 4 ustaw o czasie pracy w przemyśle i handlu i pracy młodocianych i kobiet.

SPRAWY GOSPODARCZE NA PLENUM SENATU. — Dn. 5/XI r. b. na posiedzeniu Senatu przyjęto w brzmieniu sejmowem projekt ustawy o przedłużeniu prawa nauczania dla nauczycieli, nie posiadających pełnych kwalifikacyj. Na temże posiedzeniu przyjęto bez zmian w brzmieniu sejmowem projekt ustawy o odpowiedzialności Skarbu Państwa za przesyłki pocztowe, telegraficzne i rozmowy telefoniczne w obrocie wewnętrz

nym oraz projekt ustawy o częściowej zmianie ustawy z dn. 22/VII 1925 r. o uregulowaniu obrotu cukrem. Na posiedzeniu Senatu w dn. 7/XI r. b., przyjęto w brzmieniu sejmowem następujące gospodarcze projekty ustaw: o zasilaniu funduszów izb rzemieślniczych, o publicznem posługiwaniu się uzyskanemi zagranicą odznaczeniami na wystawach gospodarczych, o opłatach sądowych w sprawie rejestrowego zastawu rolniczego i o zmianie ustawy o ochronie lokatorów. Również w brzmieniu sejmowem przyjęto projekt ustawy o zwolnieniu od cła sprzętu, służącego dla potrzeb armji, wraz z rezolucją, wzywającą Rząd, „aby w rozporządzeniu wykonawczem wyraźnie zaznaczył, że sprzęt, służący do potrzeb obrony i wyekwipowania armji, niewyrabiany w kraju w dostatecznej ilości, jest w przywozie wolny od cła i opłat manipulacyjnych tylko o tyle, o ile sprzęt, wyrabiany w kraju, przydatny do celów wojskowych, zostanie przez M. S. Wojsk. zakupiony".

Na temże posiedzeniu przyjęto w brzmieniu sejmowem 7 projektów ustaw o zamianie i sprzedaży niektórych gruntów państwowych.

Ogółem do dn. 7/XI r. b. Senat przyjął 33 projekty ustaw, w tem 5 z poprawkami, 28 zaś w brzmieniu sejmowem.

PRACE KOMISYJ SEJMU. — Dn. 5/XI odbyło się posiedzenie Sejmowej Komisji Ochrony Pracy, na którem Pos. Langer referował wniosek Klubu Parl. Posłów Chłopskich w sprawie obniżenia o 30% stawek ubezpieczeniowych instytucyj od nieszczęśliwych wypadków w woj. poznańskiem i pomorskiem i zakładu ubezpieczeń na wypadek inwalidztwa i starości w b. zaborze rosyjskim i austrjackim. W związku z tem zagadnieniem postanowiono wyłonić podkomisję dla zagadnień ubezpieczeniowych. Na temże posiedzeniu Komisja uchwaliła poprawki Senatu do przyjętych przez Sejm 4 projektów ustaw w sprawie czasu pracy w przemyśle i handlu i w sprawie pracy młodocianych i kobiet (ref. Pos. Tomaszkiewicz). Drobne te poprawki dotyczą łagodzenia kar za nieprzestrzeganie ustaw oraz określają pracę młodocianych w rzemiośle.

Dn. 5/XI r. b. odbyło się posiedzenie Komisji Skarbowej, na którem przyjęto poprawki Senatu do przyjętego przez Sejm projektu ustawy o państwowym podatku dochodowym. Przyjęte poprawki dotyczą usunięcia podwójnych kar za nieskładanie zeznań podatkowych. Na temże posiedzeniu przyjęto w III czytaniu projekt ustawy o opłatach od publicznych zabaw, rozrywek i widowisk na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża. Ustawa ta ma obowiązywać od dn. 1/IV 1932 r. Przyjęto również 4 projekty ustaw o sprzedaży i zamianie niektórych gruntów państwowych.

Dn. 7/XI 1931 r. odbyło się posiedzenie Komisji Budżetowej, na którem przydzielono referaty budżetu na 1932/1933 r. następującym Posłom: budżet Prezydenta Rzeczypospolitej i Prezydjum Rady Ministrów objął Pos. Hutten-Czapski, budżet Sejmu, Senatu i Kontroli Państwa — Pos. Czernichowski, budżet Min. Spr. Zagr. — Pos. Walewski, Min. Spr. Wojsk. — Pos. Polakiewicz, Min. Spr. Wewn. — Pos. Czuma, Min. Skarbu i długi państwowe — Pos. Hołyński, Min. Sprawiedliwości — Pos. Seidler, Min. Przem. i Handlu — Pos. Minkowski, Min. Komunikacji — Pos. Rzóska, Min. Rolnictwa — Pos. Stroynowski, Min. Wyzn. Rel. i Ośw. Publ. — Pos. Zdzisław Stroński, Min. Rob. Publ. — Pos. Pączek, Min. Pracy i Op. Społ. — Pos. Goettel, Min. Reform Rolnych — Pos. Sanojca, Min. Poczt i Tel. — Pos. Gliński, budżet emerytur i zaopatrzeń oraz renty inwalidzkie i pensje — Pos. Wagner. Referentem generalnym budżetu wybrany został Pos. Miedziński. Posłowi Rzósce przydzielono referowanie ustaw o dodatkowych kredytach na 1929/30 r. i 1930/31 r.

PRACE KOMISYJ SENATU. — Dn. 4/XI r. b. odbyło się posiedzenie Senackiej Komisji Prawniczej, na którem sen. Bogucki referował projekt ustawy o ujawnianiu hipotecznem pozwoleń na parcelację. Naskutek uchwały Komisji projekt ten zdjęto z porządku dziennego posiedzenia Senatu w dn. 5/XI r. b., aby mógł być obszernie przedyskutowany na następnem posiedzeniu Komisji.

Tegoż dnia na posiedzeniu Komisji Oświaty i Kultury przyjęto bez zmian projekt ustawy o przedłużeniu prawa nauczania dla nauczycieli, nie posiadających pełnych kwalifikacyj.

Dn. 6/XI r. b. na posiedzeniu Komisji Skarbowo-Budżetowej przyjęto bez zmian projekt sejmowej ustawy o zwolnieniu od cła sprzętu, służącego dla potrzeb armji, oraz 7 projektów ustaw o zamianie i sprzedaży niektórych gruntów państwowych. Na temże posiedzeniu dokonano przydziału referatów budżetu na 1932/33 r. I tak referat generalny objął Sen. Szarski, budżet Prezydenta Rzeczypospolitej, Sejmu, Senatu, Kontroli Państwa, Prezydjum Rady Ministrów — Sen. Drucki-Lubecki, Spr. Zagr. Sen. Hubicka, M. S. Wojsk. — Sen. Wyrostek, Spr. Wewn. — Sen. Dąmbski, Skarb, Renty, Emerytury, Długi — Sen. Szarski, Sprawiedliwość — Sen. Zaczek, Przem. i Handel — Sen. Evert, Komunikacja — Sen. Sobolewski, Rolnictwo — Sen. Rdułtowski, Oświata — Sen. Ehrenkreutz, Rob. Publ. — Sen. Skoczylas, Praca i Op. Społ. — Sen. Barański, Ref. Rolne — Sen. Wańkowicz, Poczta i Tel. — Sen. Lempke, przedsiębiorstwa państwowe i monopole — Sen. Zaczek.

Na posiedzeniu Komisji Gospodarstwa Społecznego w dn. 6/XI r. b. przyjęto bez zmian projekty sejmowe o zasileniu funduszów izb rzemieślniczych oraz o publicznem posługiwaniu się odznaczeniami, uzyskanemi zagranicą na wystawach gospodarczych. Tegoż dnia na posiedzeniu Komisji Prawniczej przyjęto bez zmian w brzmieniu sejmowem projekt ustawy o opłatach sądowych w sprawach rejestrowego zastawu rolniczego oraz projekt ustawy, zmieniającej ustawę o ochronie lokatorów.

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICTWO WĘGLOWE

WYWÓZ WĘGLA KAMIENNEGO W PAŹDZIERNIKU 1931 R. — przedstawiał się — według danych tymczasowych — następująco (w tys. tonn):

Kraje	Październik 1928	Październik 1929	Październik 1930	Wrzesień 1931	Październik 1931	Wzrost (+) lub zniżka (—) w stos. do września 1931
Rynki konwencyjne — ogółem	539	567	470	330	348	+ 18
Rynki środkowo-europejskie	481	515	417	292	301	+ 9
Austrja	320	335	272	189	211	+ 22
Węgry	87	103	72	43	17	— 26
Czechosłowacja	73	77	73	59	73	+ 14
Niemcy	1	—	—	1	—	— 1
Inne rynki konwencyjne	56	52	53	38	47	+ 9
Gdańsk	28	43	43	33	37	+ 4
Jugosławja	30	9	10	5	10	+ 5
Rynki pozakonwencyjne — ogółem	716	853	832	987	930	— 57
Rynki północne	583	636	614	742	765	+ 23
Szwecja	223	257	244	314	294	— 20
Norwegja	33	58	51	77	98	+ 21
Danja	172	152	164	174	218	+ 44
Finlandja	105	52	61	82	72	— 10
Łotwa	33	80	60	54	45	— 9
Litwa	8	10	16	11	16	+ 5
Estonja	2	—	6	4	4	—
Kłajpeda	5	17	5	9	13	+ 4
Z. S. R. R.	2	5	4	6	5	— 1
Islandja	—	5	3	11	—	— 11
Inne rynki europejskie	128	189	218	238	159	— 79
Francja	33	91	108	50	48	— 2
Włochy	39	56	76	95	53	— 42
Rumunja	24	17	14	6	4	— 2
Szwajcarja	10	15	13	10	11	+ 1
Holandja	15	10	5	15	10	— 5
Belgja	7	—	2	61	33	— 28
Portugalja	—	—	—	1	—	— 1
Rynki pozaeuropejskie	5	28	—	7	6	— 1
Stany Zjedn.	1	—	—	—	—	—
Algier	—	5	—	2	6	+ 4
Brazylja	1	21	—	—	—	—

Tunis	3	2	—	—	—	—
Turcja Azjatycka .	—	—	—	5	—	— 5
Węgiel okrętowy	55	73	84	62	57	— 5
Ogółem:	1.310	1.493	1.386	1.379	1.336	— 44
Przeładunek węgla w portach:						
w Gdańsku	551	499	569	600	546	— 54
w Gdyni	156	255	280	408	457	+ 49
w innych	—	9	—	—	—	—
Razem:	707	763	849	1.008	1.003	— 5

Eksport węgla kamiennego w październiku pomimo większej o 1 ilości dni roboczych (27 wobec 26) w porównaniu z miesiącem poprzednim zmniejszył się o 44 tys. t i wynosił 1.335 tys. t.

Spadek eksportu dotyczył tylko rej. śląskiego, skąd wywieziono 1.119 tys. t, t. j. o 68 tys. t mniej, natomiast z rej. dąbrowskiego wywóz zwiększył się o 23 tys. t i wynosił 214 tys. t; również wzrósł eksport z rej. krakowskiego, wynosząc 2 tys. t.

Z powyżej wymienionych ilości na rynki konwencyjne wywieziono 348 tys. t, t. j. o 18 tys. t więcej niż we wrześniu, przyczem wzrost eksportu dotyczył wszystkich państw konwencyjnych z wyjątkiem Węgier, do których wywóz zmalał w związku ze znacznemi ograniczeniami natury dewizowej.

Eksport na rynki pozakonwencyjne spadł o 57 tys. t i wynosił 930 tys. t. z czego na rynki północne wywieziono 765 tys. t. t. j. o 23 tys. t więcej, na inne rynki europejskie 159 tys. t, a zatem o 79 tys. t mniej w porównaniu z miesiącem poprzednim, głównie wskutek spadku eksportu do Włoch. Na rynki pozaeuropejskie eksport nieznacznie spadł. Wywóz węgla okrętowego w październiku w porównaniu z wrześniem zmniejszył się o 5 tys. t i wynosił 57 tys. t.

Udział wymienionych rynków w ogólnym eksporcie polskiego węgla w październiku w porównaniu z wrześniem przedstawiał się następująco (w %%-ach):

	Wrzesień	*Październik*
Rynki konwencyjne . . .	23·93	26·07
Rynki północne	53·81	57·30
Inne rynki europejskie .	17·26	11·91
Rynki pozaeuropejskie .	0·51	0·45
Węgiel okrętowy	4·49	4·27
Razem:	100·00	100·00

Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego zagranicę w październiku przy 27 dniach roboczych wynosiła 49·5 tys. t, a zatem o ok. 3·5 tys. t mniej niż we wrześniu. Wysyłka ta z rej. śląskiego wynosiła ok. 41·5 tys. t, czyli o ok. 4·5 tys. t mniej niż we wrześniu, a z rej. dąbrowskiego ok. 8 tys. t, t. j. o 1 tys. t więcej w porównaniu z miesiącem poprzednim.

Przeładunek węgla w portach w miesiącu sprawozdawczym zmniejszył się o 5 tys. t i wynosił 1.003 tys. t, z czego na Gdańsk przypada 546 tys. t, t. j. o 54 tys. t mniej, a na Gdynię 457 tys. t. czyli o 49 tys. t więcej w porównaniu z miesiącem poprzednim.

HUTNICTWO CYNKOWE I OŁOWIANE

MIĘDZYNARODOWE OGRANICZENIE PRODUKCJI CYNKU. — W końcu października r. b. międzynarodowy kartel cynku postanowił przeprowadzić dalsze obniżenie produkcji. Umowa kartelowa bowiem, zawarta w lipcu r. b., przewidywała ograniczenie wytwórczości wszystkich rodzajów cynku (także i cynku elektrolitycznego) o 45% w stosunku do jej obliczeniowych podstawowych rozmiarów. Jednak tak silne, jak wykazane wyżej, obniżenie tej wytwórczości okazuje się jeszcze niedostatecznem, gdyż zapotrzebowanie na cynk ze strony największych odbiorców, jak: Niemiec, Anglji, Francji, pozostaje stosunkowo za małe.

Zapasy cynku u uczestników kartelu, po chwilowym spadku w sierpniu (blisko o 8 tys. t), ponownie nieznacznie rosną we wrześniu — przeszło o 1.000 t, utrzymując się nadal na wysokim poziomie, wynoszącym prawie 197 tys., czyli przekroczającym 3·8 razy wytwórczość z września r. b.

Ponadto załamanie się kursu waluty angielskiej, w której dokonywane są notowania cen cynku, powoduje dość niejednolitą tendencję w tych cenach. W związku z prowadzonemi rokowaniami w początkach lipca w sprawie międzynarodowego kartelu cynkowego i powstaniu jego w tym czasie, ceny cynku wykazały krótkotrwałą tendencję wzrostu. Natomiast już w sierpniu i wrześniu, pod wpływem pogorszenia się sytuacji gospodarczej i kredytowo-walutowej, ceny cynku spadają (we wrześniu do £ 10·65 w złocie), czyli osiągają poziom o 16·5% niższy niż nawet w styczniu r. b., kiedy ceny te były już bardzo niskie.

W tych warunkach na konferencji kartelu cynkowego, odbytej niedawno w Paryżu, postanowiono przeprowadzić dodatkową obniżkę wytwórczości cynku o 4.600 t miesięcznie, czyli o przeszło 55 tys. t rocznie, co łącznie z poprzedniem ograniczeniem oznacza obniżenie produkcji kartelowej o 50% w stosunku do podstawowej rocznej kwoty, wynoszącej okrągło 1,123.000 t. Wskutek tych ograniczeń przeciętna wytwórczość cynku, kontrolowana przez kartel, wynosić obecnie będzie 46.770 t miesięcznie.

Postanowienie omawiane dotyczy również produkcji polskiego przemysłu cynkowego (jako członka kartelu), ograniczającego od początku r. b. swą wytwórczość, która z 14.530 t cynku przeciętnie w miesiącu w 1930 r. spada na 8.893 t w ub. miesiącu, czyli zmniejszyła się o 40%.

W korzystnych więc warunkach i przyjmując pod uwagę silne zmniejszenie zapasów cynku w hutach polskich, należy liczyć się z dalszem co najmniej 10%-owem ograniczeniem produkcji w stosunku do obecnej jej wysokości, t. j. prawie o 900 t.

Zapasy cynku w Polsce, które w końcu lutego r. b. wynosiły 24.520 t, obniżają się w czerwcu do 14.120 t i w sierpniu do 7.861 t, więc zmniejszyły się przeszło trzykrotnie w tym okresie. W ten sposób dotychczasowe silne tempo spadka produkcji cynku w kraju niewątpliwie zostało zahamowane, jednak sytuacja nadal jest niepomyślna, a to wobec dalszego obniżania się dochodowości tego przemysłu przy obecnych wykazanych wyżej niskich cenach.

A. Russek

KOPALNICTWO RUD CYNKOWO - OŁOWIANYCH W I PÓŁROCZU 1931 R.[1]). — W ciągu I półrocza r. b. konjunktura światowa w przemyśle cynkowym i ołowianym wykazywała z pewnemi drobnemi wahaniami powolne, lecz stałe pogarszanie się. W pierwszym rzędzie bardzo ujemnie odbiła się ona na kopalnictwie rud. Położenie naszego kopalnictwa jest o tyle trudniejsze, że tylko niewiele kopalń posiada rudę bogatszą, w większości zaś ruda jest tak biedna, że wydobycie jej przy dzisiejszych cenach metalu nie opłaca się. To też w ub. półroczu byliśmy świadkami likwidacji wszystkich kopalń w b. Kongresówce i Małopolsce. Obie zatrzymane kopalnie w b. Kongresówce są tylko częściowo zatopione i trzymane są w takim stanie, że w razie potrzeby mogą być w przeciągu niezbyt długiego czasu uruchomione. W Małopolsce została zatrzymana zupełnie ostatnia kopalnia „Ruda", również z powodu braku rentowności. W ten sposób w r. b. zostało wstrzymane wydobycie przeszło 7.000 t miesięcznie.

Na Górnym Śląsku liczba kopalń pozostawała bez zmiany w porównaniu z końcem r. ub., wydobycie jednak zostało bardzo ograniczone ze względu na koncentrację robót w polach najbogatszych, mogących zapewnić choć jaką - taką rentowność. Prace poszukiwawcze zostały zupełnie zaniechane.

Liczbowo wydobycie ogólne oraz w poszczególnych dzielnicach przedstawia się następująco:

	W województwie:			
	kieleckiem	*krakowskiem*	*śląskiem*	*Ogółem w Polsce*
II półrocze 1930 — przec. mies.	7.001	811	79.352	87.164
Styczeń 1931	8.086	965	82.537	91.588
Luty „	5.384	681	72.062	78.127
Marzec „	108	1.030	72.103	73.241
Kwiecień „	—	—	66.174	66.174
Maj „	—	—	54.091	54.091
Czerwiec „	—	—	50.009	50.009
Styczeń—czerwiec 1931 .	13.578	2.676	396.976	413.230
„ „ 1930 .	33.828	27.302	467.583	528.713

Jak widać z powyższych liczb, spadek wydobycia w czerwcu w porównaniu ze styczniem wyniósł 45·5%; przeciętne zaś wydobycie w ciągu I półr. r. b. w porównaniu z przeciętnem wydobyciem II półr. r. ub. obniżyło się o 21%. Porównanie wydobycia w okresie 6 miesięcy r. b. i r. ub. wykazuje zmniejszenie się w r. b. o 115.483 t.

Oprócz rudy, wydobywanej z kopalń, otrzymywano jeszcze rudę i odpadki ze starych zwałów w ogólnej ilości w ciągu 6 mies. r. b. 54.909 t wobec 18.402 t w I półr. r. ub. i 29.739 t

[1]) *Dane uprzednie p. zesz. 16/1931, str. 630.*

w II półr. r. ub. Jak widać więc, wydobycie tej rudy, jako związane z minimalnemi kosztami, wzrasta szybko. W ciągu I półr. r. b. wytworzono tlenku cynkowego 18.888 t, wobec 24.598 t w tymże czasie r. ub. i 25.919 t w II półr. r. ub.

Liczba kopalń wydobywających zmniejszyła się o 4, t. j. spadła do 3, położonych na G. Śląsku. Udział poszczególnych dzielnic w ogólnem wydobyciu wyniósł w I półroczu r. b.: b. Kongresówka 3·3%, Małopolska 0·6% i Górny Śląsk 96·1%.

Liczba robotników obniżyła się z 5.181 w końcu grudnia r. ub. do 2.801 w czerwcu r. b., spadek więc w ciągu I półrocza r. b. wyniósł 46%. Poza tem w zakładach tlenku cynku pracowało w czerwcu 277 ludzi wobec 545 w grudniu r. ub.

Wydajność pracy robotnika w poszczególnych miesiącach I półrocza podana jest (w tonnach miesięcznie i dziennie) w poniższem zestawieniu, przyczem w obrachunku tym uwzględnieni zostali tylko robotnicy, zatrudnieni przy wydobyciu:

	Liczba robotników	*Wydajność: mies.*	*dzienna*
Styczeń 1931	4.130	20·00	0·800
Luty „	3.790	20·60	0·895
Marzec „	3.315	22·10	0·850
Kwiecień „	3.065	21·60	0·900
Maj „	2.280	23·70	0·986
Czerwiec „	2.270	22·00	0·915

Jak widać z tych liczb, wydajność ma tendencję wyraźnie zwyżkową, w obecnych jednak okolicznościach wynika to nie z większej sprawności robotników, a naskutek coraz większego ograniczania prac kopalnianych do pól bogatych i zaniechania na większą skalę robót przygotowawczych.

Przywóz rudy cynkowej i ołowianej wzbogaconej — według danych Gł. Urz. Stat.— przedstawiał się w ciągu okresu sprawozdawczego, jak następuje:

	Ruda cynkowa tonn	tys. ℔	*Ruda ołowiana* tonn	tys. ℔
Styczeń 1931	15.159	1.918	2.379	901
Luty „	7.515	1.053	2.127	738
Marzec „	13.310	1.322	1.736	593
Kwiecień „	15.786	1.261	1.870	603
Maj „	10.929	872	1.718	436
Czerwiec „	13.765	623	2.061	505
Styczeń-czerwiec 1931	76.464	7.049	11.891	3.776
„ „ 1930	99.362	19.448	14.707	5.523

Jak widać więc, zmniejszenie się przywozu rudy wynosi: rudy cynkowej 23·2% i ołowianej 19·5%; pozostaje to w związku z ograniczeniem produkcji naszych cynkowni. Przeciętna cena, płacona za sprowadzaną rudę, według Gł. Urz. Stat. wynosiła w r. b.: za rudę cynkową ℔ 92·5 i za rudę ołowianą ℔ 316 za tonnę, podczas gdy w tymże czasie r. ub. płacono ℔ 195 i ℔ 375.

HUTNICTWO CYNKOWE I OŁOWIANE W I PÓŁROCZU 1931 R. — Pogorszenie konjunktury na międzynarodowym rynku cynkowym i ołowianym w ub. półroczu trwało w dalszym ciągu, powodując obniżenie cen.

W ub. półroczu ceny cynku obniżyły się o £ 2.17.7, ołowiu zaś o £ 3.14.2. Do tego trzeba dodać jeszcze duże trudności w zbycie z powodu coraz to kurczącej się konsumpcji zainteresowanych przemysłów, co powodowało wzrost światowych zapasów. Wysiłki przemysłu cynkowego, skierowane ku nawiązaniu zerwanego porozumienia między producentami, odniosły skutek dopiero w lipcu, kiedy to został stworzony nowy kartel cynkowy, który odrazu przystąpił do obniżenia produkcji o 45%.

Tego rodzaju położenie na rynku światowym niezmiernie ujemnie wpłynęło na nasz przemysł cynkowy, który pomimo podrożenia kosztów własnych zaczął w znacznym stopniu zmniejszać swoją wytwórczość.

Nie lepsze położenie było również w przemyśle ołowianym Pomimo to jednak w ciągu całego półrocza obie huty były czynne, utrzymując swoją produkcję na jednym prawie poziomie.

W stosunku do przeciętnej miesięcznej 1913 r. wytwórczość czerwcowa wynosiła dla cynku 69·8%, dla ołowiu zaś 65·3%, podczas gdy w czerwcu 1930 r. wytwórczość wynosiła dla cynku 89% i dla ołowiu 99%.

Liczbowo wytwórczość hut cynkowych i ołowianych przedstawiona jest w poniższem zestawieniu (w tonnach):

		Kwas siark.	*Cynk*	*Blacha cynk.*	*Ołów*	*Srebro* kg
a) w województwie krakowskiem						
Styczeń	1931	2.986	1.316	188	—	—
Luty	„	2.774	1.089	124	—	—
Marzec	„	1.687	881	—	—	—
Kwiecień	„	1.014	847	198	—	—
Maj	„	1.552	881	187	—	—
Czerwiec	„	1.833	750	288	—	—
Styczeń-czerwiec	„	11.846	5.764	985	—	—
„ „	1930	13.951	7.182	868	—	—
b) w województwie śląskiem						
Styczeń	1931	20.072	13.334	1.017	3.122	934
Luty	„	14.272	11.908	1.242	2.457	507
Marzec	„	13.182	12.288	1.342	3.126	1.265
Kwiecień	„	12.087	11.125	837	2.991	768
Maj	„	10.782	11.013	1 217	2.923	1.434
Czerwiec	„	11.575	10.426	1.354	2.338	402
Styczeń-czerwiec	„	81.970	70.104	7.009	16.957	5.310
„ „	1930	105.838	86.526	8.822	19.654	7.245
c) ogółem w Polsce						
Styczeń	1931	23.058	14.821	1.462	3.122	934
Luty	„	17.046	13.135	1.536	2.457	507
Marzec	„	14.869	13.285	1.444	3.126	1.265
Kwiecień	„	13.101	11.972	1.127	2.991	768
Maj	„	12.334	11.894	1.576	2.923	1.434
Czerwiec	„	13.408	11.176	1.966	2.338	402
Styczeń-czerwiec	„	93.816	76.283	9.111	16.957	5.310
„ „	1931	119.789	86.526	11.450	19.654	7.254

Jak widać z tego zestawienia, wytwórczość cynku i ołowiu wykazuje w r. b. stopniowy, ale stały spadek. Pewien wyjątek stanowi tu blacha cynkowa, jest to jednak związane z konjunkturą sezonową.

Wytwórczość cynku zmniejszyła się głównie na Śląsku, jako w miejscu największej produkcji. W b. Kongresówce z końcem marca została ostatecznie zamknięta druga huta. Spadek ogólnej wytwórczości w czerwcu w porównaniu z grudniem r. ub. wyniósł 26·7%; w ciągu I półrocza r. b. wyprodukowano mniej niż w r. ub. o 12%. Zbyt krajowy wszelkiego rodzaju cynku podniósł się z ok. 1.000 t w styczniu do 1.700 t w czerwcu; również i wywóz wzrósł z 8.335 t w styczniu do 12, a nawet 13 tys. t. Dzięki wzrostowi zbytu, a z drugiej strony — zmniejszeniu wytwórczości, zapasy czerwcowe wykazały zmniejszenie o 30% w porównaniu z początkiem roku.

Wytwórczość blachy cynkowej wzrosła w porównaniu z grudniem o 21%, wytwórczość zaś półroczna była jednak mniejsza niż w I półr. r. ub. o 20·4%. Zbyt krajowy w letnich miesiącach podniósł się, wywóz zaś zagranicę wykazywał dosyć duże wahania, utrzymywał się jednak na dawniejszym poziomie. Zapasy blachy wykazały zmniejszenie.

Wytwórczość kwasu siarkowego jest ściśle związana z produkcją cynku, to też ilość kwasu spadła w ub. półroczu o 21% w porównaniu z I półr. 1930 r. Zbyt w kraju wykazał znaczny spadek, gdyż w porównaniu z r. ub. zmniejszył się o ok. 35%. Wywóz zagranicę pozostawał na bardzo niskim poziomie, wynosząc ok. 15% ogólnego zbytu. Zapasy kwasu wykazały niewielkie zmniejszenie.

Ogólna liczba hut cynkowych zmniejszyła się o 2. W czerwcu pracowało więc 8 hut, z których jedna w Małopolsce, a reszta na Śląsku. Z 2 istniejących zakładów elektrolitycznych od marca pracował już tylko jeden, i to w znacznie zmniejszonym zakresie.

Wytwórczość ołowiu z nieznacznemi wahaniami utrzymywała się na poprzednim poziomie, choć w ogólnej sumie w ciągu półrocza w porównaniu z tymże okresem r. ub. okazała się mniejszą o 13·5%. Ołowiu rafinowanego wytworzono 13.085 t. Zbyt ołowiu wykazał w r. b. znaczną poprawę, gdyż w kraju wzrósł z 2.604 do 3.300 t. t. j. o 26·5%, wywóz zaś zagranicę podniósł się z 6.617 do 11.863 t. t. j. o 79%. Zapasy ołowiu wykazały w porównaniu z początkiem roku zmniejszenie o 41%.

Wytwórczość srebra wykazała zmniejszenie o 27%. Zbyt zmniejszył się dosyć znacznie, gdyż w kraju nie było go zupełnie, a zagranicę wyniósł 4.548 kg, t. j. o 34·5% mniej niż w I półr. r. ub.

Liczba robotników wynosiła w końcu czerwca 8.703 ludzi, co wobec 10.682 w końcu grudnia stanowi zmniejszenie o 18·5%. Na hutnictwo cynkowe przypada 92% tej liczby, na hutnictwo zaś ołowiane 8%. Kwestja płac była źródłem ciągłego

nieporozumienia; ostatecznie na mocy wyroku komisji arbitrażowej płace w hutnictwie cynkowem i ołowianem zostały obniżone o 7%.

Dostawa materjałów surowych do hut odbywała się normalnie. Ilości, dostarczone hutom cynkowym, wynosiły: rudy wszelkiej wraz z rajmówką i przesiewkami 162.874 t, w czem rudy zagranicznej było 70.815 t; koksu i koksiku wraz z przesiewkami dla wszystkich celów 41.828 t, w czem zagranicznego 3.078 t, glinki ogniotrwałej 18.535 t, w czem zagranicznej 590 t. Węgla dla wszystkich celów hutnictwo cynkowe zużyło 377.353 t. Huty ołowiane w tymże czasie otrzymały: rudy wszelkiej 16.084 t, w czem zagranicznej 12.034 t, wszelkiego rodzaju odpadków ołowiu 4.272 t, koksu dla wszelkich celów 4.402 t, w tem z zagranicy 3.117 t. Spożycie węgla dla wszystkich celów wyniosło 12.668 t.

Wywóz wytworów hutnictwa cynkowego i ołowianego według danych Gł. Urz. Stat. przedstawiał się następująco (w tonnach):

		Cynk i pył cynkowy	*Blacha cynk.*	*Kwas siark.*	*Ołów rafin.*	*Srebro* kg	*Ogólna wartość* tys. zł
Styczeń	1931	8.335	933	2.083	1.715	669	7.118
Luty	„	8.030	918	1.493	661	764	5.707
Marzec	„	13.432	886	1.738	2.592	513	10.014
Kwiecień	„	11 887	664	1.555	2.575	767	8.812
Maj	„	11.920	687	1.689	1.162	1.130	7.487
Czerwiec	„	12.002	1.002	1.702	3.158	705	8.489
Stycz.-czerw.	„	65.606	5.090	10.259	11.863	4.548	47.627
„ „	1930	69.002	7.337	9.350	6.617	6.923	72.215

Jak widać więc, wywóz cynku nie przedstawiał się najgorzej, gdyż w porównaniu z r. ub. zmniejszył się dla cynku o 12% i dla blachy o 20·4%, natomiast pod względem wartości cynk obniżył się o 37·5%, blacha zaś o 54·5%. Wywóz ołowiu przedstawiał się znacznie lepiej, gdyż ilościowo wzrósł o 79%, pod względem jednak wartości mniej, gdyż tylko o 26%. Przeciętna wartość jednej wywiezionej tonny metalu (wyjąwszy srebro) wyniosła w r. b. zł 440 wobec zł 850 w tymże okresie czasu r. ub.

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

NOWA ROŚLINA WŁÓKNISTA. — Parę lat temu prasa zagraniczna, a za nią i polska, podały wzmiankę o jakiejś bliżej nieznanej roślinie, która jakoby nadaje się do kultury w klimacie umiarkowanym i dostarcza włókna, mogącego zastąpić bawełnę. Roślinę, o której mowa, nazywano wówczas mianem „Brotex". Ze skąpych informacyj, które udało się zdobyć obecnie, wynika, że omawianą roślinę zaczęto z powodzeniem plantować w Anglji, co doprowadziło do założenia, w celach eksploatacji nowego włókna, specjalnego zrzeszenia pod nazwą: English Artificial Cotton Production and Marketing Corporation Ltd. Według tychże informacyj, przędzenie odbywa się na maszynach, używanych do przędzenia bawełny, włókno daje się mieszać z innemi włóknami i może zastąpić grube numery bawełny; po raz pierwszy nowe włókno ukazało się na rynku w 1929 r.

Roślina, której łodygi dają włókno, a liście podobno nadają się do przeróbki na papier, rośnie jakoby nawet na marnej glebie, nie nadającej się do innych upraw, jest niewrażliwa na wpływy klimatyczne i napady szkodników; kolor włókna — żółtawy, połysk jedwabisty. Próby uprawy poczyniono jakoby w Kanadzie, Stanach Zjedn. Am. i Niemczech; zainteresowała się nowem włóknem też i Czechosłowacja. Według informacyj, otrzymanych jakoby z ogrodu botanicznego w Kew (w pobliżu Londynu), omawianą rośliną jest Asclepias incarnata rodem z Ameryki Północnej. Jeżeli tak jest w istocie, to roślina ta doskonale się czuje w ogrodzie botanicznym w Warszawie, gdzie daje 1 — 1½-metrowe łodygi, kwitnie i owocuje.

Wobec importu znacznych ilości obcych materjałów włókienniczych do Polski (bawełna, kapok, sisal, juta etc.), byłoby wielce pożądane wszechstronnie wyjaśnić kwestję możliwości produkcji nowego włókna w kraju, a mianowicie: 1) zebrać wyczerpujące wiadomości o nowej roślinie oraz o próbach jej uprawy i eksploatacji w Anglji, Kanadzie i Niemczech; 2) zdobyć kilka okazów rośliny, o której mowa, z owocami w stanie suchym oraz próbek jej włókna i nasion; 3) zebrać wiadomości co do sposobu i procederów zdobywania włókna z łodyg, oraz co do zakresu zastosowania go w przemyśle; 4) sprawdzić, czy nowe włókno, eksploatowane przez wymienioną firmę angielską, a prawdopodobnie i inne, pochodzi w istocie z łodyg Asclepias incarnata, czy też z innej jakiej rośliny i 5) zarządzić w razie pomyślnych wiadomości o nowem włóknie przeprowadzenie prób uprawy Asclepias incarnata (czy też innej, dostarczającej omawianego włókna rośliny) w zakładach doświadczalnych, prób dobywania włókna i zastosowania go w naszym przemyśle.

Niewielkiej ilości nasion Asclepias incarnata będzie mógł, prawdopodobnie, dostarczyć ogród Botaniczny w Warszawie.

W. Massalski

ROLNICTWO

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA ROLNICTWA

KONFERENCJA W SPRAWACH ZBOŻOWYCH. — Dn. 10 listopada r. b. odbyła się w Ministerstwie Rolnictwa konferencja z udziałem przedstawicieli naczelnych organizacyj rolniczych, na której rozpatrzono szereg aktualnych zagadnień z dziedziny naszej polityki zbożowej, zwłaszcza zaś sprawę zakupu przez Państwowe Zakłady Przemysłowo-Zbożowe zboża zagranicznego.

Zostało wyjaśnione, że wbrew informacjom, podanym przez prasę zagraniczną, P. Z. P. Z. zakupiły nie 40 tys. t, lecz 6 tys. t żyta pochodzenia sowieckiego z terminem załadowania w listopadzie. Powyższy transport żyta został zakupiony w celu umożliwienia P. Z. P. Z. wywiązania się z zobowiązań zagranicznych, co pozostaje w związku z niedostateczną podażą zbóż na naszym rynku i wynikającemi stąd niewielkiemi naszemi zdolnościami eksportowemi.

Na wspomnianej konferencji zostało wyjaśnione, że celem obecnej polityki zbożowej, prowadzonej, m. in., przy pomocy akcji interwencyjnej P. Z. P. Z., jest w dalszym ciągu dążenie do zapewnienia krajowemu rolnictwu cen opłacalnych za jego produkty. W związku z tem zostało stwierdzone, że sprawa przywozu do Polski zbóż w chwili obecnej jest nieaktualna.

ZASIŁKI NA BADANIA NAUKOWE I STYPENDJA MINISTERSTWA ROLNICTWA W 1930/31 R. — Z zasiłków na badania naukowe i stypendja, udzielanych przez Ministerstwo Rolnictwa, korzystało w 1930/31 r. ogółem 254 osoby, w tem 4 osoby prawne i 250 osób fizycznych.

Punktem wyjścia przy udzielaniu stypendjów i zasiłków było bądź dokształcenie odpowiednich kandydatów w specjalnościach, w których odczuwany był dotkliwy brak należycie przygotowanych pracowników, bądź też przeprowadzenie badań naukowych w dziedzinach, wymagających specjalnego opracowania z uwagi na ich aktualność dla potrzeb gospodarczych rolnictwa.

Przy wyborze kandydatów do dokształcania Ministerstwo brało w pierwszym rzędzie pod uwagę zgłoszenia osób, które wykazały się już znajomością obranych dziedzin pracy.

Stan przygotowania zawodowego osób, korzystających ze

stypendjów i zasiłków na badania naukowe, przedstawiał się, jak następuje (liczba osób):

ukończeni rolnicy i ogrodnicy (absolwenci wyższych lub średnich zakładów naukawych) 168, absolwenci innych wyższych uczelń (przyrodnicy, handlowcy i t. p.) 4, uczeni (profesorowie, kierownicy zakładów naukowo - badawczych) 7, zakłady naukowe i stowarzyszenia 4, studenci ostatnich lat akademickich szkół rolniczych 60, inni (absolwenci szkół gosp. kobiecego, technicy mleczarscy i bekoniarscy i t. p.) 11, ogółem 254.

Z zestawienia wynika, iż znaczną przewagę wśród korzystających ze stypendjów i zasiłków na badania naukowe stanowią osoby, posiadające ukończone nauki zawodowe. Ministerstwo Rolnictwa nie traktowało stypendjów, udzielanych młodzieży akademickiej, jako zapomogi na odbycie studjów, a starało się jedynie drogą udzielenia stypendjów wpłynąć na obieranie przez młodzież kierunku studjów, pożądanego z punktu widzenia potrzeb gospodarczych kraju.

Stypendja udzielane były w zasadzie na dokształcenie się, bądź przeprowadzenie badań naukowych — w kraju. Jedynie w tych wypadkach, kiedy dokształcenie w kraju okazywało się niemożliwe, kierowano stypendystę zagranicę. Stypendjów zagranicznych udzielano również specjalistom, którzy wykazali się dostateczną znajomością stanu danej specjalności w kraju i potrzebowali pogłębienia swych wiadomości przez poznanie odpowiednich urządzeń zagranicznych.

Liczba stypendjów i zasiłków na badania naukowe, udzielonych przez Min. Rolnictwa, według kierunku studjów i miejsca ich odbywania, przedstawia się, jak następuje:

Przedmiot studjów	*W kraju*	*Zagranicą*	*Razem*
Wytwórczość roślinna	31	12	43
„ zwierzęca	9	4	13
Nauki społeczno-ekonomiczne . .	181	10	191
Inne (żywienie człowieka 1 styp., wycieczka studentów do Danji)	—	7	7
Ogółem:	221	33	254

Najliczniejszą grupę studjów stanowią nauki społeczno-ekonomiczne. Włączono do tej grupy w zestawieniach dokształcanie instruktorów rolnych na kursach, organizowanych przez Biuro Współpracy z Instruktorami Rolnymi (130 osób) w zakresie organizacji gospodarstw małych, przysposobienia rolniczego młodzieży, chowu inwentarzy żywych, oraz praktyki wakacyjne w ludowych szkołach rolniczych studentów wyższych uczelń rolniczych (40 osób). Oba te działy stanowią kierunek oświatowo-rolniczy. Reszta osób, odbywających studja (21 osób), specjalizowała się w zakresie nauk ekonomicznych, bądź też odbywała praktyki w zakładach przetwórstwa i zbytu produktów gospodarstwa wiejskiego.

W grupie wytwórczości roślinnej najliczniej reprezentowana jest specjalizacja w doświadczalnictwie rolniczem z uwzględnieniem w wielu wypadkach hodowli i uprawy roślin pastewnych, a następnie ogrodnictwo. Specjalną uwagę poświęcono dokształcaniu specjalistów z zakresu walki z chorobami i szkodnikami roślin uprawnych (entomologja i fitopatologja stosowane).

W dziedzinie hodowli doszkalani byli inspektorzy i kandydaci na inspektorów, reprezentujący wąskie specjalności hodowlane, jak rybactwo, owczarstwo, hodowlę drobiu, hodowlę trzody chlewnej i t. p.

Ogólna suma wydatków Ministerstwa na dokształcanie specjalistów i badania naukowe wyniosła w 1930/31 r. £ 298.130. Z sumy tej wydatki na specjalizację i badania naukowe wyniosły w poszczególnych grupach:

	£	%
Wytwórczość roślinna	140.730	47·2
Wytwórczość zwierzęca	15.400	5·2
Dział społeczno-ekonomiczny . .	124.840	41·8
Inne przedmioty.	17.160	5·8
Razem:	298.130	100·0

Stosunkowo wysoka suma wydatków w dziale wytwórczości roślinnej tłumaczy się tem, że w dziedzinie tej przeprowadzono szereg badań naukowych, których koszt z natury rzeczy jest wyższy od kosztów stypendjów, gdyż łączy się z koniecznym zwykle zakupem pomocy naukowych i angażowaniem sił pomocniczych.

Wszyscy stypendyści i osoby, pobierające zasiłki na badania naukowe, zobowiązali się do złożenia Ministerstwu sprawozdań. Z obowiązku tego większość osób, które otrzymały zasiłki, już się wywiązała, składając w wielu wypadkach bardzo wartościowe referaty. Stypendyści, w odróżnieniu od osób, przeprowadzających badania naukowe, zobowiązani byli przez Ministerstwo do pracy w instytucjach państwowych, samorządowych lub społecznych przez okres dwukrotnie dłuższy od okresu korzystania ze stypendjum. Z posiadanych materjałów wnioskować można, że i w tej dziedzinie większość stypendystów wywiąże się z obowiązków należycie.

S. M.

NOWA ROŚLINA WŁÓKNISTA — p. str. 1562.

HANDEL

HANDEL ZAGRANICZNY

W SPRAWIE KARTOTEKI POLSKIEGO HANDLU ZAGRANICZNEGO [1]). — Zniszczone przez wojnę światową gospodarstwo międzynarodowe dźwiga się powoli i z trudem postępuje odbudowa. Jest rzeczą jasną, że przeszkody, wyłaniające się przy dążeniu do odbudowy, wywołane są nietylko ogólnem zubożeniem państw, które brały udział w wojnie, nietylko rozdarciem przedwojennych organizmów gospodarczych, nietylko niesłychanym spadkiem stopy życiowej miljonowych społeczeństw, nietylko zmianami metod produkcji, ale i zmienionemi warunkami gospodarczo-politycznemi w najszerszem słowa znaczeniu. Zmiany polityczne, te same, które zniosły z areny dziejowej wczorajszych mocarzy i gospodarzy, powołały do samodzielnego życia politycznego cały szereg mniej lub więcej przygotowanych społeczeństw.

Miernikiem, stwierdzającym stopień społecznego przygotowania do samodzielności politycznej, jest niewątpliwie umiejętność i zdolność gospodarowania, stanowiąca jeden z poważniejszych argumentów w polityce zagranicznej. Wyrazem rozumnej gospodarki jest nie tylko stan jej technicznego wyposażenia i jakość produkcji, ale także ocena stanowiska danego państwa, jako producenta i konsumenta, w ogólnoświatowem życiu gospodarczem, zaznaczająca się w trafnej polityce handlowej, a więc przedewszystkiem handlowo-traktatowej, taryfowej celnej i t. p.

Tak pojęta gospodarka musi się opierać na dokładnej i skrupulatnej znajomości stosunków handlowych, wiążących dane państwo z innemi, przy równoczesnem ocenianiu walorów i przyrodniczych i gospodarczo-handlowych z uwzględnieniem struktury zawodowej ludności, produkcji, konsumpcji i t. d. Należyta ocena znaczenia organizmu państwowego w stosunku do bliższych i dalszych sąsiadów nie jest rzeczą łatwą. Wymaga ona celowo rozbudowanego aparatu, rejestrującego ruch handlowy, i należytego przygotowania stanu kupieckiego. Dopiero tam, gdzie oba te warunki są spełnione, myśleć można o rękojmi, że stosunki handlowe nie potoczą się bezładnie i bezwładnie, że będą wynikiem pewnych uświadomionych dążeń i tendencyj, że, oparte na przesłankach naukowych, będą trwalsze i nie przypadkowe.

[1]) *Artykuł niniejszy zawiera uzasadnienie i omówienie projektu Autora stworzenia kartoteki handlu zagranicznego. Aczkolwiek realizacja tego projektu w bliskim czasie nie wydaje się możliwą, uznaliśmy za słuszne zaznajomienie zainteresowanych z projektem, aby mogła wyrobić się opinja, czy uruchomienie takiej kartoteki jest potrzebne i celowe, czy może wystarczą obecne publikacje i materjały G. U. S. przy ulepszeniu tylko dróg korzystania z nich, względnie — jak należałoby zorganizować ewentualną kartotekę. (Red).*

W liczbie państw, które rozpoczęły po wojnie samodzielne życie polityczne, znalazła się i Polska. Z racji położenia geograficznego wręcz skazana na odegranie pierwszorzędnej roli i tranzytowej i produkcyjnej — nie wyzyskała do tej pory dostatecznie tej sytuacji. Pragnąłbym tutaj, zwracając uwagę na doniedawna jeszcze wyłącznie gospodarcze oparcie się Polski o Niemcy, podkreślić, co w zakresie organizacji naukowych podstaw handlu jest do zrobienia, aby stan ten zasadniczo zmienić.

Warunkiem rozwoju handlu zagranicznego jest współpraca społeczeństwa z Rządem. Rząd ma możność i obowiązek regulowania kierunków i rodzaju handlu zagranicznego; inicjatywa jednak nie powinna — przynajmniej o ile idzie o penetrację rynków zbytu i konjunktur — wysuwać się z rąk kupiectwa. Kupiectwo jednak musi być stanem fachowo dokładnie przygotowanym i uzdolnionym do wyzyskiwania źródeł zarówno naukowych, jak i urzędowych. Pod tym względem zaś stosunki pozostawiają u nas bardzo dużo do życzenia. Handlowcy nasi są naogół nie wystarczająco przygotowani. Rzadkością jest spotkanie abonenta wydawnictw Gł. Urz. Stat. Wielu poważnych kupców nie wie wogóle niczego o istnieniu publikacyj, tyczących handlu zagranicznego.

Stan ten zmienić się musi, jeśli handel polski nie ma spaść do roli ślepca, błądzącego bezradnie po wielkim świecie. Nie zapoznaję faktu, że korzystanie z publikacji G. U. S. „Handel Zagraniczny" jest uciążliwe, mozolne i trudne. Kupiec powinien i musi mieć do dyspozycji źródło takie, aby łatwo i w każdej chwili, osobiście lub telefonicznie, mógł się zorjentować co do stosunków handlowych, wiążących Polskę z poszczególnemi krajami, i to tak w zakresie całokształtu stosunków handlowych, jak i w odniesieniu do poszczególnych towarów. Wymaganiom tym zadośćuczynić może — mojem zdaniem — kartoteka polskiego handlu zagranicznego, która: 1) umożliwi regularne i systematyczne gromadzenie materjałów, 2) zapewni niezależność od zmian w układzie schematu statystyczno-celnego, dzięki czemu 3) osiągnięta zostanie swoboda porównywania i łatwość celowego grupowania materjałów.

Celem kartoteki jest zaspokojenie potrzeb nauki i życia codziennego. Z tego powodu kartoteka: 1) musi uwzględnić państwa, pozostające z Polską w stosunkach handlowych, 2) musi objąć całokształt tych stosunków (t. j. 2.500 towarów, zebranych w 231 podgrup i 28 grup), 3) musi przedstawić kwartalny ruch towarów, a to ze względu zarówno na wagę, jak i wartość, 4) musi zobrazować dla każdego państwa, czasu i towaru stosunek przywozu do wywozu. Tak zorganizowana kartoteka posiadać będzie duże znaczenie zarówno dla handlu, jak i geografji gospodarczej. Umożliwi ona grupowanie polskiego handlu zagranicznego: *a*) częściami świata, *b*) potęgami politycznemi, *c*) obszarami gospodarczemi, *d*) kręgami kultur; pozwoli na łatwe oddzielenie handlu europejskiego: kontynentalnego i zamorskiego — od transoceanicznego, a to w równej mierze dla poszczególnych towarów, jak i dla całokształtu stosunków handlowych przy dowolnem uwzględnieniu momentów historycznych, jako też wagi i wartości. Niemniej będziemy w możności oceniania roli gospodarczej poszczególnych towarów w eksporcie i w imporcie, a to dzięki trwałemu zestawieniu danych, obrazujących dynamikę przywozu i wywozu danego towaru, oraz dzięki określeniu zasadniczych kierunków handlu dla poszczególnych towarów.

Celem zawarowania powyższych korzyści kartoteka winna grupować materjały regjonalnie (państwami). Każdy towar, podgrupa i grupa otrzymują osobny 10 letni arkusz (towary — białe, podgrupy — czerwone, grupy — niebieskie). Klientela handlowa Polski zostaje spisana alfabetycznie i każdy klient dostaje numer porządkowy, który wnosi się czarnym atramentem na wszystkie arkusze danego państwa. Grupy zachowują numerację rzymską według schematu G. U. S. (atrament niebieski). To samo — podgrupy (atrament czerwony) oraz towary (atrament czarny).

Celem racjonalnej i szybkiej eksploatacji kartoteki zakłada się kartkowe spisy: *a*) państw, pozostających z Polską w stosunkach handlowych, według: części świata, przynależności do poszczególnych potęg politycznych, obszarów gospodarczych z punktu widzenia geograficzno-gospodarczego i handlowego, kręgów kulturalnych, *b*) klientów europejskich kontynentalnych i zamorskich oraz pozaeuropejskich. Niezależnie od powyższych spisów wykazy państw, zainteresowanych w eksporcie lub imporcie poszczególnych towarów.

Techniczne urządzenie kartoteki nie może tu zostać pominięte. Podstawą jest arkusz kartotekowy, obejmujący dziesięciolecie. Podaje państwo, rodzaj towaru, ruch kwartalny, uwzględnia wagę i wartość, przywóz i wywóz, oraz ich stosunek wzajemny w formie różnicy lub nadwyżki importu nad eksportem. Arkusze przechowywać można rzeczowo lub regjonalnie; rzeczowo — jeśli materjał gromadzi się ze względu na towary, regjonalnie — jeśli dla każdego kraju rozporządza się materjałami, dającemi całokształt. Nie dyskutując tutaj zasadniczych dla oceny celowości obu metod momentów, za bardziej celową uznać należy metodę regjonalną. Z punktu widzenia gospodarczego bardzo wielką doniosłość posiadają niektóre rodzaje handlu (reeksport, obrót uszlachetniający bierny, czynny). Z biegiem czasu i na te zagadnienia zwrócić będzie można specjalną uwagę. Wszak zaletą kartoteki jest swoboda przegrupowania materjałów. Arkusze winny być przechowywane luźno i nie należałoby ich wcześniej wiązać w tomy jak po 10 latach. Najbardziej polecenia godną formą ich przechowywania byłaby wielka drewniana lub żelazna, zabezpieczona przed pyłem, kartoteka szufladowa na co najmniej 120 tomów, zaopatrzonych od frontu w czytelne napisy względnie sygnatury.

Dr. Wiktor Ormicki

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE[1])

ZBOŻA I PRZETWORY

RUCH CEN ZBÓŻ w okresie od 23 października do 8 listopada r. b. kształtował się następująco (ceny za 100 kg):

	23 — 31/X		1 — 8/XI		Wzrost
	£	$	£	$	%
Pszenica					
Warszawa	24·75	2·78	25·50	2·87	+ 3·0
Poznań	22·44	2·52	22·94	2·58	+ 2·2
Lwów	21·84	2·45	23·00	2·58	+ 5·3
Przeciętna	**23·01**	**2·58½**	**23·81**	**2·68**	**+ 3·5**
Żyto					
Warszawa	24·10	2·71	24·62	2·77	+ 2·2
Poznań	22·46	2·52	23·51	2·62	+ 3·8
Lwów	22·46	2·52	23·50	2·64	+ 4·6
Przeciętna	**23·00½**	**2·58½**	**23·81**	**2·68**	**+ 3·5**
Owies					
Warszawa	24·60	2·76	25·37	2·85	+ 3·1
Poznań	22·28	2·50	23·08	2·59	+ 3·6
Lwów	23·65	2·66	24·75	2·78	+ 4·8
Przeciętna	**23·51**	**2·64**	**24·40**	**2·74**	**+ 3·8**
Jęczmień browarowy					
Warszawa	25·75	2·89	26·90	3·02	+ 4·4
Poznań	26·00	2·92	27·00	2·03	+ 3·8
Lwów	—	—	—	—	—
Przeciętna	—	—	—	—	—

[1]) *Na podstawie danych Min. Przemysłu i Handlu i Min. Rolnictwa, sprawozdań organizacyj gospodarczych, własnych korespondentów, depesz P. A. T. oraz Agencji Wschodniej i t. d.*

	Jęczmień zwykły				
Warszawa .	22·30	2·51	24·08	2·70½	+ 7·9
Poznań . .	22·50	2·53	23·00	2·58	+ 2·2
Lwów . .	18·93	2·12	20·00	2·24½	+ 5·6
Przeciętna .	**21·24**	**2·38½**	**22·36**	**2·51**	**+ 5·2**

Okres sprawozdawczy (od 2 do 7 listopada) przyniósł dalszą, poważniejszą poprawę na rynku zbóż chlebowych. Największe różnice w porównaniu z notowaniami końcowemi okresu poprzedniego wykazują: pszenica oraz jęczmień browarowy i przemiałowy, zyskując ℛ 1·50 i ℛ 1·00—2·00 na 100 kg. Dotyczy to zarówno giełdy warszawskiej, jak i poznańskiej oraz gdańskiej. Żyto oraz owies zwyżkowały w znacznie mniejszym stopniu; z przetworów otręby pszenne i żytnie zwyżkowały dość znacznie na wszystkich wyżej wymienionych giełdach, natomiast mąka pszenna i żytnia jedynie na giełdzie poznańskiej (+ ℛ 1·75). Na pozostałych giełdach prowincjonalnych panowała dla zbóż chlebowych również tendencja mocniejsza. Obroty utrzymują się na średnim poziomie w związku z niezbyt wielką podażą.

Warszawa. — Ceny orjentacyjne — w ℛ za 100 parytet wagon Warszawa (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica dworska 26·50—27·00 (25·00—25·50), — zbierana 25·50—26·00 (24·00—24·50), żyto 24·75—25·00 (24·00—24·25), jeczmień brow. 27·00—28·00 (25·00—26·50), — przemiałowy 24·00—25·00 (22·50—23·00), owies jednolity 25·75—26·75 (25·00—26·00), — zbierany 24·00—25·00 (23·00—24·00), mąka pszenna luksusowa 43·00—52·00 (43·00—52·00), — pszenica 4/0 40·00—43·00 (40·00—43·00), — żytnia (typ przepisowy) 39·00—40·00 (38·00—40·00), otręby pszenne szale 16·00—17·00 (15·50—16·00), — pszenne średnie 15·50—16·00 (15·00—15·50), — żytnie 16·00—16·50 (15·00—15·50).

Poznań. — Ceny orjentacyjne — w ℛ za 100 kg parytet Poznań (jak wyżej): pszenica 23·50—24·00 (22·25—22·75), żyto 23·75—24·25 (22·50—22·75), jęczmień brow. 27·00—28·00 (25·50—26·50), — przemiałowy 64 do 66 kg 22·25—23·25 (21·25—22·25), — 68 kg 23·75—24·75 (22·75—23·75), owies 23·25—23·75 (22·50—23·00), mąka pszenna 65%-owa wraz z workiem 35·25—37·25 (33·50—35·50), — żytnia 65%-owa wraz z workiem stand. 35·50—36·50 (33·75—34·75), otręby pszenne grube 17·00—18·00 (15·25—16·25), — pszenne średnie 16·00—17·00 (14·25—15·25), — żytnie 16·25—17·00 (15·50—16·25).

Gdańsk. — Notowano — w guld. gd. za 100 kg (jak wyżej): pszenica (zależnie od gatunku) 14·00—15·00 (12·50—13·50), żyto 14·50—14·75 (13·75), jęczmień prima 17·00—18·50 (16·50—17·25), — średni 15·50—17·00 (15·00—16·00), — pastewny 14·00—14·50 (13·75—14·00), otręby pszenne 9·50—9·75 (8·00—8·25), — żytnie 9·75 (8·00—8·25).

CHMIEL

Zainteresowanie koncentruje się wyłącznie na najwyższych gatunkach chmielu przerobionego; dla niższych gatunków oraz dla chmielu surowego brak odbiorców. Tendencja dla chmielu utrzymana, dla słodu mocniejsza.

Lublin. — Ceny orjentacyjne — w ℛ za 50 kg: chmiel sortowany, osiarkowany, prasowany dla browarów Lubelski I 130·00—140·00, — Wołyński I 80·00—90·00; za 100 kg franco stacja załadowcza: słód gwarantowanej jakości z analizą I 46·00—47·00.

Lwów. — Ceny orjentacyjne — w ℛ za 50 kg: chmiel prima 70·00.

SKÓRY

Na rynku skór surowych nastąpiły ostatnio pewne zmiany. Na rynku krakowskim ceny skór, prócz wołowych, kształtowały się zniżkowo, na aukcji toruńskiej natomiast panowała tendencja nieco mocniejsza.

Kraków. — Notowania Centralnej Targowicy — w ℛ za 1 kg: skóry wołowe 1·50, — krowie 0·90, — z jałówek 1·00; za 1 sztukę: skóry cielęce 4·00—5·00.

Toruń. — Na aukcji skór surowych notowano następujące ceny — w ℛ za 1 funt: skóry bydlęce solone bukate 0·63—0·66, — średnie 0·56—0·60, — ciężkie 0·58—0·60, — oryginalne 0·56—0·58, skóry owcze eksportowe 0·65, — oryginalne 0·48—0·52, — półwełniste 0·48—0·52; za 1 sztukę: skóry cielęce solone lekkie (do 7½ ft. wagi) 4·60—5·00, — cięższe (od 8 ft.) 6·60—7·30, — oryginalne 4·80—6·10, — kozie 3·00—4·00.

TŁUSZCZE I OLEJE

Zainteresowanie surowcem wzrosło, i ceny ostatnio poprawiły się. Dla olejów tendencja niejednolita: słabsza na rynku wileńskim, mocniejsza zaś na lubelskim naskutek zwiększonego zapotrzebowania.

Lublin. — Ceny orjentacyjne — w ℛ za 1 kg: olej rzepakowy 1·10—1·20, — lniany 1·30; za 100 kg parytet Lublin: rzepak bez zapachu 30·00—32·00, siemię lniane 34·00—35·00, makuchy rzepakowe 17·00—19·00, — lniane 28·00—31·00.

Wilno. — Ceny orjentacyjne — w ℛ za 1 kg netto (w tranzakcjach wagonowych — w nawiasach podane są ostatnie notowania): olej lniany 1·10 (1·20), — słonecznikowy 1·15 (1·20), pokost 1·25 (1·35); za 100 kg: siemię lniane o czystości 90% 30·00 (26·00—28·00).

RYNEK AKCYJNY

za okres od 2 do 7 listopada 1931 r.

— Okres sprawozdawczy nie przyniósł poważniejszych zmian na giełdzie warszawskiej; zainteresowanie było niewielkie, obroty zaś — przy nadal znacznych różnicach kursów podaży i popytu oraz silnie dającym się odczuwać braku płynnej gotówki — ograniczały się głównie do akcyj Banku Polskiego, gdyż pozostałemi notowanemi akcjami zawierano jedynie sporadyczne tranzakcje; tendencja słaba.

Z pośród akcyj bankowych notowano akcje Banku Polskiego — po kursie dotychczasowym; oddawna nienotowane akcje Banku Handlowego w Warszawie cenione były znacznie poniżej ostatnich kursów. W grupie przedsiębiorstw chemicznych zawierano sporadyczne tranzakcje akcjami Spiessa, w grupie przedsiębiorstw cukrowniczych — akcjami Warsz. T-wa Fabryk Cukru; obie te akcje w ostatnich czasach rzadko ukazywały się na rynku — kurs ich wykazuje silną zniżkę w porównaniu z ostatniemi notowaniami. Niewielkie obroty akcjami Warsz. T-wa Kopalń Węgla zawierano po kursie nieco niższym (— ℛ 0·50). Poza powyższemi notowane były jedynie akcje przedsiębiorstw metalurgicznych; tak akcje Lilpopa, jak i rzadko ostatnio notowane akcje Ostrowca utrzymały się bez poważniejszych zmian na dotychczasowym poziomie, natomiast kurs Pocisku silnie zniżkował. Z dniem 2 listopada r. b. akcje Warsz. Sp. Akc. Budowy Parowozów notowane są bez kuponu za 1930/31 r., wartości 10%.

Na giełdach prowincjonalnych nie przyniósł okres sprawozdawczy niemal żadnych zmian; zainteresowanie było niewielkie i dotyczyło bardzo nielicznych papierów. Tendencja naogół utrzymana.

GIEŁDA WARSZAWSKA

		Wartość nominalna	*Kurs najwyższy*	*Kurs najniższy*	*Kurs w dn. 7/XI*
			w ℛ		
Bank Polski	ℛ	100	110·00	110·00	110·00
„ Handl. w Warsz.	ℛ	100	85·00	85·00	—
Spiess	ℛ	100	33·00	33·00	—
Warsz. T-wo Fabryk Cukru	ℛ	100	18·50	17·50	18·50
Warsz. T-wo Kopalń Węgla	ℛ	100	18·00	18·00	—
Lilpop	ℛ	25	13·50	13·25	—
Ostrowiec — serja B I—III em.	ℛ	50	30·00	30·00	30·00
Pocisk	ℛ	25	1·06	1·06	—

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje (maksymum i minimum — w ℛ): Chodorów — 120·00, Przeworsk — 240·00.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje (jak wyżej): Gazy Wschodnie — 9·50—9·25, Tesp — 80·00.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje (jak wyżej — w nawiasach podane są notowania okresu poprzedniego): Bank Polski — 109·00 (109·00), Herzfeld i Victorius — 12·00—11·00, Unja — 12·00.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

BIEŻĄCE ROBOTY NA MAGISTRALI WĘGLOWEJ.— Roboty na magistrali węglowej Górny Śląsk — Gdynia prowadzone są w szybkiem tempie, tak aby budowę jednotorowej linji Herby Nowe—Gdynia ukończyć w terminie, przewidzianym przez akt koncesyjny, udzielony Francusko-Polskiemu Towarzystwu Kolejowemu, t. j. do dn. 31/XII 1932 r. W tej chwili na całej linji pracuje około 7.500 robotników. Zarząd budowy zawarł 25 umów na wykonanie robót, a poza tem zawarto szereg umów na dostawę materjałów, przeznaczonych dla budowy nawierzchni. M. in. zawarto umowę na dostawę około 25 tys. t szyn i załącz i 520 tys. szt. podkładów. Wysokość zobowiązań Towarzystwa Francusko-Polskiego z tytułu tych umów wynosi obecnie ℣ 60 miljn.

Obecnie wykonywane są również roboty ziemne pod drugi tor pomiędzy stacjami Kapuścisko i Nowawieś (część północna magistrali), pomiędzy stacjami Karsznice i Inowrocław (część średnia) oraz pomiędzy stacjami Siemkowice i Karsznice (część południowa).

AKCJA OSZCZĘDNOŚCIOWA NA P. K. P. — Z inicjatywy P. Ministra Komunikacji odbędzie się szereg zjazdów dyrektorów dyrekcyj kolejowych oraz naczelników wydziałów w dyrekcjach. Zjazdy te zwoływane będą co 3 tygodnie i poświęcone kolejno omówieniu coraz to innej gałęzi gospodarki kolejowej. Dn. 8/X odbył się pierwszy taki zjazd, poświęcony sprawom mechaniczno-warsztatowym. Dn. 19 b. m. odbędzie się zjazd, poświęcony sprawom osobowym, dn. 10/XII zaś—sprawom ruchowym. Kolejno będą zwoływane zjazdy w sprawach finansowych, handlowo-taryfowych, zasobów, sanitarnych i kolei wąskotorowych. Zjazdy te, którym przewodniczy zawsze osobiście Minister Komunikacji, mają na celu dalsze usprawnienie gospodarki kolejowej oraz ścisłe przestrzeganie polityki oszczędnościowej.

POLSKO-AUSTRJACKA KOMUNIKACJA TOWAROWA. — W związku z wahaniami kursu szylinga austrjackiego, przyjętego jako waluta taryfowa w taryfach związkowych polsko-austrjackich, koleje czeskosłowackie, jako koleje tranzytowe, z uwagi na miljonowe straty, spowodowane powyższem zjawiskiem, wypowiedziały z dniem 31/X r. b. swoje udziały w taryfach polsko-austrjackiej węglowej i na przewóz zwierząt mięsa i zażądały kategorycznie uchylenia powyższych taryf.

Ponieważ rokowania pomiędzy zarządami kolei czeskosłowackich, polskich i austrjackich z powodu zdecydowanie negatywnego stanowiska tych ostatnich nie doprowadziły do porozumienia, nastąpiło uchylenie obowiązującej od dn. 1/VI r. b. międzynarodowej związkowej taryfy towarowej na przewóz węgla kamiennego i koksu i węgla kamiennego oraz koksu gazowego — z dniem 31/X r. b. i obowiązującej od dn. 15/I r. b. międzynarodowej taryfy związkowej na przewóz żywych i bitych zwierząt i świeżego mięsa od stacyj polskich do stacyj austrjackich — z dniem 15/XI r. b.

Celem omówienia powstałej sytuacji oraz uregulowania odprawy przesyłek po uchyleniu bezpośrednich taryf została zwołana do Wiednia na dz. 26/X r. b. nadzwyczajna konferencja związkowa, w której wzięli udział przedstawiciele kolei austrjackich, czeskosłowackich, niemieckich, węgierskich i polskich.

W myśl uchwał, powziętych na tej konferencji, przesyłki polskiego węgla i koksu, przeznaczone do Austrji lub idące przez Austrję, będą odprawiane na podstawie polsko-czeskosłowackiej związkowej taryfy węglowej, do której włączono z ważnością od dn. 1/XI r. b. przejścia graniczne czeskosłowacko-austrjackie. Na dalszym przebiegu będzie stosowana taryfa wewnętrzna kolei austrjackich.

Przesyłki żywego bydła i trzody, jak również zwierząt domowych bitych, mięsa i t. d. odprawiane będą również na podstawie taryfy polsko-czeskosłowackiej do czeskosłowacko-austrjackiej granicy pod Breclavem. Od granicy czeskosłowacko-austrjackiej przewoźne oblicza się według taryfy wewnętrznej austrjackich kolei związkowych.

Ewentualne dalsze uzupełnienia taryfy polsko-czeskosłowackiej zostaną dokonane w miarę potrzeby w drodze oddzielnych rozporządzeń.

Wszystkie zniżki, przyznane w ramach obydwu uchylonych taryf, zostaną z dniem 16/XI r. b. przejęte w ramy taryfy polsko-czeskosłowackiej przy jednoczesnem udzieleniu ze strony austrjackich kolei związkowych na przebiegu austrjackim zniżek analogicznych.

Z uwagi na to, iż związek kolejowy austrjacko-polski istnieje w dalszym ciągu, a omawiane zarządzenia noszą charakter raczej czasowy, nie jest wykluczone, że z chwilą ustabilizowania się stosunków walutowych nastąpi reaktywowanie uchylonych taryf.

NADAWANIE TELEGRAMÓW Z POCIĄGÓW. — Min. Komunikacji wespół. z Min. Poczt i Telegrafów opracowuje przepisy o nadawaniu telegramów prywatnych przez podróżnych w pociągach. Telegramy takie będą nadawane w pociągach za pośrednictwem konduktorów, którzy zkolei telegramy przekazywać będą kolejowym urzędom telegraficznym na najbliższej stacji, na której pociąg się zatrzymuje. Opłata za tego rodzaju telegramy będzie nieco wyższa niż za telegramy normalne. Podróżni będą mogli nadawać telegramy nie tylko do wszystkich miejscowości w Polsce, ale i zagranicę.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

RUCH W PORCIE GDAŃSKIM WE WRZEŚNIU 1931 R. — Ruch okrętowy we wrześniu nie różnił się poważnie od liczb sierpniowych. Zawinęły do portu 564 okręty o pojemności 360.049 nrt (383.336 nrt)[1]), wyszło z portu 579 okrętów o pojemności 366.535 nrt (371.711 nrt). W ciągu 3 kwartałów r. b. pojemność okrętów, które zawinęły do portu gdańskiego i port ten opuściły, wyniosła 6,067.399 nrt w porównaniu z 6,184.778 nrt w tym samym czasie r. ub.

Narodowość statków, które odwiedziły we wrześniu port gdański, była następująca:

	Przybyło:		*Odeszło:*	
	statków	*nrt*	*statków*	*nrt*
Polska i Gdańsk	22	22.220	27	30.552
Niemcy	159	67.251	160	67.190
Finlandja	16	10.515	14	9.324
Z. S. R. R.	1	12	4	51
Estonja	19	7.677	19	7.902
Łotwa	30	28.822	32	33.843
Litwa	3	1.607	4	2.363
Szwecja	150	84.860	155	86.268
Norwegja	24	14.618	27	19.556
Danja	87	58.116	89	59.004
Anglja	11	9.780	12	12.823
Holandja	14	9.016	15	9.480
Belgja	1	1.092	—	—
Francja	12	12.940	11	11.922
Włochy	3	10.077	—	—
Grecja	9	21.177	6	14.644
Panama	3	269	3	269
Węgry	—	—	1	1.344
Razem:	564	360.049	579	366.535

[1]) *W nawiasach podane są liczby za miesiąc poprzedni.*

Na 19 bander, reprezentowanych w gdańskim ruchu portowym we wrześniu, bandera polska zajmuje 5-te miejsce za

Szwecją, Niemcami, Danją i Łotwą. Podkreślić należy fakt zajęcia I miejsca przez banderę szwedzką, która nawet dosyć poważnie wyprzedziła niemiecką, oraz dalszy wzrost udziału bandery greckiej.

Obrót towarowy we wrześniu wyniósł 725.388 t w porównaniu do 760.588 t w miesiącu poprzednim i 704.228 t we wrześniu r. ub. Obrót towarowy w ciągu 3 kwartałów r. b. wyniósł 6,181.992 t w porównaniu z 5,969.527 t w analogicznym okresie r. ub. Aczkolwiek jednocześnie przy głębszej analizie ruchu towarowego w Gdańsku dają się stwierdzić pewne objawy niekorzystne, jak np. zmniejszenie importu, jednak dosyć poważne przekroczenie liczb ogólnych z r. ub. należy uważać, zwłaszcza przy uwzględnieniu ciężkiego okresu gospodarczego, za objaw nadzwyczaj pomyślny.

Ruch towarowy we wrześniu przedstawiał się następująco (w tonnach):

	Przywóz	*Wywóz*
Artykuły spożywcze i kolonjalne	10.158	46.365
Produkty zwierzęce i wyroby	6.601	3.742
Drzewo i wyroby	446	88.029
Materjały budowlane	1.071	1.592
Węgiel, oleje mineralne i t. d.	5.175	493.784
Chemikalja	4.338	7.059
Rudy, metale i wyroby	49.874	3.733
Papier i wyroby	876	1.552
Materjały i surowce włókiennicze	896	70
Inne	—	17
Razem:	79.435	645.953

Przywóz w porównaniu z sierpniem wzrósł o przeszło 18.000 t. Największy wzrost wykazuje główna pozycja importowa, a mianowicie rudy żelazne, z 40.526 t do 49.874 t. Przeważna część tej rudy przeznaczona była dla Czechosłowacji. Procentowo poważny wzrost wykazują również grupy: żywnościowa i chemikalja. W porównaniu jednak z r. ub. import chemikalij i produktów zwierzęcych jest znacznie mniejszy. Pozostałe grupy nie wykazują istotnych zmian.

Węgla wywieziono 493.784 t, czyli o ok. 20 tys. mniej niż w sierpniu. Eksport drzewa wykazuje w porównaniu z sierpniem dosyć poważny spadek, a mianowicie z 122.405 t na 88.029 t. Ponieważ według danych dotychczasowych dowóz kolejowy drzewa do Gdańska we wrześniu i w ciągu październik a w porównaniu z ubiegłemi miesiącami bardzo zmalał, należy się liczyć ze zmniejszeniem eksportu drzewa przez Gdańsk w najbliższych miesiącach. Stoi to w niewątpliwym związku z kryzysem angielskim. Wywóz artykułów spożywczych nie różnił się zupełnie prawie od liczb z ub. miesiąca, osiągając 46.365 t. Na podkreślenie zasługuje fakt poważnego wzrostu wywozu chemikalij, który osiągnął we wrześniu 7.059 t.

Ruch pasażerski we wrześniu przedstawiał się następująco:

	Przyjechało	*Wyjechało*
Zatoka Gdańska	836	976
Swinemünde	23	—
Pilawa	—	28
Helsingfors	12	—
Sztokholm	3	—
Kopenhaga	15	75
Londyn	52	3
Hull	38	—
Razem:	979	1.082

A. R.

RYNEK FRACHTOWY. — Charakterystyczną cechą rynku frachtowego w ub. tygodniu było duże zapotrzebowanie tonnażu pod transporty zbożowe tak na rynku La Platy, jak i dunajskim, przy stawce, wykazującej poprawę o 3 d na tonnie. Notowano też zapotrzebowanie na trampy, zwłaszcza na dalszych rynkach oceanu Spokojnego, Dalekiego Wschodu oraz Australji, co zkolei, dając zajęcie na dłuższe okresy, spowoduje prawdopodobnie ograniczenie nadmiaru tonnażu, który w obecnej chwili jest do wykorzystania. Stawki frachtowe są w dalszym ciągu za niskie, aby w większej mierze uruchamiać leżące statki, niemniej pewien procent unieruchomionych statków angielskich został w ostatnich czasach puszczony w ruch. Z drugiej strony szereg statków zakończy wkrótce prace na Bałtyku i morzu Białem i przypuszczalnie nie znajdzie tak prędko zajęcia, które normalnie w tych czasach dawały transporty rudy z Północnej Afryki oraz z Hiszpanji, a to z powodu nienormalnego braku zamówień na rudę żelazną. W obecnej chwili ogólna ilość unieruchomionego tonnażu wynosi 11,250.000 t.

Za zboże z Vancouver stawka frachtowa na grudzień wynosiła sh 24, przyczem tendencja była zwyżkowa. Również w Montreal notowano zainteresowanie tonnażem pod zboże po stawkach 9 cent. kanad. za 100 lbs do Rotterdamu.

Rynek La Platy frachtuje przeciętnie 6 statków dziennie przy załadunkach po styczeń i luty. Większość zawartych kontraktów dotyczyła transportów w listopadzie i grudniu przy stawkach częściowo niezmienionych, a częściowo osiągających 3 d zwyżki. Płacono od sh 18/9 do sh 19 za średniego typu statki. Ogółem zakontraktowano w ub. tygodniu 38 statków o łącznym tonnażu 254.600 t.

Frachtowanie na Dalekim Wschodzie faktycznie było w ub. tyg. zmonopolizowane przez mandżurskie porty, eksportujące płody strączkowe. Częściowe ładunki, kontraktowane przez linje regularne, płacono po sh 27/6 do Rotterdamu-Hamburga z opcją na Hull lub porty skandynawskie po sh 1/3 extra.

Na zbożowym rynku czarnomorskim zastój. Notowano zapotrzebowanie tonnażu pod rudę z Poti i Mikołajowa po stawce sh 11 do portów Kontynentu przy załadunkach w listopadzie.

Na rynku dunajskim dokonano w ub. tyg. całego szeregu zafrachtowań po stawce sh 15 do sh 15/3 do rejonu Bordeaux — Hamburg przy załadowaniu w listopadzie. Ogółem zakontraktowano 21 statków o łącznym tonnażu 109.000 t.

Na rynku bałtyckim w północnych okręgach notowano w ub. tyg. mocne stawki, w południowych zaś tendencja była zniżkowa. W poszczególnych wypadkach, zwłaszcza kiedy chodziło o tonnaż natychmiastowy, osiągano lepsze frachty, niemniej jednak uważać je jeszcze trzeba za stratne. Dokonano szeregu kontraktów w walutach państw, dla których ładunki były przeznaczone.

W eksporcie węgla z Gdyni i Gdańska płacono: do Kopenhagi za statki po ok. 3.000 t Kor. 4·25, za mniejsze statki do duńskich małych portów po Kor. 5 do 6, do Rygi za statek ok. 2.800 t Lit. 5·25, a do fińskich portów statki po 1.500—1.700 t osiągały przy frachtach do Parkas i Ekenäs od sh 5/6 po kursie funta papierowego. Eksport węgla do Francji osłabł. Notowano m. in. kilka kontraktów do Rouen po stawce Frs. 30 — 31.

Eksport cukru jest stosunkowo do lat ubiegłych nieznaczny. Zawarto parę umów do Finlandji, a mianowicie: 1.200 t do portu Kotka i tyleż do Abo po fmk. w zł. 7. Statek ok. 3.300 t do Hull zafrachtowano po stawce sh 8/2 w walucie papierowej.

Eksport drzewa był słaby. Do Francji ustał zupełnie, natomiast do Anglji zafrachtowano kilka większych statków od 750 do 1.000 stds przeważnie pod mieszane ładunki do Londynu po stawce zasadniczej sh 31 w walucie papierowej. Pod wywóz kartofli zakontraktowano kilka statków po 700 — 1.000 t, przeważnie do Anglji. Stawki wynosiły od sh 14 do sh 16 — zależnie od portu przeznaczenia. Notowano pewne ożywienie w eksporcie zboża, zafrachtowano kilka statków różnych wielkości, przeważnie do Antwerpji.

OSTATNIE WIADOMOŚCI Z NAD MORZA. — Poniżej podajemy w paru wierszach garść krótkich informacyj aktualnych. Ciekawsze sprawy poruszymy poza tem w najbliższych zeszytach oddzielnie, bardziej wyczerpująco:

— Dn. 7/XI został przyjęty, a dn. 9/XI oddany do częściowego użytku magazyn długoterminowy w II strefie nab. Polskiego, z tyłu za hangarem nabrzeżnym Nr. 3.

— Dn. 9/XI został oddany do użytku trzeci z kolei magazyn cukrowy f. „Cukroport", zbudowany na nab. Polskiem na miejscu, na którem przedtem stał mały magazyn f. „Warta", przez cukrowników wykupiony i zburzony. Nowy magazyn posiada 5.500 m² powierzchni składowej.

— Dn. 5/XI zawinął do Gdyni z New-Orleans S/S. „Dalgas", przywożąc transport bawełny amerykańskiej w ilości 7.350 bel. Transport ten został rozładowany w niespełna 24 godzin, po ukończeniu zaś manipulacyj przyjęcia zostanie złożony w porcie na konsygnację. Konsygnatarjuszem jest jeden z eksporterów amerykańskich.

— Olejarnia Gdyńska, w której większość udziałów została, jak wiadomo, nabyta przez koncern Schicht-Unilever, przystępuje w najbliższych dniach do rozbudowy swoich zakładów w porcie na nab. Indyjskiem.

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

USTAWA:

Zawieszenie szczeblowania funkcjonarjuszów państwowych — ust. z dn. 14/X 1931 r. („*Dz. Ust. R. P.*" Nr. 98, poz. 749).

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW:

Zakaz przywozu niektórych produktów chemicznych — rozp. z dn. 3/XI 1931 r. („*Dz. Ust. R. P.*" Nr. 98, poz. 750).

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA:

Ustalenie stopy opłaty za nadzór nad zakładami ubezpieczeń za 1930 r. — rozp. Ministra Skarbu z dn. 23/X 1931 r. („*Dz. Ust. R. P.*" Nr. 98, poz. 752).

NOWE EMISJE W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

zatwierdzone w dniu:

5 września:

— **„Tartaki i Handel Drzewny"**, S. A. z siedzibą w Warszawie: pow. kap. zakł. S-ki o zł 150.000, czyli do zł 250.000, drogą nowej emisji akcyj, nom. wart. zł 1.000 każda; cena emisyjna zł 1.000.

26 września:

— **Polsko-Włoska Spółka Akcyjna dla Przemysłu Naftowego „Bonariwa"**, S. A. z siedzibą we Lwowie: 1) zmniejsz. kap. zakładowy o zł 1.080.000, czyli do zł 120.000, drogą zmniejszenia nominalnej wartości akcyj do zł 1 przy równoczesnem podwyższeniu jej do zł 100, 2) pow. kap. zakł S-ki o zł 380.000, czyli do zł 500.000, drogą nowej emisj akcyj, nom. wart. zł 100; cena emisyjna zł 100.

30 września:

— **Fabryka Wyrobów Metalowych „Pelikan"**, S. A. z siedzibą w Warszawie: pow. kap. zakł. S-ki o zł 268.625, czyli do zł 706.120, drogą nowej emisji 1.535 sztuk nowych akcyj na okaziciela, nom. wart. zł 175 każda; cena emisyjna zł 175.

POWIĘKSZENIE KAPITAŁÓW ZAKŁADOWYCH W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

zatwierdzone w dniu:

17 października:

— **„Zdroje Polskie"**, S. A. z siedzibą w Warszawie: pow. kap. zakł. S-ki o zł 50.000, czyli do zł 250.000, drogą przelania do kapitału zakładowego zł 50.000 ze specjalnego funduszu do dyspozycji Walnego Zgromadzenia oraz drogą zmiany nom. wart. akcyj ze zł 20 każda, na akcje po 25 zł każda.

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

23 listopada:

— **„Świat" Przemysłowo-Handlowa Spółka Akcyjna** — o godz. 17 w Hotelu pod Wołem w Cieszynie.

25 listopada:

— **Towarzystwo Handlu Żelazem i Artykułami Techniczno-Budowlanemi „Kruszec"**, S. A. w likwidacji — o godz. 16 w lokalu f. „Hurtown a Ceraty" w Warszawie, ul. Senatorska 10.

26 listopada:

— **Hodowla Nasion Buraków Cukrowych „Motycz"**, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mokotowska 25.

— **Spółka Akcyjna Mechanicznego Wyrobu Obuwia „Polus"**, S. A. w likwidacji — o godz. 17.

— **„Warszawska Kinematograficzna Spółka Akcyjna"** — o godz. 12 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Chmielna 9.

— **„Orzeł" Polski Przemysł Obuwniczy i Towarzystwo Handlowe**, S. A. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Krakowie, ul. Librowszczyzna 3.

— **Belgijska Spółka Akcyjna Towarzystwa Południowo-Rosyjskich Hut Lustrzanych**, S. A. — o godz. 15 w siedzibie S-ki w Brukseli, ul. Henri Maus 37-39.

27 listopada:

— **„Karpina" Zakłady Przemysłu Drzewnego i Chemiczno-Drzewnego**, S. A. we Lwowie — o godz. 11 w sali posiedzień Polskiego Banku Przemysłowego we Lwowie, ul. 3 Maja 9.

— **„Herzfeld i Victorius"**, S. A. w Grudziądzu — o godz. 11 min. 30 w lokalu Związku Hut w Warszawie, ul. Mazowiecka 7.

— **„Fabryki Wyrobów Ceramicznych Krotoszyn i Przysieka"**, S. A. — o godz. 12 w lokalu S-ki w Poznaniu, pl. Wolności 9.

28 listopada:

— **Spółka Akcyjna Gospodarstwa Krajowego „Ekonomja"**, S. A. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Warecka 11a.

— **Polski Dom Handlowo-Agenturowy „Poldom"**, S. A. — o godz. 20 w lokalu Stowarzyszenia Kupców w Łodzi, ul. Andrzeja 34.

— **Polskie Towarzystwo Naftowe „Mazut"**, S. A. — o godz. 19 w kancelarji Adw. W. Minkiewicza w Warszawie, ul. Smolna 17.

— **„Właściciel Domu"**, S. A. w likwidacji — o godz. 17 w mieszk. adw. A. Szczygielskiego w Warszawie, ul. Wspólna 65.

— **„Kolej Lokalna Tarnów — Szczucin"**, S. A. — o godz. 10 w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych (gmach Dyr. Okręg. Kolei Państw., IV p., pokój 453) we Lwowie.

— **„Drukarnia Toruńska"**, S. A. w Toruniu — o godz. 16 w lokalu Drukarni Polskiej, S. A. w Poznaniu, ul. Św. Marcina 70.

— **„Sandomiersko-Wielkopolska Hodowla Nasion"**, S. A. w Antoninach — o godz. 11 w kancelarji Adw. Dr. Stefana Piechockiego w Poznaniu, pl. Wolności 3.

— **„Spółka Akcyjna Handlowo-Przemysłowa W. Bednawski"**, S. A. — o godz. 15 w kancelarji notarjusza Z. Nowickiego w Warszawie, ul. Kapucyńska 6 (gmach Hipoteki).

29 listopada:

— **Towarzystwo Przedsiębiorstw Górniczych „Tepege"**, S. A. — o godz. 10 w Warszawie, ul. Chmielna 32, m. 22.

30 listopada:

— **Fabryka Krzeseł „Gościcino"**, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Gościcinie.

— **„Częstocickie Towarzystwo Fabryk Cukru"**, S. A. — o godz. 15 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Królewska 35.

— **„Zakłady Rolniczo-Przemysłowe Ziemi Kutnowskiej w Kutnie"**, S. A. — o godz. 11 w lokalu Związku Ziemian w Kutnie.

— **Fabryka Konfekcji i Składy Sukna „Tadeusz Krafft i S-ka"**, S. A. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Grzybowska 43.

— **„Spółka Akcyjna Krakowskiej Miejskiej Kolei Elektrycznej w Krakowie"**, S. A. — o godz. 12 w sali posiedzeń Magistratu m. Krakowa.

— **„Thonet-Mundus"**, **Polskie Fabryki Giętych Mebli**, S. A. — o godz. 11 w sali zebrań Śląskiego Zakładu Kredytowego w Bielsku.

— **„Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki"**, S. A. — o godz. 17 min. 30 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Marszałkowska 46.

— **„Lubelski Syndykat Rolniczy"**, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Lublinie, ul. Krakowskie-Przedmieście 64.

— **„Polski Bank Przemysłowy"**, S. A. — o godz. 12 w lokalu Banku w Warszawie, ul. Senatorska 42.

— **Pomorska Elektrownia Krajowa „Gródek"**, S. A. — o godz. 18 w gmachu Starostwa Krajowego Pomorskiego w Toruniu, ul. Mostowa 13.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PODATKI I OPŁATY

OPODATKOWANIE WYDAWNICTW DZIENNIKÓW ORAZ PISM PERJODYCZNYCH. — W związku z memorjałami Polskiego Związku Wydawców Dzienników i Czasopism w sprawie podatku przemysłowego dla wydawnictw dzienników oraz pism perjodycznych — Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dn. 3/XI r.b. wyjaśniło, że przy opodatkowaniu tego rodzaju przedsiębiorstw należy w dalszym ciągu kierować się wskazówkami okólników z dn. 20/XII 1924 r. L. DPO 8161/III i z dn. 15/VIII 1927 r. L. DPO 1140/III; w szczególności zaś w drukarniach, wykonywających oprócz druku własnych pism perjodycznych również i inne druki na zamówienia osób trzecich, opodatkować jedynie obroty, osiągnięte z wykonania druków dla zamawiających.

Jednocześnie Min. Skarbu podkreśliło, że należące do wydawnictwa drukarnie winny nabywać świadectwa przemysłowe stosownie do liczby zatrudnionych pracowników.

ZWŁOKA W UISZCZANIU OPŁAT PATENTOWYCH. — Ministerstwo Skarbu zarządzeniem z dn. 5/X 1931 r. wyjaśniło, że w wypadku opóźnienia w uiszczaniu opłat patentowych od wyrobu lub sprzedaży przedmiotów, podlegających podatkom pośrednim lub opłatom monopolowym, nie należy pobierać odsetek za zwłokę, a to z następujących powodów:

1) opłata patentowa jest opłatą specjalną, a nie podatkiem pośrednim (spożywczym) w ścisłem znaczeniu; wobec tego nie można opłaty patentowej podciągnąć pod postanowienia par. 8 rozp. Min. Skarbu z dn. 24/XII 1923 r., które traktują jedynie o pobieraniu odsetek zwłoki od podatków pośrednich i opłat monopolowych oraz należności za pobrane artykuły monopolowe;

2) przepisy, dotyczące opłat patentowych, postanawiają wyraźnie, że opłata patentowa ma być uiszczona przed uruchomieniem przedsiębiorstwa, które w razie nieuiszczenia opłaty patentowej ma być zamknięte; z tego też powodu obowiązujące przepisy odsetek zwłoki od tych opłat nie przewidują.

W końcu Min. Skarbu zaznaczyło, że spóźnione wykupienie opłaty patentowej jest przestępstwem karno-skarbowem, za które przewidziane są sankcje karne w ustawie karno-skarbowej.

KREDYTOWANIE PODATKU OD CUKRU DLA WOLNYCH SKŁADÓW CUKRU.—Ministerstwo Skarbu na prośbę przemysłu cukrowniczego, okólnikiem z dn. 5 września r. b. upoważniło władze skarbowe na zasadzie art. 11 rozp. Prezydenta Rzplitej z dn. 13/IX 1927 r. o opodatkowaniu cukru — do udzielania w drodze wyjątku na okres kampanji 1931/32 6-miesięcznego kredytu podatku spożywczego od cukru tym wolnym składom cukru, które zostaną otwarte, względnie będą nadal prowadzone przez cukrownie, nie mogące pomieścić całej swej produkcji w magazynach fabrycznych, na warunkach, określonych w zarządzeniach Min. Skarbu z dn. 27/X 1928 r. i 4/X 1929 r.

OPŁATY STEMPLOWE OD WEKSLI TRASOWANYCH, PŁATNYCH ZAGRANICĄ. — W myśl ustępu ostatniego art. 122 ustawy o opłatach stemplowych w brzmieniu, ustalonem w art. 1 ustawy z dn. 17 marca 1931 r., „wolny jest od opłaty weksel trasowany, płatny zagranicą, jeżeli trasat ma mieszkanie lub siedzibę zagranicą; weksel taki podlega jednak opłacie, gdy w Polsce nastąpiła zapłata całkowita lub częściowa".

Jeżeli suma wekslowa nie została uiszczona w terminie płatności, a natomiast posiadacz wekslu otrzymał od dłużnika wekslowego nowy weksel, opiewający na tę samą sumę, z datą płatności późniejszą od daty płatności wekslu pierwotnego (przyczem weksel dawny zostaje wydany dłużnikowi wekslowemu), to ta wymiana weksli wyraża jedynie odroczenie płatności, a nie oznacza zapłaty, wobec czego nie stwarza obowiązku dodatkowego uiszczenia opłaty, przewidzianego w ustępie ostatnim art. 122 ustawy o opł. stempl.

Jeżeli więc np. sporządzono weksel, płatny zagranicą, wymieniający: jako trasata — osobę, która ma mieszkanie zagranicą, jako datę wystawienia dz. 1 maja 1931 r., jako datę płatności dz. 1 sierpnia 1931 r., to weksel ten nietylko był wolny od opłaty w chwili sporządzenia, ale też nie utracił uwolnienia od opłaty naskutek tego, że w dn. 1 sierpnia 1931 r. posiadacz tego wekslu zwrócił go na obszarze Polski osobie, która jest wymieniona w wekslu jako jego indosant, otrzymujący wzamian nowy weksel, opiewający na tę samą sumę, a wymieniający jako datę płatności dz. 1 listopada 1931 r.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA
za okres od 2 do 7 listopada 1931 r.

Dla walut panowała w okresie sprawozdawczym tendencja niejednolita, naogół nieco mocniejsza; różnice kursowe w porównaniu z notowaniami końcowemi okresu poprzedniego są jeszcze dość znaczne, jakkolwiek znacznie mniejsze od wahań okresu poprzedniego. Zwyżki wykazują: franki francuskie i szwajcarskie, belgi, korony czeskosłowackie oraz liry włoskie, niemal bez zmiany pozostał kurs dolara, niżej zaś cenione były funty szterlingów, floreny holenderskie oraz guldeny gdańskie.

Dolarami gotówkowemi interesowano się nieco więcej — kurs ich podniósł się w rezultacie tygodniowym o gr ½ — do zł 8·87 za $ 1. Równie nieznaczna zwyżka kursu dolara nastąpiła w obrotach prywatnych — do poziomu zł 8·8775 za $ 1.

Wysokość dziennego zapotrzebowania walut wykazuje w okresie sprawozdawczym pewien wzrost, utrzymując się naogół na średnim poziomie.

		Kurs najwyższy	*Kurs najniższy* w zł	*Kurs w dn. 7/XI*
Dolary St. Zjedn. . . .	$ 1	8·913	8·913	8·913
„ „ „ telegr. .	$ 1	8·923	8·918	8·92
Funty szterlingów . . .	£ 1	34·05	32·70	33·825 -33·85
Franki francuskie . . .	100 fr.	35·07	35·03	35·06
Franki szwajcarskie . . .	100 fr.	174·35	174·05	174·35
Belgi	100 blg.	124·60	124·28	124·60
Korony czeskosłowackie	100 kor.	26·41	26·39½	26·40
Liry włoskie	100 lir.	46·45	46·10	46·30
Floreny holenderskie . .	100 fl.	360·20	359·40	360·20
Guldeny gdańskie . . .	100 guld.	174·50	174·30	—

Zainteresowanie papierami lokacyjnemi państwowemi, dość znacznie w pierwszych dniach okresu, uległo zmniejszeniu w końcu tygodnia. W porównaniu z notowaniami końcowemi okresu poprzedniego niżej cenione były jedynie: 3% Pożyczka Budowlana (— zł 1·50) oraz 5% Pożyczka Konwersyjna (— ¼%). Bez zmiany pozostał kurs 4% Pożyczki Inwestycyjnej (serje i sztuki), 10% Pożyczki Kolejowej oraz listów zastawnych i obligacyj banków państwowych, pozostałe natomiast papiery tej grupy uzyskały poprawę, a mianowicie: 6% Pożyczka Dolarowa + 2¼%, 7% Pożyczka Stabilizacyjna 2% i rzadziej ostatnio notowana 5% Pożyczka Konwersyjna Kolejowa 3%.

Dział listów zastawnych cieszył się w okresie sprawozdawczym dość znacznem zainteresowaniem; dotyczy to szczególnie listów prowincjonalnych, które też — przy nawet niezbyt wielkich obrotach — wykazują przeważnie dość pokaźną poprawę kursową, dochodzącą w poszczególnych wypadkach do 2% (8% L. Z. T-wa Kredytowego m. Częstochowy, takież Łodzi). Dla listów zastawnych ziemskich i miejskich panowała również tendencja mocniejsza przy dość licznych tranzakcjach, natomiast listy w walucie obcej były zaniedbane.

Obroty obligacjami uległy w okresie sprawozdawczym dalszemu zmniejszeniu; notowano jedynie VIII i IX 6% Obligacje Pożyczek Konwersyjnych m. Warszawy, których kurs podniósł się o 1%.

	Wartość nominalna (waluta)	*Kurs najwyższy*	*Kurs najniższy* w zł	*Kurs w dn. 7/XI*
3% Pożyczka Budowlana	zł w zł. 50	32·00	30·00	—
4% „ Inwestycyjna	zł w zł. 100	76·75	76·00	—
4% „ „ (serje)	zł w zł. 100	82·00	80·00	81·75
		w %% nominału		
5% Pożyczka Konwersyjna	zł	41·25	41·00	41·00
5% „ Konwers. Kol.	zł	36·00	36·00	—

6% Pożyczka Dolarowa	$	61·25	60·00	—
7% „ Stabilizacyjna[1])	$	58·50	56·25	57·50 -58·50 -57·75
10% „ Kolejowa	fr. w zł.	105·00	105·00	—
7% L. Z. Państ. Banku Roln.	ℳ w zł. 1927	83·25	83·25	83·25
8% „ „ „ „	ℳ w zł. 1927	94·00	94·00	94·00
7% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	ℳ w zł. 1927	83·25	83·25	83·25
8% „ „ „ „	ℳ w zł. 1924	94·00	94·00	94·00
7% Obl. Kom. „ „ „	ℳ w zł. 1927	83·25	83·25	83·25
8% „ „ „ „ „	ℳ w zł. 1924	94·00	94·00	94·00
8% Obl. Bud. „ „ „	ℳ w zł. 1927	93·00	93·00	—
4½% L. Z. T-wa Kred. Ziems.	ℳ	43·00	42·25	43·00
4½% L. Z. T-wa Kred. m. Warsz.	ℳ	49·00	47·25	—
5% „ „ „ „ „	ℳ	50·75	50·75	—
8% „ „ „ „ „	ℳ	66·75	63·60	65·00 -66·25 -65·50
8% „ „ „ „ Częstochowy	ℳ	57·50	57·50	—
8% „ „ „ „ Kielc	ℳ	54·50	54·50	—
8% „ „ „ „ Łodzi	ℳ	63·00	62·00	—
8% „ „ „ „ Piotrkowa	ℳ	57·50	57·00	—
10% „ „ „ „ Radomia	ℳ	67·50	66·50	—
10% „ „ „ „ Siedlec	ℳ	67·50	67·50	—
VIII i IX 6% Obl. Pożyczki Konwers. m. Warszawy 1926 r.	ℳ	37·00	37·00	—

ZŁOTY ZAGRANICĄ

1931	*Gdańsk*[2])	*Berlin*[3])	*Wiedeń*[2])	*Paryż*[2])	*Zurych*[2])
2/XI	57·22—57·34	47·25—47·45	—	—	57·50
3/ „	57·31—57·43	„ „	89·51—79·99	—	57·30
4/ „	„ „	„ „	„ „	285·50	57·20
5/ „	57·30—57·42	„ „	—	285·00	57·35
6/ „	57·33—57·45	„ „	79·59—79·99	—	„
7/ „	„ „	„ „	79·46—79·94	285·50	57·30

1931	*Londyn*[3])	*Praga*[1])	*New-York*[1])	*Amsterdam*[1])
2/XI	34·00	—	—	—
3/ „	33·50	377·50	—	—
4/ „	33·00	378·25	—	—
5/ „	„	377·625	—	—
6/ „	„	378·25	—	—
7/ „	35·00	—	—	—

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH[4])

	19—24/X	*26—31/X*	*2—7/XI*
	(maksymum—minimum—ultimo; w nawiasach obroty)		
New-York			
6% dolarowa 1920	60—55¼—60 (28.000)	58½—57—57 (12.000)	58—57—57¼ (14.000)
8% Dillon 1925	61—58½—61 (66.000)	63—59—60 (65.000)	60½—59—60½ (39.000)
7% stabilizac. 1927	55—50—54 (374.000)	55—55—55 (76.000)	57½—55—57 (89.000)
7% Warszawy 1928	44—36—44 (76.000)	42—40—40 (58.000)	44½—41¼—44½ (24.000)
7% śląska 1928	40¾—37—40 (52.000)	40—39½—40 (46.000)	43—40—43 (8.000)
Londyn			
7% stabilizac. 1927	58·50—54·50—56·00	62·00—56·00—60·00	60·20—54·70—61·70
Zurich			
7% stabilizac. 1927	55—50	55—51·50	55·00—40·00
Sztokholm			
7% stabilizac. 1927	sierpień 1931 73—64¼ (4.000)		
Paryż			
7% stabilizac. 1927	69·70—65·50	72·40—69·60	71·60—69·80
Medjolan			
7% włoska 1924	99·60—99·20—99·50	99·50—99·00—99·40	98·70—97·80—97·80

[1]) *Z wyłączeniem transzy francuskiej.*
[2]) *Za ℳ 100.*
[3]) *Za £ 1.*
[4]) *Kursy — w %%-ach nominału; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju.*

Z BANKU POLSKIEGO

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 31 PAŹDZIERNIKA 1931 R. — Trzecia dekada października wykazała lekką nadwyżkę skupu walut i dewiz nad ich sprzedażą przez Bank, wzmacniając w ten sposób nieco rezerwy walutowe Banku. Lecz ponieważ jednocześnie Bank dokonał dalszego zakupu złota za przeszło $ 1 miljn. — rezerwy walutowe uszczupliły się — z ℳ 213·1 miljn. do ℳ 209·9 miljn.

Cały miesiąc październik wykazuje dość poważny spadek rezerw walutowych (o ℳ 40·1 miljn., t. j. o ok. 16%), wywołany jednak w głównej mierze zakupami złota przez Bank zagranicą, których dokonano łącznie na sumę ℳ 25·9 miljn. Poza tem bilans operacyj walutowych Banku wykazuje stosunkowo niewielki deficyt, choć dwukrotnie większy od deficytu wrześniowego, i stanowiący ok. 10% sumy sprzedaży walut i dewiz. Deficyt zwiększył się w październiku nie naskutek zwiększenia się sprzedaży, która przeciwnie zmalała — o ok. ℳ 36 miljn., lecz naskutek jednoczesnego silniejszego spadku skupu walut i dewiz (o ok. ℳ 44 miljn.). Zmiany te nie dotyczyły tranzakcyj prywatnych, które utrzymały się w październiku prawie na poziomie wrześniowym, lecz nastąpiły naskutek, z jednej strony, obniżki zapotrzebowania urzędów (głównie na cele obsługi pożyczek) o ok. ℳ 34 miljn., oraz, z drugiej strony, naskutek zmniejszenia się dopływu walut ze źródeł specjalnych (kredyty Banku Polskiego oraz pożyczki) — o ok. ℳ 38 miljn.

Spadek rezerw walutowych Banku w ciągu miesiąca dotyczy głównie rezerw, przyjętych w skład pokrycia obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań, (z ℳ 115·8 miljn. do ℳ 78·3 miljn.) — a to właśnie naskutek zakupów złota. Natomiast rezerwy, niezaliczone do pokrycia, wykazały tylko niewielką zniżkę — z ℳ 134·1 miljn. do ℳ 131·5 miljn. Te ostatnie w III dekadzie października nawet zwyżkowały — o ℳ 4·6 miljn., podczas gdy rezerwy, wchodzące w skład pokrycia, zmniejszyły się o ℳ 7·9 miljn. — li tylko ze względu na zakup złota za ℳ 9·0 miljn.

Dzięki wspomnianym zakupom złota zagranicą zapasy jego wzrosły w październiku z ℳ 568·1 miljn. do ℳ 594·0 miljn., przyczem cały ten wzrost przypada na zapas złota zagranicą (z ℳ 81·7 miljn. do ℳ 107·6 miljn.). Bowiem skup złota przez oddziały Banku był minimalny i zwiększył zapas złota w skarbcu tylko o ℳ 0·05 miljn. (do ℳ 486·4 miljn.). W III dekadzie zapas złota w skarbcu wzrósł o ℳ 0·02 miljn., zapas zaś zagraniczny o ℳ 9·0 miljn.

Zmiany w stanie rezerw złoto-walutowych, stanowiących pokrycie obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, ilustruje następujące zestawienie (w tys. ℳ):

	30/IX	*20/X*	*31/X*
Złoto	568·1	585·0	594·0
Waluty i dewizy netto . .	115·8	86·2	78·3
Razem:	683·9	671·2	672·3

W stosunku do sumy obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań powyższe pokrycie złoto-walutowe stanowiło w dn. 31/X 47·39%, gdy w dn. 20/X 48·28% i w dn. 30/IX 48·07% (statutowe minimum 40%). Samo pokrycie złotem wynosiło: w dn. 31/X 41·87%, w dn. 20/X 42·08%, w dn. 30/IX 39·92% (statutowe minimum 30%).

Dość znaczny spadek procentu pokrycia w III dekadzie października mimo lekkiego wzrostu sumy pokrycia tłumaczy się jednoczesnem zwiększeniem się sumy obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku z ℳ 1.390·3 miljn. do ℳ 1.418·6 miljn. Zwiększenie to dotyczy jedynie obiegu biletów bankowych (z ℳ 1.153·5 miljn. do ℳ 1.254·0 miljn.), podczas gdy natychmiast płatne zobowiązania obniżyły się (z ℳ 236·8 miljn. do ℳ 164·6 miljn.).

Spadek zobowiązań o ℳ 72·2 miljn. (mniej więcej tyleż, co na ultimo września) dotyczy głównie lokat żyrowych, które obniżyły się z ℳ 204·0 miljn. do ℳ 138·8 miljn., przyczem lokaty kas państwowych spadły z ℳ 42·1 miljn. do ℳ 7·9 miljn. (w dn. 30/IX ℳ 18·8 miljn.), a lokaty prywatne — z ℳ 161·9 miljn. do ℳ 130·9 miljn. (w dn. 30/IX ℳ 129·8 miljn.). Poza lokatami — poważniejszy spadek wykazuje pozycja „różne rachunki" — z ℳ 28·9 miljn. do ℳ 21·8 miljn. (w dn. 30/IX ℳ 44·2 miljn.), gdzie uprzednio księgowane były wpływy z tytułu pożyczki zapałczanej; saldo państwowego funduszu kredytowego podniosło się z ℳ 0·3 miljn. do ℳ 0·4 miljn.

Silny wzrost obiegu w III dekadzie października o ℳ 100·5 miljn., czyli o blisko 9%, do poziomu o ℳ 29·8 miljn. wyższego niż na ultimo września (ℳ 1.224·8 miljn.), lecz o ℳ 154·4 miljn. niższego niż przed rokiem (ℳ 1.408·4 miljn.) — stanowi przedewszystkiem odpowiednik odpływu lokat z rachunków żyrowych, poza tem zaś wiąże się ze wzrostem kredytów Banku.

Suma kredytów dyskontowych wykorzystanych (suma weksli w portfelu) zwiększyła się na ultimo października o ℳ 30·7 miljn., czyli znacznie silniej niż na ultimo września (o ℳ 9·7 miljn.), osiągając poziom o ℳ 17·7 miljn. wyższy niż w dn. 30/IX r. b., choć o ℳ 58·6 miljn. niższy niż w dn. 31/X r. ub. Wzrost kredytów w październiku jest wyrazem nacisku na Bank Polski, jaki ujawnia się naskutek restrykcyj kredytowych banków prywatnych. Zwyżkujące silnie przez kilka dekad pożyczki zastawowe w ostatniej dekadzie października zwiększyły się tylko o ℳ 0·7 miljn. do poziomu jednak o ℳ 10·1 miljn. wyższego niż w końcu września, a o ℳ 36·7 miljn. wyższego niż przed rokiem. Portfel weksli zagranicznych zmniejszył się na ultimo października o ℳ 4·0 miljn.

Z innych — poza wekslami i zastawami — pozycyj bankowego pokrycia obiegu i zobowiązań — wzrost wykazał zapas monet srebrnych i bilonu (o ℳ 1·5 miljn.) oraz zapas papierów procentowych własnych (minimalny — o ℳ 2 tys.), natomiast dług Skarbu Państwa (kredyt bezprocentowy) pozostał w dalszym ciągu niezmieniony.

Całe bankowe pokrycie obiegu przedstawiało się następująco (w tys. ℳ):

	30/IX	20/X	31/X
Weksle	634.468	621.462	652.147
Weksle zagraniczne	120.113	110.794	106.795
Polskie monety srebrne i bilon	29.642	29.958	31.434
Pożyczki, zabezpieczone zastawami	102.845	112.224	112.907
Papiery proc. własne	13.693	13.878	13.880
Dług Skarbu Państwa	20.000	20.000	20.000
Razem:	920.762	908.316	937.163

Emisja skarbowa wykazała w III dekadzie października wzrost z ℳ 237·2 miljn. do ℳ 244·0 miljn. Na sumę tę składa się: 1) obieg biletów bankowych (5-złotowych — podlegających już tylko wymianie) w wys. ℳ 1·3 miljn. (w dn. 20/X ℳ 1·3 miljn.), 2) obieg monet srebrnych (5-, 2- i 1-złotowych) w wys. ℳ 166·5 miljn. (w dn. 20/X ℳ 161·3 miljn.), 3) obieg bilonu niklowego i bronzowego w wys. 76·1 miljn. (w dn. 20/X ℳ 74·5 miljn.) W ciągu całego października obieg skarbowy wzrósł o ℳ 1·8 miljn.

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

ŚLĄSK NIEMIECKI PO PODZIALE[1])

W BIEŻĄCYM ROKU upłynęło 9 lat od wejścia w życie konwencji genewskiej, na podstawie której nastąpiło rozgraniczenie Górnego Śląska na część polską i niemiecką. Polski Górny Śląsk scalił się w stosunkowo krótkim czasie z resztą organizmu gospodarczego Polski. Temu procesowi sprzyjały specjalne tendencje rozwojowe Górnego Śląska, który na długo przed wojną europejską wykazywał grawitację gospodarczą w kierunku wschodu. Przyczyn tej orjentacji przedwojennego Górnego Śląska szukać należało w jego warunkach geograficzno-komunikacyjnych. Znaczne oddalenie od wewnętrznych rynków zbytu i brak nowoczesnej arterji komunikacji — sprawiały, iż ciężki przemysł na Górnym Śląsku musiał ustępować przed wojną konkurencji przemysłu zagłębia westfalsko-reńskiego, którego ekspansja gospodarcza sięgała daleko na wschód Niemiec. Tej penetracji przemysłu westfalskiego na rynki wschodnie Rzeszy Niemieckiej ciężki przemysł na Górnym Śląsku mógł się przeciwstawiać przed wojną jedynie dzięki protekcyjnej polityce kolei żelaznych Państwa Niemieckiego.

Zespolenie polskiej części Górnego Śląska z organizmem gospodarczym Polski rozwinęło jeszcze bardziej naturalne tendencje rozwojowe, które ujawniał przemysł górnośląski na długo przed wojną w kierunku wschodnich rynków zbytu. Usunięte zostały bowiem mury celne, które paraliżowały przed wojną ekspansję gospodarczą górnośląskiego ciężkiego przemysłu na dawny rynek Królestwa Polskiego. Polityka gospodarcza Państwa Polskiego, wciągając ciężki przemysł na polskiej części Górnego Śląska w orbitę wpływów całokształtu polskiego życia gospodarczego, przyśpieszyła i dokończyła dzieła zjednoczenia gospodarczego tej prowincji z resztą Polski.

Ewolucja gospodarcza, dokonana na polskim Górnym Śląsku od podziału Górnego Śląska, znana jest doskonale polskiej publicystyce gospodarczej. Natomiast właściwa sytuacja gospodarcza tej części Górnego Śląska, która pozostała przy Rzeszy Niemieckiej, nie była dotychczas oświetlona przez ekonomistów polskich. Od czasu do czasu dochodzą do polskiej opinji publicznej odgłosy propagandy niemieckiej, która nazwała niemiecką część Górnego Śląska „ziemią ukrzyżowaną". Nazwa ta ma ilustrować w oczach zagranicy martyrologję gospodarczą tej prowincji, która rzekomo do obecnej chwili odczuwa następstwa podziału, dokonanego przed blisko dziesiątkiem lat. Taki pogląd na położenie gospodarcze Górnego Śląska niemieckiego posiadają również oficjalne Niemcy, jak o tem świadczy następujący ustęp przemówienia, wygłoszonego w dn. 22/III r. b. przez Kanclerza Rzeszy Dr. Brüninga w Bytomiu, z okazji dziesięciolecia plebiscytu na Górnym Śląsku: „Szczególnie fatalną w swych następstwach okazuje się decyzja genewska, gdy widzimy, z jaką samowolą została przeprowadzona ta granica poprzez żywy organizm gospodarczy, jak wszędzie pozostały tylko resztki dawnej kwitnącej całości, resztki, które obecnie ciężko muszą walczyć o utrzymanie się przy życiu".

Że politycy niemieccy, patrząc przez pryzmat niemieckich pretensyj rewizjonistycznych, nie chcą widzieć dokonanych zmian gospodarczych od czasu podziału Górnego Śląska — jest rzeczą zrozumiałą. Na enuncjacje polityków odpowiedzieć można rzeczową wymową liczb i faktów.

Po okresie dezorjentacji, jaka zapanowała bezpośrednio po przeprowadzeniu podziału Górnego Śląska, nastąpiło stopniowo w niemieckich sferach gospodarczych skrystalizowanie poglądów co do przyszłej orjentacji gospodarczej Śląska niemieckiego. Na tle zmienionych stosunków polityczno-gospodarczych stało się jasnem, iż Górny Śląsk niemiecki zmuszony jest oprzeć podstawy swej działalności gospodarczej o rynek wewnętrzny Rzeszy. Aczkolwiek w obecnym układzie stosunków gospodarczych ciężki przemysł na Górnym Śląsku niemieckim nastawiony jest zasadniczo na orjentację zachodnią, czyli na wewnętrzny obszar zbytu, to niemniej sfery gospodarcze tej pro-

[1]) *Specjalne studjum ekonomiczne tej sprawie poświęcił P. Stanisław Włodarkiewicz. Praca P. Włodarkiewicza wyszła obecnie z druku, wydana nakładem tyg. „Polska Gospodarcza".*

wincji kierują również swój wzrok na rynki południowo-wschodnie. Koła gospodarcze na Górnym Śląsku niemieckim przypuszczają, iż większe możliwości dla ekspansji gospodarczej tej prowincji w tym kierunku utworzyłaby budowa kanału Odra—Dunaj, która znajduje się narazie w sferze dość oddalonych projektów, oraz ostatnio oficjalnie poniechana unja celna między Rzeszą Niemiecką a Austrją. Nie należy jednak przypuszczać, iż nawet na wypadek urzeczywistnienia tych postulatów, nastąpiłaby zasadnicza zmiana dotychczasowej orjentacji gospodarczej Górnego Śląska niemieckiego.

Wskutek podziału Górnego Śląska nastąpiło przesunięcie w strukturze gospodarczej Górnego Śląska niemieckiego, który utracił charakter prowincji par excellence przemysłowej, a zbliżył się pod względem swego uwarstwowienia do prowincji Śląska Dolnego i Brandenburgji. Powyższą zmianę w strukturze gospodarczej ilustrują następujące liczby. Na Górnym Śląsku przed wojną — według spisu zawodowego, dokonanego w 1907 r. — 48% ludności utrzymywało się z pracy w przemyśle i górnictwie, natomiast w obecnej prowincji Górnego Śląska niemieckiego przemysł i rzemiosła dają utrzymanie 37% ludności (spis ludności według zawodów z 1925 r.). Mimo tego przesunięcia w strukturze gospodarczej, spowodowanego przez przyłączenie większej części dawnego górnośląskiego okręgu przemysłowego do Polski, rolnictwo na Górnym Śląsku niemieckim nie ucierpiało z powodu utraty tego wielkiego zbiornika ludzkiego. Pomimo bowiem rzuconego w Niemczech przed kilku laty hasła intensyfikacji wytwórczości rolniczej Górny Śląsk niemiecki nie osiągnął jeszcze całkowitej samowystarczalności w zakresie produktów rolniczych (z wyjątkiem pszenicy, owsa, jęczmienia i buraków). W związku z powyższem spostrzeżeniem, opartem na badaniach, dokonanych w rolnictwie na Górnym Śląsku niemieckim z polecenia urzędowego Dr. Ohle, dziwnie brzmią stale podnoszone przez sfery rolnicze na Górnym Śląsku niemieckim skargi, iż wskutek „amputacji terytorjalnej", t. j. przyłączenia do Polski gęsto zaludnionego obszaru przemysłowego, rolnictwo na Górnym Śląsku niemieckim przechodzi wskutek podziału Górnego Śląska kryzys na tle zbytu swych produktów rolnych. Zaznaczyć należy, iż rolnictwo na Górnym Śląsku niemieckim posiada najmniejsze zadłużenie ze wszystkich prowincyj, położonych na wschodzie Rzeszy Niemieckiej. Czynniki rolnicze pracują intensywnie nad reorganizacją metod wytwórczości rolniczej na Górnym Śląsku niemieckim, celem obniżenia kosztów produkcji rolniczej. Najważniejszym problemem w rolnictwie na Górnym Śląsku niemieckim, poza ożywieniem ruchu spółdzielczego, jest sprawa racjonalizacji zasiewów, t. j. przechodzenia tam, gdzie gleba na to pozwala, z zasiewów żyta na pszenicę.

Pod naciskiem konieczności życiowych Górny Śląsk niemiecki w stosunkowo krótkim czasie zdołał wyrównać skutki podziału Górnego Śląska, stwarzając normalne warunki dla rozwoju życia gospodarczego.

W pierwszych latach po podziale Górnego Śląska daje się zaobserwować właśnie na Górnym Śląsku niemieckim proces gospodarczego uniezależniania się od polskiej części Górnego Śląska. W krótkim czasie Górny Śląsk niemiecki osiągnął samowystarczalność pod względem zaopatrywania w wodę i energję elektryczną ludności i przemysłu. Szybko została również rozwiązana sprawa komunikacji: dróg żelaznych i kołowych. Powstanie nowych towarzystw względnie fuzyj doprowadziło do scałkowania tych warsztatów pracy, które przecięła nowa granica polityczna. Celem całkowitego uniezależnienia się od polskiej części Górnego Śląska zostały rozszerzone względnie założone nowe gałęzie produkcji. Na Górnym Śląsku niemieckim istnieją obecnie normalne warunki dla rozwoju życia gospodarczego; nie mogą temu zaprzeczyć również ekonomiści niemieccy[1]).

Rozwój poszczególnych gałęzi ciężkiego przemysłu na Górnym Śląsku niemieckim przedstawiał się, jak następuje.

Przemysł węglowy na Górnym Śląsku niemieckim znalazł się po podziale w wyjątkowo korzystnych warunkach. Zamknięcie w dn. 15/VI 1925 r. granicy niemieckiej dla węgla z polskiego Górnego Śląska otworzyło dla przemysłu węglowego na Górnym Śląsku niemieckim okres świetnej konjunktury. Poniższe zestawienie wydobycia węgla kamiennego (w tys. tonn) ilustruje rozkwit tego przemysłu od czasu podziału Górnego Śląska:

1913	11.091	1926	17.461
1922	8.800	1927	19.378
1923	8.745	1928	19.698
1924	10.900	1929	21.996
1925	14.273	1930	17 961

Przemysł węglowy wywiązał się dobrze z zadania, które narzucił mu podział Górnego Śląska, a które polegało na forsownem zwiększeniu wydobycia — celem uniezależnienia się od węgla z polskiej części Górnego Śląska. Proces powyższy został przyśpieszony przez polsko-niemiecki konflikt gospodarczy, wskutek wykluczenia przez Niemcy ze swego rynku węgla polskiego. Równolegle ze wzrostem wydobycia nastąpiło znaczne udoskonalenie kopalń pod względem technicznym przez daleko posuniętą mechanizację pracy.

Przemysł węglowy na Górnym Śląsku niemieckim nastawiony jest głównie na wewnętrzny rynek zbytu. Większe rezultaty eksportowe przemysł ten osiągnął dotychczas na rynkach w Czechosłowacji i Austrji. Na powyższych rynkach istnieje, jak wiadomo, kooperacja między polskim przemysłem węglowym a przemysłem węglowym na Górnym Śląsku niemieckim — celem uniknięcia szkodliwych skutków konkurencji.

Pomyślnie również przedstawia się rozwój przemysłu koksowniczego na Górnym Śląsku niemieckim, jak to uwidocznia następujące zestawienie (produkcja koksu — w tys. tonn):

1913	1.284	1927	1.239
1923	1.504	1928	1.437
1924	1.121	1929	1.698
1925	1.075	1930	1.370
1926	1.049		

Po podziale Górnego Śląska przemysł koksowniczy na Górnym Śląsku niemieckim powiększył i zmodernizował swoje zakłady. Przemysł ten osiągnął znaczną rentowność. W 1928 r. została zapoczątkowana gazyfikacja na Górnym Śląsku niemieckim, a w 1930 r. zostały przeprowadzone nowe rurociągi. Istnieje projekt rozszerzenia sieci rurociągów na całą prowincję

[1]) *Publicysta ekonomiczny Karl Albach w pracy swej p. t. „Oberschlesiens heutige Gestalt" pisze na ten temat, co następuje: „Industrie und Allgemeinheit sind auf guten Grund gestellt und können nun ihre Gedanken fortschrittlichen Aufgaben widmen".*

Górnego Śląska Niemieckiego. Również pomyślnie rozwija się na Górnym Śląsku niemieckim wytwórczość produktów ubocznych.

Jeszcze bardziej rozwija się na Górnym Śląsku niemieckim fabrykacja brykietów, którą ilustruje następująca tablica (w tys. tonn):

1913	113	1927	229
1923	117	1928	331
1924	203	1929	357
1925	356	1930	268
1926 . . .	421		

Produkcja brykietów na Górnym Śląsku niemieckim przekroczyła znacznie liczby przedwojenne, przewyższając również fabrykację całego Górnego Śląska przed wojną.

W 1925 r. dokonała się w przemyśle hutniczym na Górnym Śląsku niemieckim fuzja, która doprowadziła do powstania koncernu „Vereinigte Oberschlesische Hüttenwerke". Fuzja powyższa dokonywała się pod kątem widzenia reorganizacji i racjonalizacji przedsiębiorstw, które weszły w skład koncernu. Kwestja racjonalizacji w przemyśle żelaznym na Górnym Śląsku niemieckim została doskonale rozwiązana. Niedawno stała się aktualną sprawa dalszej koncentracji przemysłu żelaznego na Górnym Śląsku niemieckim. Zakłady „Vereinigte Oberschlesische Hüttenwerke" miały objąć pozostałe dwa przedsiębiorstwa hutnicze na Górnym Śląsku niemieckim, a mianowicie zakłady „A. G. Borsig" i skarbowe zakłady hutnicze „Preussag".

Rozwój wytwórczości na Górnym Śląsku niemieckim uwidacznia następujące zestawienie (w tys. tonn):

	Surówka żelaza	*Surówka bloki stalowe*	*stali: stal zlewna*	*Półprodukty do sprzed.*	*Wyroby walcow.*	*Wyroby odlew.*
1913	381	346	9	8	235	51
1923	368	379	9	31	245	30
1924	262	261	7	17	186	19
1925	289	347	10	52	236	33
1926	232	431	10	75	308	35
1927	311	569	13	50	400	46
1928	248	510	13	46	369	37
1929	180	520	14	34	385	38
1930	87	344	9	25	255	24

Z powyższych liczb wynika, iż z wyjątkiem produkcji surówki żelaza inne działy wytwórczości ujawniają tendencję do znacznego przekroczenia produkcji przedwojennej. Na spadek produkcji surówki złożyło się szereg przyczyn, z których najważniejsze są: pozbywanie się za pewną rekompensatą przez zakłady górnośląskie na rzecz innych członków syndykatu żelaza w Niemczech swych kwot udziałowych w produkcji surówki oraz przechodzenie w produkcji stali na użycie starego żeliwa zamiast surówki żelaza. Badania, przeprowadzone przez fachowców niemieckich, wykazały poza wszelką wątpliwością, iż spadek produkcji surówki na Górnym Śląsku niemieckim nie stoi w żadnym związku z jakiemikolwiek następstwami podziału Górnego Śląska. Koncentracja, reorganizacja, racjonalizacja i modernizacja zakładów wywarły swój korzystny wpływ na stan przemysłu żelaznego na Górnym Śląsku niemieckim, któremu nie można odmówić, jak się wyrażał organ Związku Górniczo-Hutniczego w Gliwicach[1]), racji bytu.

Po podziale Górnego Śląska kopalnie rudy cynkowej na Górnym Śląsku niemieckim powiększyły znacznie swe wydobycia, jak o tem świadczy poniższe zestawienie (w tys. tonn):

	Galman	*Blenda cynkowa*	*Rudy ołowiu*
1913	3	92	15
1923	—	38	5
1924	—	39	5
1925	—	50	7
1926	0·2	109	12
1927	6	191	16
1928	15	178	18
1929	14	187	22
1930	21	198	26

Wydobycie przedwojenne zostało przekroczone o przeszło 100%. Większą część wydobywanych rud kopalnie wysyłają na zachód Rzeszy Niemieckiej, część stapiają po stronie polskiej Górnego Śląska. Wracające z Górnego Śląska polskiego w drodze obrotu uszlachetniającego bloki cynku przerabiane są w walcowniach na Górnym Śląsku niemieckim. Jak wiadomo, wszystkie huty cynkowe Górnego Śląska przypadły w udziale Polsce. W swoim czasie istniał projekt założenia huty cynkowej na Górnym Śląsku niemieckim. Szereg momentów zadecydował jednak, iż obecnie projektowane jest wybudowanie huty cynkowej w okolicy Magdeburga, do której będzie przesyłana drogą wodną ruda cynkowa z Górnego Śląska niemieckiego. Na wybór tej miejscowości wpłynął przedewszystkiem wzgląd bliskości Magdeburga od światowych rynków zbytu dla cynku.

Zamykając ten pobieżny przegląd głównych gałęzi ciężkiego przemysłu na Górnym Śląsku niemieckim, należy skonstatować, iż w prowincji tej nastąpiła stabilizacja i konsolidacja stosunków gospodarczych. Skutki podziału Górnego Śląska zostały w okresie ubiegłego dziesięciolecia albo całkowicie wyrównane w drodze ewolucji, albo też przestały oddziaływać na dalszy bieg wydarzeń gospodarczych. Ruch koncentracyjny, który objął przemysł żelazny i częściowo górniczy, oraz przeprowadzone procesy racjonalizacji przedsiębiorstw — były temi czynnikami, które dopomogły przemysłowi na Górnym Śląsku niemieckim przystosować się do nowych warunków egzystencji.

W. M.

KWESTJE ZADŁUŻENIA I BILANSU PŁATNICZEGO NIEMIEC

PAŹDZIERNIK przyniósł osłabienie gospodarstwa niemieckiego, a zwłaszcza waluty niemieckiej, na całej linji. Najbliższa przyszłość, t. j. zima i wiosna, przedstawia się w bardzo ciemnych kolorach. W kraju mnożą się objawy braku zaufania do banków i do waluty, a tłem ogólnem jest niepewność, czy uda się przeprowadzić taką reformę kosztów produkcji, któraby pozwoliła utrzymać się niemieckiemu bilansowi płatniczemu wobec krajów o zdewaluowanej, i to jeszcze niewiadomo do jakiego poziomu, walucie. Najlepszym barometrem jest oczywiście stan rachunków Banku

[1]) *„Oberschlesische Wirtschaft" 3 Jahrgangheft. Oktober 1928, str. 566.*

Rzeszy. A barometr ten wykazuje na koniec października znowu pozycje rekordowe (w miljn. RM):

	30/IX	23/X	31/X
Zapas złota	1.301	1.145	1.145
Dewizy, zal. do pokrycia .	139	143	131
Portfel wekslowy	3.545	3.667	4.010
Obieg banknotów	4.609	4.373	4.746
Obieg rentenmarek	422	411	421

Zapotrzebowanie pieniądza ultimowego było tym razem mniejsze niż we wrześniu, chociaż, wobec wypłacania poborów przez cały szereg urzędów w innych terminach aniżeli w końcu miesiąca, obraz tego zapotrzebowania w wykazie Banku Rzeszy jest niejasny. Jednak cały wkład kapitałowy wzrósł tylko o RM 448·7 miljn. (koniec września RM 825·5 miljn.). Z ruchu jego można wywnioskować, że przyczyna nagłego wzrostu sierpniowego, którą było wypełnienie zobowiązań z układu bazylejskiego, obecnie przestaje działać. Stąd też podaż weksli w ostatnim tygodniu października była mniejsza niż w pierwszym, a portfel wekslowy wzrósł o RM 342·6 miljn. (o RM 210 miljn. mniej niż na ultimo wrześniowe). Pewną rolę odgrywa w tem także niejakie uspokojenie w obrotach kas oszczędności i związków żyrowych, które w tym terminie prawie nie korzystały z kredytu redyskontowego. Obieg banknotów wzrósł o RM 383 miljn. (łącznie z rentenmarkami) i doszedł do poziomu, który w zeszłym roku osiągnął tylko na koniec września — dzięki wyborom hitlerowskim, oraz na ultimo roczne. Ogólny obieg fiducjarny wzrósł do RM 6.513 miljn., t. j. o RM 230 miljn. więcej niż przed rokiem, pomimo że od tego czasu spadły ceny, obroty i dochody. Jest to niezawodnym dowodem zwolnienia tempa obiegu, a zarazem wzrostu zapasów banknotów, przechowywanych po szufladach i pończochach. Te sumy, obliczane na ok. RM $^3/_4$ miljd., stanowią ciągle groźne niebezpieczeństwo ucieczki ku wartościom rzeczowym, przy lada panice. Pokrycie banknotów w tych warunkach spadło, oczywiście, i to aż do 26·9%. Godne jest uwagi, że mimo tego spadku, zlekceważono sobie przepis § 29 ustawy bankowej, nakazujący podniesienie dyskonta.

Mimo tych rekordowych liczb portfelu, obiegu i pokrycia są pewne momenty, które upoważniają do niejakiego optymizmu. Odpływ walut w październiku był związany z wykonaniem układu bazylejskiego oraz płaceniem zobowiązań w funtach i walutach skandynawskich, nie licząc bieżącego zapotrzebowania. Bilanse tylko 6 wielków banków berlińskich wykazują na dz. 30/IX RM 1.273 miljn. kredytów klientów u osób trzecich, w miejsce RM 1.581 miljn. na dz. 31/VII. Górna granica kredytów akceptowych, oznaczona w układzie bazylejskim, jest obecnie o jakich $ 100 miljn. nie dociągnięta. Tem się tłumaczy odpływ dewiz z Banku Rzeszy, oraz z tego można czerpać nadzieję, że w przyszłości nacisk na dewizy będzie mniejszy. Dodać należy, to zachęta do pośpiesznego płacenia długów funtowych znikła. Jeśli zaś uwzględnimy, że handel zagraniczny Niemiec przynosi stałe i bardzo wielkie nadwyżki, że możemy dojść do przekonania, że po pokonaniu tych przejściowych trudności Niemcy będą miały dość materjału dewizowego nie tylko na pokrycie zapotrzebowania bieżącego, ale nawet na zgromadzenie pewnych rezerw.

Jednak między tym teoretycznym rachunkiem (po szczegóły którego odsyłamy do *„Polski Gospodarczej"* zesz. 42, str. 1467 i n.) a praktyką mogą się okazać poważne różnice. Wielkość ich będzie zależała od stopnia zaufania obywateli, zwłaszcza eksporterów, do przyszłości waluty i będzie wyrażała się nieodprowadzeniem do Banku Rzeszy walut, głównie z wywozu. Jak wiadomo, śruba administracyjna, stosowana, zresztą, w granicach możliwości, niebardzo w takich wypadkach dopisuje. To też Rząd Rzeszy oglądać się musi za innemi, jeszcze mniej sympatycznemi, środkami, mającemi na celu ograniczenie importu. Pierwszym z takich środków, o charakterze administracyjnej protekcji celnej, jest reglamentacja dewiz. Można przyjąć jako pewnik, zwłaszcza opierając się na licznych skargach francuskich eksporterów, że urzędy skarbowe, decydujące o przydziale dewiz, prowadzą pewną dyskryminację importu pod kątem widzenia jego niezbędności. Zdarzały się podobno takie wypadki odmówienia przydziału dewiz kupcom niemieckim, zamierzającym importować towar polski. Ta kwestja jest jeszcze w zaczątkach, niewiadomo, czy Rząd Rzeszy nie wycofa się z tych praktyk w obawie przed konsekwencjami międzynarodowemi, jak to już uczynił w sierpniu r. b. Wolno mu także i import reglamentować, ale ma obowiązek, nie tylko przyzwoitości, odsłonić przyłbicę. Jeżeli się przez tyle lat było w szrankach genewskich szampionem walk o zniesienie reglamentacji i tyle lat fałszywie oczerniało Polskę za jej uczciwy i otwarty opór, to dzisiaj trzeba mieć odwagę przyznania się do swego błędu i swojej słabości.

Ale jest to teren niesłychanie śliski i niebezpieczny. Nigdy jeszcze tak się nie rwało na wszystkie strony w niemieckiej polityce handlowej, jak dzisiaj. Trzeba przyznać, że Niemcy są w sytuacji dość paradoksalnej. Długów zagranicznych mają per saldo kilkanaście miljardów, ponadto zobowiązania reparacyjne. Na pokrycie tych wszystkich płatności mają, oprócz paru setek miljonów z innych działów bilansu płatniczego, tylko eksport (o ile nie wrócą piękne czasy dopływu pożyczek z zagranicy do Niemiec). Tymczasem przed tym eksportem mnożą się trudności, i nikt, nawet ich wierzyciele, nie chce uznać ich prawa do zasypywania zagranicy towarem niemieckim. Tegoroczna nadwyżka bilansu handlowego, która zapewne przekroczy RM 2 miljd., pociągnęła za sobą cały szereg komplikacyj. Francja dąży stanowczo do zmiany traktatu z dn. 17/VIII 1927 r. na swoją korzyść, domagając się m. in. zrzeczenia się przez Niemcy pewnych związań celnych stawek francuskich. Szwajcarja wysuwa żądanie skontyngentowania przywozu niemieckich fabrykatów. Włochy na pierwszym planie rozmów Grandiego w Berlinie postawiły „poprawienie" na swoją korzyść traktatu z Niemcami. Czechosłowacja czuje się dotkniętą kolejnem uniemożliwianiem importu do Niemiec jej sztandarowych artykułów i rozważa sprawę retorsyj. Pominąć już można trudności z Belgją i Holandją, i tak bowiem widać już, że ten raj nadwyżek wywozowych ma swoje złe strony.

To zagadnienie leży jednak na trochę dalszym planie i w tej chwili ustąpić musi znacznie pilniejszemu problemowi: jak załatwić sprawę długów krótkoterminowych (t. j. przedłużyć odpowiednio układ bazylejski) i w jaki sposób uzyskać ulgę w płatnościach reparacyjnych. Pod tym względem rozmowy Lavala z Hooverem nic Niemcom pocieszającego nie przyniosły, co, zresztą, mają w dużym stopniu do zawdzięczenia niedźwiedziej przysłudze swego przyjaciela Boraha. Niemniej trzeba myśleć o konsolidacji krótkoterminowych długów. Jak wiadomo, istnieje kilka planów załatwienia tej sprawy, wysuniętych przez Prof. Rista,

b. Ministra belgijskiego Franqui oraz Dyr. I. G. Farben H. Schmitza. Niewiadomo, czy i który z nich stanie się przedmiotem obrad, a zwłaszcza niewiadomo, w jakim kierunku pójdzie decyzja polityczna, od której wszystko będzie zależało. Jednak z pewnych ubocznych względów poświęcimy parę uwag projektowi Geheimrata Schmitza. Proponuje on emisję przez Bank Rozrachunków Międzynarodowych złotych bonów w wys. RM 5 miljd. na zasadzie podlegających stopniowemu umorzeniu (w ciągu 41 lat) skryptów dłużnych. Te bony byłyby przydzielone bankom centralnym tych krajów, których obywatele są w posiadaniu wierzytelności, banki zaś emitowałyby na ten cel swoje noty. W ten sposób uniknęłoby się niebezpieczeństw, połączonych z transferem znacznych kwot w krótkim przeciągu czasu, stworzyłoby się pewną namiastkę pokrycia złotego oraz ożywiło gospodarstwo krajów wierzycielskich przez wzmożenie obiegu.

Projekt ten ma wiele momentów, działających na wyobraźnię. Przedewszystkiem realizacja tego ciągle jeszcze niedoścignionego ideału pieniądza międzynarodowego, a potem to ożywienie gospodarstwa od strony monetarnej. A zatem nietylko skonsolidowanie krótkoterminowych długów niemieckich i usunięcie tego najgroźniejszego dzisiaj problemu, ale nadto udzielenie impulsu do wydobycia się świata z kryzysu i to wszystko jeszcze na tle solidarności międzynarodowej. Powiedzmy poprostu: projekt ten dąży do stworzenia międzynarodowej inflacji banknotowej na zasadzie surogatu złota, będącego tylko inną formą pretensji do niewypłacalnych dziś dłużników niemieckich. Nie można się dziwić Niemcom, że się im podoba to przewekslowanie sprawy swoich trudności na inflację banknotową w krajach wierzycielskich, bo dla nich dobry będzie każdy plan dostania się do cudzego złota, zwłaszcza francuskiego. Obrazuje on do pewnego stopnia nurtujące w pewnej części niemieckiego wielkiego przemysłu tendencję do „rozwiązania" kryzysu zapomocą inflacji, którym się, zresztą, Bank Rzeszy dotychczas najostrzej przeciwstawiał.

Ze sprawą konsolidacji długów krótkoterminowych chcieliby Niemcy koniecznie związać ułatwienia płatności reparacyjnych. Stanowisko Francji jest wyraźnie negatywne. Widac, że po skompromitowaniu się ich tezy, iż kryzys niemiecki, ba, nawet światowy, jest wywołany reparacjami, Niemcy tracą dziś dalszą pozycję wypadową, polegającą na rozbijaniu reparacyj, jako pierwszego zkolei rozdziału traktatu wersalskiego, za pomocą bankructwa. Nikt inny nie rozumie lepiej od Francji, że właśnie w systematycznej akcji niemieckiej siania niepokoju politycznego celem podminowania podstaw, stworzonych traktatem, leży główne źródło braku zaufania do stanu gospodarczego Europy.

Tymczasem położenie gospodarcze Niemiec pogarsza się powoli i to nietylko sezonowo. Wskaźnik produkcji z ok. 271 w I połowie października spadł do 262, liczba bezrobotnych już przekroczyła 4½ miljn. Obok przyczyn sezonowych widoczne jest także, że gospodarstwo teraz płacić zaczyna rachunek za przejścia lipcowe — co się zwłaszcza uwydatnia we wzmożonej liczbie bankructw. Pewne uspokojenie przyniosło utrzymanie się Brüninga przy rządzie, a co za tem idzie, rękojmia rządów, nie idących na awantury ani eksperymenty.

Największym ciężarem gospodarstwa niemieckiego, przeszkodą istotną jego wypłacalności, są nie reparacje, jakby tego chcieli dowieść rewizjoniści niemieccy, ale zbyt wysokie koszty produkcji. Ich poziom jest rezultatem politycznego przesunięcia sił ku partjom radykalnym, dalej słabość rządów i polityki konsumpcyjnej, której hasłem było raczej przejeść pieniądze niż zapłacić niemi reparacje, a w końcu — polityki celnej Rzeszy z ostatnich lat paru. Zapomocą umów taryfowych i kartelowych oraz stawek celnych ustalono i związano ceny na takim poziomie, że dziś niemożliwem się staje wytrzymanie tego obciążenia. Niema się co łudzić wysokiemi nadwyżkami bilansu handlowego, bo one pochodzą głównie ze spadku importu, spadku, będącego wynikiem osłabienia kraju. To też zrozumiałe jest, że Rząd Rzeszy z trwogą spogląda na przyszłość obrotu towarowego, zwłaszcza wobec dewaluacji funta i szeregu innych walut. Na to niema innej rady, tylko trzeba zniżyć koszty produkcji. Widzieliśmy już przed rokiem, podczas gruntownie chybionej akcji zniżki cen, jak pracodawcy i pracobiorcy skwapliwie ustępowali sobie nawzajem pierwszeństwa w tych zniżkach. Dzisiaj jest to samo. Każdy się uważa za patrjotę i każdy chce zbawienia kraju, ale na rachunek drugiego. Miarą sprytu politycznego Brüninga oraz intensywności obaw o swoją przyszłość, żywionych przez stronnictwa rządowe i socjalistów, będzie, czy uda mu się osiągnąć jakieś rezultaty w tym zakresie.

W tej atmosferze przygotowań do jakiejś wielkiej i trudnej akcji słyszeć się zaczyna głosy, że i ceny produktów rolnych nie są poświęcane, że dość już przywilejów dla „zielonego frontu", nie stojących w żadnym stosunku do obciążeń, jakiemi się z tego tytułu obarcza całe społeczeństwo, ani do dobrej woli rolników samych. Ze strony ciężkiego przemysłu podnoszą, że zwyżki ceł rolniczych, hamujące w wysokim stopniu eksport, chybiły celu. Sprowadza się nadal wielkie ilości produktów rolnych z zagranicy, bo produkty krajowe jakościowo, a nawet ilościowo nie dopisują. Zresztą, winna jest temu w dużym stopniu rozbieżność interesów pośród rolnictwa samego. Mleczarstwo nie może poczynić poważniejszych postępów, gdyż krowa niemiecka nie otrzymuje ani trzeciej części tych kuchów, które dostaje krowa duńska. W razie skarmiania tylko o 100 kg kuchów na krowę rocznie więcej niż dzisiaj niemiecka produkcja mleczarska pokryłaby całe zapotrzebowanie krajowe. Ale na przeszkodzie stoją cła na kuchy. Podwyżka ceł na środki pastewne utrudniła i podrożyła produkcję drobiu. Co najważniejsze, cła Schielego zdemoralizowały ludność rolną, hamując jej energję i zachęcając do konserwatywnego i zwyczajowego sposobu produkcji, bez zwracania uwagi na olbrzymie zmiany konsumpcji w latach ostatnich. Same ułatwienia finansowe i zwyżki celne nie wystarczą rolnictwu niemieckiemu do uzyskania sił żywotnych, ani też nie wystarczą gospodarstwu niemieckiemu, które domaga się zdrowego, stojącego o własnych siłach rolnictwa. Jednem słowem, w miarę, jak się środki finansowe wyczerpują, a bezskuteczność polityki handlowo-agrarnej staje się widoczną, nabiera mocy przekonywającej zdanie, że ceny produktów rolniczych, będące najważniejszą z podstaw kosztów produkcji, muszą również ulec zniżce. Wątpliwe jest jednak, czy taką akcję zniżkową zdoła przeprowadzić Rząd bez większości parlamentarnej, który właśnie tylko koncesjami na rzecz agrarjuszy zdołał dotychczas wykruszać opór stronnictw parlamentarnych i uzyskiwać dorywcze większości.

Ta walka społeczna i polityczna, przed którą Niemcy obecnie stoją, jest w dużej części rezultatem trwania przy walucie złotej. Nadmieńmy jednak, że nawet w razie pójścia na dewaluację marki — w czem Niemcy nie widzą interesu — nie uniknęłyby one tej samej walki w przyszłości. Chodzi tu bowiem nie o stosunek poziomów walut, ale o organicznie nadmierne obciążenie produkcji.

Berlin, dn. 9 listopada 1931 r.

W. H. H.

KRONIKA ZAGRANICZNA

M. IN. NA PODSTAWIE RAPORTÓW I DONIESIEŃ POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

OGÓLNE

XX SESJA MIĘDZYNARODOWEGO INSTYTUTU STATYSTYCZNEGO W MADRYCIE.—We wrześniu r. b. odbyła się w Madrycie XX kolejna sesja Instytutu, w której brali udział przedstawiciele 18 państw Europy, 5 państw Ameryki, 3 Azji i 1 Afryki. Z Polski byli obecni członkowie Instytutu: Dyrektor Głównego Urzędu Statystycznego P. Edward Szturm de Sztrem, który jednocześnie był delegatem Rządu Polskiego, oraz P. Dr. Jan Piekałkiewicz.

Jak zwykle, prace Instytutu odbywały się w 3 sekcjach: demografji, statystyki gospodarczej i statystyki społecznej.

Porządek dzienny sekcji statystyki gospodarczej zawierał 12 punktów; 3 z nich z różnych dziedzin statystyki były referowane przez P. Dr. J. Piekałkiewicza.

Podczas sesji Instytutu w Warszawie w 1929 r. P. Piekałkiewicz po złożeniu komunikatu o statystyce dochodów i wydatków związków prawno-publicznych w Polsce zapronował utworzenie komisji statystyki finansów publicznych, co też zostało przyjęte; referentem tej komisji został wyznaczony Dr. Piekałkiewicz. W Madrycie referent komisji przedstawił propozycje, dotyczące podstawowych zasad statystyki wydatków i dochodów państw, krajów i gmin, oraz szemat ich klasyfikacji. Z jedyną bardzo nieznaczna poprawką formalną propozycje zostały przyjęte, co należy uważać za doniosły krok w rozwoju statystyki finansów publicznych

Sekcja Transportowa Ligi Narodów od 1927 r. stworzyła komisję, mającą na celu ujednostajnienie statystyk transportowych. Z drugiej strony Międzynarodowy Instytut Statystyczny dążył również do ujednostajnienia statystyk transportowych. W szczególności podczas sesji w Warszawie w 1929 r. powziął szereg uchwał, dotyczących statystyk kolejowych. Dla uzgodnienia prac Ligi Narodów i Międzynarodowego Instytutu Statystycznego została stworzona przez te instytucje mieszana komisja, do której wszedł z ramienia Instytutu P. Dr. J. Piekałkiewicz, jeden z członków komisji Ligi. Posiedzenia mieszanej komisji odbywały się w roku 1930 i 1931. Na podstawie powziętych decyzyj zostały opracowane zasady i szematy tablic do zastosowania w dziedzinie statystyki transportowej, przyczem podczas sesji w Madrycie statystykę kolejową referował P. Girard, statystykę zaś przewozów wodnych śródlądowych i statystykę morską P. Piekałkiewicz. Instytut przyjął proponowane uchwały z nieznaczną zmianą. Tą drogą więc zostały ustalone wytyczne w dziedzinie statystyki transportowej, które następnie będą służyły za podstawę do zawarcia międzynarodowej konwencji, analogicznej do zawartej w 1928 r. w sprawie ujednostajnienia statystyki gospodarczej.

Wobec utworzenia w niedalekiej przyszłości Międzynarodowego Towarzystwa Rolnego Kredytu Hipotecznego, które będzie się znajdował w dość ścisłym związku z Ligą Narodów, specjalnie aktualną stała się sprawa międzynarodowego ujednostajnienia statystyki rolnego kredytu hipotecznego. W przedstawionym na sesji referacie P. Piekałkiewicz szczegółowo zobrazował zadania biur statystycznych instytucyj rolnego kredytu hipotecznego i zapronował utworzenie komisji w celu międzynarodowego ujednostajnienia metod statystyki rolnego kredytu hipotecznego, co też zostało przez Instytut przyjęte.

Poza tem na sekcji statystyki gospodarczej omawiano kwestję badań konjunktury gospodarczej, statystykę cen wyrobów gotowych, statystykę płac, jako części kosztów produkcji, statystykę pracy zawodowej kobiet, statystykę trustów, statystykę rynku wewnętrznego i statystykę spożycia i zapasów.

Na sekcji statystyki demograficznej omawiane były zagadnienia statystyki wielkich miast, statystyki emigracji, tablic śmiertelności, tablic śmiertelności na raka, statystyki narodowościowej i statystyki meteorologicznej.

Na sekcji statystyki społecznej rozpatrywano zagadnienia, dotyczące statystyki intelektualnej, bezrobocia i płac realnych, statystyki historycznej, statystyki mieszkań, statystyki kryminalnej, statystyki urzędników publicznych oraz budżetów rodzin rolniczych.

M. H. S.

FRANCJA

PRZEWIDYWANY DEFICYT BUDŻETOWY. — Ile wyniesie deficyt budżetowy Francji w r. b., stanowi zagadkę, której wyjaśnienie nie prędko nastąpi. Przewidywania w tej mierze są wysoce utrudnione wobec samej konstrukcji budżetu i rozdzielenia dochodów państwowych na dwa odcinki. Podczas bowiem, gdy większa część wpływów zasila budżet ogólny, mniejsza część idzie do Autonomicznej Kasy Amortyzacyjnej, na cele amortyzacji długu publicznego.

W roku budżetowym 1930/31 deficyt budżetowy, wynoszący 2.300 miljn. fr., został z łatwością pokryty z wpływów Kasy Amortyzacyjnej, których nadwyżka wyniosła około 4 miljd. fr. Odmiennie przedstawia się sytuacja w r. b. Deficyt budżetowy wzrośnie bowiem w znacznym stopniu. Do 2.300 miljn. fr. deficytu zeszłorocznego należy doliczyć blisko 2 miljd. fr. zmniejszenia wpływów wskutek zawieszenia płatności reparacyjnych z tytułu planu Younga, oraz bliżej jeszcze nie dającą się oznaczyć sumę, obracającą się w granicach 1½ do 2½ miljd. fr. na nowe wydatki.

W rezultacie oczekiwać należy, iż deficyt budżetowy wyniesie w r. b. 5·8 — 7 miljd. fr. Możliwe jest pewne jego zmniejszenie, o ile, jak przewidują optymiści, wystąpiłaby do końca roku budżetowego nadwyżka wpływów w wysokości około 500 miljn. fr. Nawet jednak w tym wypadku deficyt ten nie mógłby być w całości pokryty z nadwyżki wpływów Kasy Amortyzacyjnej, tak że należałoby oczekiwać, iż efektywny deficyt budżetowy, nie znajdujący żadnego pokrycia, wyniósłby od 1½ do 2½ miljd. fr.

Jakkolwiek nie jest to suma zbyt znaczna, jeżeli uwzględni się, iż budżet francuski po stronie wpływów i wydatków wynosi przeszło 100 miljd. fr., tem niemniej znalezienie źródeł na jego pokrycie nastręczyłoby poważne trudności, a w każdym razie nadszarpnęłoby poważnie rezerwami kasowemi Skarbu. Za główną przyczynę wzrostu deficytu należy uznać wzrost wydatków w następstwie demagogicznych licytacyj parlamentarnych. Ich ograniczenie nastręcza tem większe trudności, iż na wiosnę r. p. odbyć się mają wybory do Parlamentu francuskiego.

Pragnąc jednak chociażby pozornie zrównoważyć budżet, postanowiono uciec się przy preliminowaniu budżetu na 1932 r. do innego sposobu. Postanowiono mianowicie przywrócić dawną datę budżetowania, t. zn. 1 stycznia, wobec rzekomo ujemnych doświadczeń z rokiem budżetowym, zaczynającym się dn. 1 kwietnia (niemożność pogodzenia budże u państwowego z budżetami departamentalnemi, komunalnemi i t. p.). Oznacza to, iż rok budżetowy 1932 zakończy się dn. 31/XII 1932 r. i trwać będzie tylko 9 miesięcy. Ponieważ w czasie tym wpłyną w całości podatki bezpośrednie za cały rok, przeto w stosunku do wydatków dziewięciomiesięcznych osiągnięta zostanie zapewne równowaga. Jest to jednak sztuczny paljatyw, który nie poprawi zasadniczo groźnej i pogarszającej się sytuacji budżetowej.

Dr. B. Rm.

STANY ZJEDN. AM.

WKŁADY KAPITAŁOWE W EUROPIE. — Waszyngtoński Departament Handlowy ogłosił statystykę, dotyczącą długoterminowych wkładów kapitałowych Stanów Zjedn. w Europie, a uwzględniającą bezpośrednie inwestycje kapitału amerykańskiego w przedsiębiorstwach przemysłowych, żegludze, handlu i bankach poszczególnych krajów europejskich.

Według tych danych, z początkiem 1931 r. wynosiły ogólne inwestycje, podzielone na prywatno-gospodarcze udziały oraz emisje, uplasowane na Wallstreet — $ 4.929 miljn., przyczem na poszczególne kraje wypadało (w miljn. $):

Kraj:	*Bezpośrednie inwestycje*	*Emisje na Wall-street*	*Ogółem*
Niemcy	244·0	1.177·0	1.421·0
Wielka Brytanja	497·3	143·6	640·9
Francja	161·8	309·5	471·3

Włochy	121·2	279·9	401·1
Szwecja	19·2	253·5	272·8
Belgja	65·2	189·0	254·2
Norwegja. . . .	23·5	190·9	214·3
Danja	15·9	167·8	183·7
Polska. . . .	53·2	124·1	177·3
Holandja	44·0	122·6	166·6
Węgry	9·5	109·4	118·9
Austrja.	17·4	97·7	115·1
Hiszpanja . . .	91·5	3·0	94·5
Finlandja . . .	1·2	78·0	79·2
Szwajcarja . . .	17·8	43·5	62·2
Jugosławja . . .	8·1	49·8	58·0
Grecja	10·1	42·9	53·0
Czechosłowacja	4·9	30·5	35·4
Rumunja	15·8	9·4	25·2
Portugalja . . .	17·5	—	17·5
Państwa bałtyck.	10·1	6·9	17·0
Bułgarja	0·8	13·3	14·1
Turcja	13·8	—	13·8
Zagłębie Saary.	—	8·0	8·0
Luksemburg . .	0·6	7·0	7·6
Irlandja	3·1	3·5	6·6
Europa	1.468·6	3.460·6	4.929·3

Charakterystyczną rzeczą jest, że prywatno-gospodarcze udziały kapitału amerykańskiego w Europie wynoszą prawie $ 1½ miljd., czyli 30% ogólnych wkładów w Europie, te zaś stanowią prawie ⅓ ogólnych inwestycyj amerykańskiego kapitału zagranicą, które wynoszą okrągło $ 15 miljd.

A. B.

SZWAJCARJA

MOŻLIWOŚĆ WOJNY CELNEJ Z NIEMCAMI.—Bilans handlowy szwajcarsko-niemiecki, kształtujący się w okresie powojennym dla Szwajcarji niekorzystnie, przybrał w ostatnim czasie formę tak jaskrawą, że Rząd szwajcarski wystąpił wobec Niemiec z propozycją wszczęcia rokowań celem zagwarantowania, jeśli nie równowagi wymiany towarowej, to co najmniej zmniejszenia salda deficytowego.

Bilans handlowy niemiecko-szwajcarski kształtował się w ostatnich latach w g niemieckich danych statystycznych następująco (w miljn. RM):

	Przywóz z Szwajcarji do Niemiec	*Wywóz z Niemiec do Szwajcarji*	*Dodatnie saldo dla Niemiec*
1928	329·9	572·8	242·9
1929	317·8	627·1	309·3
1930	255·5	627·6	372·1
I półr. 1931	093·9	258·4	164·5

W 1 półroczu 1931 r. spadek przywozu z Szwajcarji do Niemiec wynosi w porównaniu do I półrocza 1930 r. przeszło 33%, podczas gdy spadek wywozu do Szwajcarji wynosi tylko ponad 16%.

Najważniejszą pozycję w wymianie towarowej niemiecko-szwajcarskiej stanowią wyroby gotowe, przyczem w 1930 r. wywóz z Niemiec do Szwajcarji w tej pozycji przewyższa przywóz z Szwajcarji do Niemiec o przeszło 150% (RM 483·2 oraz 190·0 miljn.).

Powyższe liczby wzajemnego obrotu towarowego wystarczają dla wykazania słuszności żądań Szwajcarji. Argumentacja niemiecka przeciwko stanowisku szwajcarskiemu idzie w tym kierunku, że deficyt w bilansie handlowym Szwajcarji jest wyrównywany przez silny ruch turystyczny z Niemiec do Szwajcarji. Wobec tego bilans płatniczy między obydwoma krajami nie kształtuje się niekorzystnie dla Szwajcarji, zwłaszcza że Szwajcarja otrzymuje znaczne sumy z Niemiec w formie oprocentowania inwestowanych w przemyśle niemieckim kapitałów szwajcarskich. Kontrargumentem szwajcarskim natomiast jest, że tegoroczny ruch turystyczny z Niemiec do Szwajcarji wstawiony być może w odnośnej pozycji szwajcarskiego bilansu płatniczego w wysokości najwyżej 50 miljn. fr. szwajc., podczas gdy prawdopodobnie rok bieżący zakończy się saldem deficytowem w wysokości 500 miljn. fr. szwajc.

Poza tem Szwajcarja stoi na stanowisku, że Rząd niemiecki naskutek praktykowanej już od dłuższego czasu polityki prohibicyjnej odnośnie do importu towarów zagranicznych uszczuplił w sposób dotkliwy możliwości zbytu dla towarów szwajcarskich.

Już w czasie ostatniego jesiennego posiedzenia Ligi Narodów Dyr. Dep. Gospodarczego Szwajcarji, Stucki, zagroził wypowiedzeniem traktatu handlowego szwajcarsko-niemieckiego wzgl. wydaniem zakazu przywozu towarów pochodzenia niemieckiego, przekraczającego normalne granice importu, o ileby Niemcy nie zgodziły się na uregulowanie tej kwestji.

W rokowaniach, toczących się w Bernie, Szwajcarja wysunęła żądanie skontyngentowania wywozu do Szwajcarji około 120 towarów niemieckich, przyczem 20 grup towarów, a to specjalnie wyrobów przemysłu tekstylnego i drzewnego, miało natychmiast ulec skontyngentowaniu, a reszta w ciągu listopada. Poza tem wysunęła Szwajcarja propozycję, by należności z tytułu niemieckiego eksportu do Szwajcarji nie były płacone przez szwajcarskich importerów bezpośrednio eksporterom niemieckim, a były składane w szwajcarskim Banku Narodowym. W ten sposób uzyskane sumy miałyby być użyte częściowo na wyrównanie należytości szwajcarskiego eksportu do Niemiec, a częściowo na pokrycie należytości finansistów szwajcarskich; resztę przekazywałby Bank Narodowy Bankowi Rzeszy. Czyniąc tę propozycję, miała Szwajcarja na oku różnicę w warunkach dostawy, a mianowicie, eksporterzy niemieccy żądają natychmiastowej zapłaty, podczas gdy od szwajcarskich eksporterów żąda się kilku a nawet kilkunastomiesięcznego kredytu.

Żądania szwajcarskie zostały zakomunikowane przez delegację niemiecką Rządowi Rzeszy, który je odrzucił.

Ogólnie spodziewano się wypowiedzenia traktatu przez Szwajcarję już z dniem 1 listopada, a ponieważ termin wypowiedzenia wynosi 3 miesiące — wobec tego traktat straciłby swą moc obowiązującą z dniem 1 lutego 1932 r. Szwajcarja jednak, chcąc dać wyraz swej woli ugodowego załatwienia sporu, zaproponowała skrócenie czasu wypowiedzenia traktatu do 2 miesięcy — uzyskując na to zgodę Niemiec. W ten sposób uzyskano jeden miesiąc, który będzie można użyć na rokowania.

Jaki obrót rokowania wezmą, trudno w tej chwili przewidzieć, jednak zdaje się, że stanowisko Szwajcarji nie będzie ustępliwe — a z drugiej strony Niemcy mają na polu polityki traktatowej dużo kłopotów z innemi państwami.

A. Bobrowski

SPRAWY CELNE ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWN.

ŁOTWA. — Reglamentacja importu. — Z dniem 15 października r. b. Łotwa skontyngentowała import: wszelkiego rodzaju wyrobów szklanych — poza szkłem białem, półbiałem i naturalnego koloru butelkowego bez ozdób i szkła w taflach (p. p. 4*a* i *b* oraz 5 poz. 77 tar. celn.) — 15.000 kg co 3 miesiące; tłuszcze jadalne, naturalne i sztuczne (p. 2 poz. 51) — 120.000 kg; słonina, mięso wszelkiego gatunku i kiełbasy (p. p. 1 i 2 poz. 34) — 60.000 kg; rodzynki i koryntki (p. 4 poz. 8 ex) — 250.000 kg; cement wszelkiego rodzaju (p. 5*a*, *b*, *c* poz. 65 ex) — 2,350.000 kg; kamienie polne brukowe, do budowy domów, tam i do innych podobnych celów, również grubo obciosane (p. 3*a* poz. 66 i p. 1 poz. 66 ex) — 3,200.000 kg; żarówki elektryczne (p. 10*a* poz. 169) — 20.000 kg; wyroby ze złota, srebra i platyny — z wyjątkiem: sztab, płytek, drutu, arkuszy, zegarków, monet i in. przyrządów do celów naukowych i technicznych (p. p. 2, 4, 5, 6, 7 poz. 148) — 550 kg; skóry krojone i szyte na buty (uwaga I do p. 1 poz. 57) — 2.500 kg; aparaty radjowe i ich części z wyjątkiem: lampek radjowych, instrumentów mierniczych, oporników ohmmetrowych, wyłączników i przełączników, prostowników oksydowanych (p. 6*a* poz. 169) — 15.000 kg co 3 miesiące.

Rozporządzenie rządowe (z dn. 14/X r. b.) zaznacza, że kontyngenty powyższe rozumieją się poza przewidzianemi w umowach, i określa roczne kontyngenty z podziałem kwartalnym dla każdego państwa z uwzględnieniem proporcjonalności w stosunku do wszystkich państw traktatowych — na podstawie ich importu w 1930 r.

Polska (wraz z Gdańskiem) uzyskuje kwartalnie: 185·9 t cementu, 259 kg tłuszczów jadalnych, 18 kg słoniny i t. p. i 17 kg wyrobów szklanych.

Importerzy, chcący oclić wymienione wyżej towary, powinni wnieść do komory celnej specjalne podanie z wykazaniem rodzaju i ilości towarów, które zamierzają oclić.

Rozporządzenie Rządu łotewskiego przewiduje, że w razie gdy odnośny kontyngent towarowy został już wykorzystany, to łotewski Departament Celny zawiadamia o tem urzędy celne łotewskie, które w danym kwartale podań w sprawie oclenia towarów nie będą więcej przyjmować, aż do nowego kwartału.

Kraj, produkujący towary, stwierdza się na podstawie wniesionego świadectwa pochodzenia towarów.

Zezwolenia, wydawane przez łotewski Departament Cel. będą ważne na przeciąg 5 dni.

Jeśli 3-miesięczny kontyngent nie zostanie we wskazanym terminie wykorzystany, to pozostałej reszty nie można przenosić na następne 3 miesiące.

Jak wynika z powyższego, Rząd łotewski zapoczątkował próby reglamentacji niektórych artykułów swego importu. Ciekawe jest, czy próby te okażą się w praktyce szczęśliwemi posunięciami, ponieważ Łotwa wymienionych wyżej towarów sprowadzała rok rocznie kilkakrotnie więcej, aniżeli przewidują to obecnie wyznaczone kontyngenty.

Prawda, że Łotwa na mocy klauzuli bałtyckiej może wiele z tych artykułów

sprowadzać poza temi kontyngentami z Estonji, Finlandji i Litwy, czy jednakże w praktyce uda się to przeprowadzić — życie pokaże.

Zarządzenie powyższe Rząd łotewski wydał narazie na przeciąg jednego roku.

W. R.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie od dn. 23 października do dn. 8 listopada r. b. kształtowały się następująco (w $ za kwintal):

	23—31/X	1—8/XI	+ wzrost — zmniejszenie
			%
Pszenica:			
Berlin . . .	5·19½	5·44	+ 4·8
Praga . . .	4·36	4·42	+ 1·4
Chicago . .	2·20	2·42	+10·0
Buenos Aires	3·11½	3·34	+ 7·4
Liverpool .	2·37	2·76	+16·5
Wiedeń . .	4·06	4·24	+ 4·4
Hamburg . .	2·81½	3·09	+10·0
Żyto:			
Berlin . . .	4·52½	4·74	+ 4·9
Praga . . .	4·34½	4·54	+ 4·6
Chicago . .	2·00	2·26	+13·0
Wiedeń . .	4·34½	4·52	+ 4·1
Hamburg . .	—	—	—
Owies:			
Berlin . . .	3·45½	3·67	+ 6·4
Praga . . .	3·50	3·50	—
Chicago . .	1·77	1·86	+ 5·1
Buenos Aires	2·99½	3·03	+ 1·3
Liverpool .	2·65	2·53	— 4·5
Wiedeń . .	3·79	3·76	— 0·8
Hamburg . .	2·08½	2·28	+ 9·6
Jęczmień browarowy:			
Berlin . . .	4·03	4·22	+ 4·7
Praga . . .	3·84	3·84	—
Chicago . .	2·20	2·26	+ 2·7
Wiedeń . .	5·37	5·46	+ 1·7
Hamburg . .	1·99½	2·39	+20·1
Jęczmień zwykły:			
Berlin . . .	3·83½	4·12	+ 7·5

SUROWCE WŁÓKIENNICZE

Rynek bawełniany w październiku doznał nieoczekiwanego naogół wzmocnienia. W pierwszych dniach miesiąca zarysowało się zaostrzenie sytuacji pod wpływem niewyjaśnionych nastrojów politycznych w związku z oczekiwanym wyjazdem Lavala do Ameryki. Równolegle działały czynniki o charakterze światowym, a w pierwszym rzędzie deprymujący wpływ olbrzymich zapasów i skurczonego zapotrzebowania głównych odbiorców: Niemiec, Anglji i Francji. Światowy spadek zapotrzebowania surowej bawełny, biorąc za podstawę 1930 r. jako 100, wyraził się na 1931 r. spółczynnikiem 76, osiągając od szeregu lat nienotowany niski poziom. Pierwsze oznaki poprawy wystąpiły na rynku angielskim, gdzie pod wpływem spadku funta zanotowano poważne ożywienie i wydatny wzrost zapotrzebowania, pozostający w związku z uruchamianiem nieczynnych od paru lat fabryk w okręgu Lancashire. To też na medio października sytuację określano jako zadowalającą. Ruch zwyżkowy cen zaznaczył się, poczynając od połowy miesiąca, również i na giełdzie bawełnianej w Bremie oraz na rynkach bawełny egipskiej i w Indjach, gdzie obroty były bardzo wysokie, zwłaszcza przy tranzakcjach bawełną na krótsze terminy. W Egipcie odprężenie sytuacji nastąpiło pod wpływem decyzji Rady Ministrów w sprawie zmniejszenia obszaru uprawy bawełny Sakkelaridis o 30%, a innych gatunków o 25%. W trzeciej dekadzie października ujawnił się już wzrost zapotrzebowania przy zwyżkujących cenach. Tranzakcje rozwijały się bardzo żywo przy zadowalających naogół obrotach.

Rynek wełniany zapoczątkował ruch zwyżkowy cen już w okresie aukcyj londyńskich, zakończonych dn. 7/X po dwukrotnem przedłużaniu tego terminu. W okresie aukcyj ujawniła się zwyżka cen wszystkich prawie gatunków wełny, zarówno merinosowej, jak i krzyżowej. Niektóre gatunki wełny krzyżowej nowozelandzkiej zwyżkowały w granicach 5—10%. Pod wpływem tych wyników rozwijała się sytuacja w II połowie października, a mocnej tendencji cen sprzyjały w dużej mierze obliczenia zapasów, które w bieżącym sezonie nie będą zbyt wielkie. Nastroje zwyżkowe ujawniły się w okresie rozpoczętej w II połowie października kampanji wełnianej w Południowej Afryce i Australji. Ruch zwyżkowy opanował również rynki niemieckie pod wpływem doniesień o przebiegu aukcyj zamorskich.

Na podstawie zestawień statystycznych poszczególnych krajów można zdać sobie sprawę z sytuacji na rynku lnianym. W Estonji przestrzeń uprawna zmniejszyła się z 32 tys. ha w 1930 r. do 18 tys. ha, na Łotwie z 52 tys. ha do 42 tys., na Litwie z 82 tys. ha do 46 tys. ha. Te 3 państwa wykazały więc silny spadek przestrzeni uprawnej, i, co za tem idzie, wydatne zmniejszenie zbiorów lnu. W Europie Zachodniej sytuacja przedstawia się nawet jeszcze gorzej. W Niemczech przestrzeń uprawna spadła o 40%, w Holandji o 60%, w Belgji o 35%, w Irlandji o 75%. Również i we Francji, której szacowania oficjalne nie zostały jeszcze podane do wiadomości, nastąpił wydatny spadek przestrzeni uprawnej. W tych warunkach państwa Europy Zachodniej i Środkowej oraz kraje nadbałtyckie dostarczą w bieżącym sezonie nieznacznych stosunkowo ilości lnu, to też liczyć się należy z ewentualną zwyżką cen. Istotnie w październiku rynek lniany znajdował się pod znakiem bardzo mocnej tendencji. Dla całokształtu sytuacji zaznaczyć należy, że jedynie na terenie Z. S. R. R. przestrzeń uprawna w tym roku zwiększyła się o 35% i wynosi 3 miljn. ha. Większa część rosyjskich zbiorów lnu skonsumowana zostanie przez ludność rolniczą i rosyjski przemysł lniany. Nie ulega jednak żadnej wątpliwości, że wzrost eksportu lnianego Z. S. R. R. nastąpi.

Spadek funta wpłynął na rynek konopi zwyżkowo, zwłaszcza dla wszystkich gatunków sisalu. W związku z niepewną sytuacją, jaka na tem tle zapanowała, w sferach kupieckich wysunięto projekt zlikwidowania tradycyjnych notowań w funtach i ustalenia notowań w innej walucie, jak np. guldenach holenderskich. W II połowie października nastąpiło na rynku ponowne osłabienie tendencji przy cenach utrzymanych dla wszystkich gatunków konopi nowozelandzkich, Manila i Mauritius. Jedynie na rynku węgierskim i w tranzakcjach rosyjskich zanotowano pewne wzmocnienie cen.

Rynki surowego jedwabiu w okresie października nie wykazały większych zmian. Rynki nadreńskie notowały szereg tranzakcyj na krótkie terminy. W Medjolanie zawarto szereg tranzakcyj przy ogólnej tendencji wyczekującej. Oczekiwanie na przebieg wydarzeń politycznych w New-Yorku i Berlinie najwyraźniej odbiło się na sytuacji rynku jedwabnego w Szwajcarji i Francji, gdzie zwłaszcza w II połowie października nie zawierano żadnych prawie tranzakcyj. W Szanghaju i Kantonie zanotowano kilka drobnych tranzakcyj. Rynek jedwabiu w Yokohamie charakteryzowała niepewność przy cenach naogół utrzymanych.

PRZEDRUK DOZWOLONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
ELEKTORALNA 2 (parter)

TELEFONY: 412-66 (Red.), 412-73 i 335-35 (Adm.), 412-68 (Druk.). Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie—zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ w zeszytach zwykłych: IV str. okładki - zł 1.200; II i III str. okł.—zł 900; ½ str. okł.—zł 500; str. zwycz.: 1 str. — zł 600, ½ str. — 350, ¼ str. — zł 200, 1/8 str. — zł 110. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

Redaktor Naczelny: **CZESŁAW PECHE**

Redaktor: **WACŁAW SZURIG**

Redaktor działu finansowo-skarbowego: **PAWEŁ MICHALSKI**

Redaktor działu rolniczego: **LEONARD KRAWULSKI**

Redaktor działu komunikacyjnego: **JÓZEF GIEYSZTOR**

Wydawca: **MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU**

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

„PIONIER" Spółka Akcyjna dla Poszukiwania i Wydobywania Minerałów Bitumicznych

Bilans z dniem 30 kwietnia 1931 r.

STAN CZYNNY:		zł
Kasa i banki		4,055.258·30
Weksle w portfelu		2,386.700 00
Akcje i udziały w innych spółkach		340.400·00
Dłużnicy		8,208.991·95
Urządzenia kopalń		1,180.457·02
Prawa naftowe		44.042·75
Ruchomości		25.128 45
Zapasy materjałów		505.419 54
Sumy przechodnie		12.581·20
Strata: za rok admin. 1930/31	274.534·16	
za lata ubiegłe	36.695 55	311.229·71
		17,070.208·92

STAN BIERNY:	zł
Kapitał akcyjny	15,000.000·00
Fundusz geologiczny	1,498.514·07
Fundusz amortyzacyjny	101.400·36
Wierzyciele	470.294·49
	17,070.208·92

Rachunek Strat i Zysków

za czas od dn. 1 maja 1930 r. do dn. 30 kwietnia 1931 r.

WYDATKI:	zł
Koszty ruchu	314.910·20
Koszty ogólne	143.871·59
Amortyzacja	101.400·36
	560.182·15

PRZYCHODY:	zł
Odsetki	273.184·34
Różne dochody	12.463·65
Strata za rok admin. 1930/31	274.534·16
	560.182·15

Komisja Rewizyjna:

(—) *Czesław Załuski* (—) *Dr. Stefan Bartoszewicz* (—) *Dr. Feliks Flechner*

ZARZĄD

Zakładów Bieli Cynkowej i Przetworów Chemicznych „HUTA FENIKS"

S. A. w Będzinie

zawiadamia PP. Akcjonarjuszów, że **dn. 1 grudnia 1931 r.** w lokalu Zarządu Spółki w Będzinie przy ulicy Mostowej Nr. 7, **o godz. 18**, odbędzie się

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonarjuszów

z następującym porządkiem dziennym:

1) Uzgodnienie statutu Spółki z nowem prawem o spółkach akcyjnych w myśl Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r.; 2) Wolne wnioski.

Zarząd Towarzystwa Zakupów dla Przemysłu Graficznego

S. A. W WARSZAWIE

zawiadamia P. P. Akcjonarjuszów, że w **dn. 4 grudnia r. b.** o godz. 7 w. w lokalu Spółki w Warszawie, Królewska Nr. 10, odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad: 1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności za czas od 1 stycznia 1931 r. do 30 września 1931 r.; 3) Uzupełnienie Kapitału Akcyjnego, względnie Likwidacja Spółki; 4) Ewentualny wybór Komisji Likwidacyjnej; 5) Wolne wnioski, zgłaszane w terminie.

Akcjonarjusze, życzący sobie wziąć udział w Ogólnem Zebraniu, zechcą, stosownie do par. 26 Statutu Spółki, przedstawić swoje akcje lub świadectwa depozytowe najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w biurze Zarządu Spółki w Warszawie, Królewska 10.

Zarząd Spółki Akcyjnej WĘGLOMET, Warszawa, Plac Małachowskiego 4

zawiadamia P. P. Akcjonarjuszów, że w **dn. 11 grudnia 1931 r.** o godz. 13, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

w lokalu Banku dla Handlu i Przemysłu, Traugutta 6, z następującym porządkiem dziennym:

1) Odczytanie protokułu Komisji Rewizyjnej; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za rok 1930/31 z r-kiem zysków i strat; 3) Sprawa dalszej egzystencji Spółki; 4) Wybór władz względnie likwidatorów; 5) Wolne wnioski.

RADA ZARZĄDZAJĄCA

Lubelskiego Syndykatu Rolniczego, S. A.

W LUBLINIE

zawiadamia PP. Akcjonarjuszów, że w dn. **30 listopada r. b. o godz. 5-ej po południu** w gmachu własnym w Lublinie przy ul. Krak. Przedm. 64, odbędzie się **w drugim terminie**

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie Zebrania,
2) Wybór prezydjum,
3) Sprawozdanie z działalności za 1-sze półrocze 1931 r.,
4) Sprawa likwidacji Spółki,
5) Wybór Komisji Likwidacyjnej,
6) Uprawnienia Komisji Likwidacyjnej,
7) Wolne wnioski, które w myśl statutu winny być zgłoszone nie później, jak na 15 dni przed Walnem Zgromadzeniem.

W myśl § 20 Statutu, jako powtórne Zgromadzenie, będzie takowe prawomocne bez względu na ilość osób i akcji przedstawionych przez Akcjonarjuszów.

Uwaga. — § 22 Statutu: posiadacz akcji na okaziciela, który chce przyjąć udział w Walnem zgromadzeniu, winien na 7 dni przed Zgromadzeniem złożyć do kasy Spółki swoje akcje, lub przedstawić dowód złożenia ich do którejkolwiek instytucji kredytowej.

ZARZĄD

Towarzystwa Zakładów Żyrardowskich

S. A.

zawiadamia PP. Akcjonarjuszów, że w myśl art. 45 Statutu Spółki, został zgłoszony przez grupę akcjonarjuszów wniosek w przedmiocie obligacji Towarzystwa, który zostanie przez Zarząd przedstawiony w dn. 18 listopada r. b. Walnemu Zgromadzeniu, w p. 10 porządku dziennego.

Walne Zgromadzenie

Cukrowni Opalenica, S. A. w Opalenicy

z dn. 24 października uchwaliło następujące zmiany statutu:

§ 24 ustęp 1 zdanie 1: „Rada Nadzorcza składa się z 9 członków wybranych przez Walne Zgromadzenie większością głosów";

§ 24 ustęp 1 zdanie ostatnie otrzymuje brzmienie: „z 9 członków Rady Nadzorczej musi być najmniej 7 plantatorów";

§ 34 otrzymuje następujący ustęp: „Walnemu Zgromadzeniu przewodniczy przewodniczący Rady Nadzorczej lub jego zastępca, a w ich nieobecności inny przez Radę Nadzorczą wyznaczony członek.

„Kolej Lokalna Tarnów-Szczucin, S. A."

II OGŁOSZENIE

XX ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Tarnów — Szczucin, S. A." odbędzie się **dn. 28. listopada 1931 r. o godz. 10 przedpoł.** w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych (Gmach Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych IV p. drzwi Nr. 453) we Lwowie z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz sprawozdania Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres od 1/IV 1930 do 31/III 1931 i uchwała co do udzielenia absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
2) Wybór jednego członka Rady Nadzorczej;
3) Ustalenie wysokości rocznego wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej oraz wartości znaczka obecności.

Warunki prawa do głosu na Walnem Zgromadzeniu określa § 20 nowego statutu Spółki.

Lwów, dn. 3 listopada 1931 r. Zarząd

RADA

POLSKIEGO BANKU PRZEMYSŁOWEGO

ma zaszczyt zaprosić niniejszem wszystkich uprawnionych do głosowania akcjonarjuszy Polskiego Banku Przemysłowego na

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się **w dniu 30 listopada 1931 r. o godz. 12 w południe,** w sali posiedzeń Banku w Warszawie, przy ul. Senatorskiej 42, z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór Przewodniczącego Zgromadzenia;
2) Sprawozdanie Zarządu za okres od 1 stycznia do 30 września 1931 r. oraz przedłożenie bilansu wraz z rachunkiem strat i zysków;
3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej oraz wniosek na zatwierdzenie bilansu i udzielenie absolutorjum Radzie i Zarządowi;
4) Wniosek na pokrycie straty bilansowej;
5) Wniosek na zmniejszenie dotychczasowego kapitału zakładowego Banku do zł 3.000.000, podzielonych na 30.000 sztuk akcyj po zł 100 imiennej wartości każda;
6) Uzgodnienie statutu Banku z obowiązującem prawem o spółkach akcyjnych z 1928 roku i upoważnienie Zarządu lub osoby przez Zarząd upoważnionej do przyjęcia zmian w tym statucie, wymaganych ewentualnie przez Władze państwowe;
7) Ewentualne wnioski akcjonarjuszy zgłoszone na piśmie najpóźniej do dnia 23 listopada 1931 r.

Akcjonarjuszy, chcących wziąć udział z prawem głosowania w tem Walnem Zgromadzeniu, uprasza się w myśl §§ 34, 36, 39 i 40 statutu o zdeponowanie najpóźniej do dnia 25 listopada 1931 r. swych akcyj wraz z kuponami w kasie Polskiego Banku Przemysłowego w Warszawie lub w jego Oddziałach we Lwowie i Krakowie.

Pięć akcyj złotowych daje prawo do jednego głosu.

Akcjonarjusze, którzy przez zdeponowanie akcyj udowodnili swe prawo do głosu, otrzymają karty legitymacyjne brzmiące na ich nazwisko, z wymienieniem ilości złożonych akcyj i przypadających na nie głosów. Prawo głosowania na Walnem Zgromadzeniu może akcjonarjusz wykonać albo osobiście, albo przez pełnomocnika bez względu na to, czy ten ostatni jest akcjonarjuszem czy nie.

Bank Dyskontowy Warszawski, S. A.

Stan rachunków dn. 30 wrześni. 1931 r.

STAN CZYNNY:	zł	zł
Kasa i sumy do dyspoz. w Banku Polskim, Banku Gospodarstwa Krajowego i P. K. O.		3,853.762·38
Waluty zagraniczne		1,740.214·41
Papiery wartościowe własne:		
a) pożyczki państwowe	1,028.860·58	
b) papiery hipoteczne	3,715.031·78	
c) akcje	830.017·73	5,573.910·09
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych		6,564.627·04
Banki krajowe		714.785·58
Banki zagraniczne		6,981.568·96
Weksle zdyskontowane		25,276.984·50
Rachunki bieżące (salda debetowe):		
a) zabezpieczone	39,754.984·43	
b) niezabezpieczone	14,049.957·38	53, 04.941·81
Pożyczki terminowe		52.349·63
Nieruchomości		3,816.600·00
Różne rachunki		16,123.352·94
Koszty		4,379.064·03
Oddziały		11,822.847·55
		140,750.008 92

STAN BIERNY:	zł	zł
Kapitały własne:		
a) zakładowy	10,000.000·00	
b) zapasowy	4,350.000·00	
c) inne rezerwy	1,750.000·00	
d) fundusz amortyzacyjny	503.340·00	16,603.340·00
Pozostałość zysków		54.426·96
Wkłady:		
a) terminowe	22,275.597·79	
b) à vista	3,169.636·26	25,445.234·05
Rachunki bieżące (salda kredyt.)		14,356.122·77
Zobowiązania inkasowe		517.698·41
Redyskonto weksli w Banku Polskim		8,919.771·40
Banki krajowe		1,759.413·01
Banki zagraniczne		36,847.740·43
Różne rachunki		18,712.249·96
Procenty, prowizje i różne zyski		5,124.628·81
Oddziały		12,409.383·12
		140,750.008·62

Gwarancje zł 6,084.308·37 Inkaso zł 18,272.615·47

Cukrownia Chybie, Sp. Akc.

Bilans zamknięcia na dz. 30 czerwca 1931 r.

STAN CZYNNY	zł
Nieruchomości: place i budowle	3,961.780·33
Maszyny i urządzenia fabryczne	5,848.759·48
Ruchomości	134.044·96
Bocznica wąskotorowa	12.656·22
Zapasy	2,627.469·31
Dłużnicy	1,411.362·91
Papiery wartościowe i udziały	182.781·31
Kasa	16.659·10
Wydatki na okres 1931/32	47.211·83
Depozyty Członków Rady Zawiadowczej	140 000·00
	14,382.725·54
Udzielone gwarancje	800.691.00

STAN BIERNY	zł
Kapitał akcyjny	3,000.000·00
Kapitał rezerwowy	859.341·56
Fundusz amortyzacyjny	3,729.350·87
Fundusz specjalny	1,818.407·49
Niewypłacona dywidenda	2.301·00
Weksle	490.500·00
Wierzyciele	4,288.887·74
Depozytarjusze	140.000·00
Zysk	53.936·88
	14,382.725·54
Zobowiązania z tyt. udzielonych gwarancyj	800.691·00

Rachunek strat i zysków za okres gospodarczy 1930/31 r.

WINIEN	zł
Koszta produkcji	3,426.388·60
Świadczenia socjalne	26.018·81
Podatki: obrotowy i różne	164.300·94
Procenty i prowizje	568.400·48
Amortyzacje	688.687·24
Zysk	53.936·88
	4,927.732·95

MA	zł
Wyprodukowany cukier	4,690.512·12
Melas i wytłoki	210.936·02
Zysk z kamp. 1929/30 r.	5.772·81
Dywidenda od akcyj Banku Polskiego i Banku Cukrownictwa	20.512·00
	4,927.732·95

DRUKARNIA TORUŃSKA, S. A.
W TORUNIU

zwołuje PP. Akcjonarjuszów na

Walne Zgromadzenie

na sobotę, **dn. 28 listopada 1931 r. o godz. 16 po poł.** w lokalu Spółki Akcyjnej Drukarni Polskiej w Poznaniu przy ul. Św. Marcin 70.

Porządek obrad:

1) Sprawozdanie Zarządu z czynności Spółki, oraz przedłożenie bilansu i rachunku zysków i strat za rok obrachunkowy 1930/31; 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej; 3) Sprawozdanie rewizyjne; 4) Potwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1930/31 r., udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej, podział zysków; 5) Ustalenie wysokości djet dla członków Rady Nadzorczej; 6) Wybór 2 członków do Rady Nadzorczej; 7) Wolne głosy.

Akcje lub poświadczenia depozytu akcyj, biorących udział w Walnem Zgromadzeniu, muszą być złożone na ręce Zarządu Spółki 7 pełnych dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, wyłączając dzień zgłoszenia i dzień Walnego Zgromadzenia.

Zarząd: (—) *Stanisław Bok*

Kolej Lokalna Borki Wielkie-Grzymałów, S. A.

II OGŁOSZENIE

XXVI ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Borki Wielkie — Grzymałów" odbędzie się **dn. 25 listopada 1931 r., o godz. 10 przed poł.** w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych (gmach Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych IV p. drzwi Nr. 453) we Lwowie z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz sprawozdania Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres od 1/IV 1930 do 31/III 1931 i uchwała co do udzielenia absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
2) Ustalenie wysokości rocznego wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej oraz wartości znaczka obecności;
3) Sprawa zleconej Radzie Nadzorczej kooptacji w skład tej Rady reprezentanta interesów miejscowych.

Warunki prawa głosu na Walnem Zgromadzeniu określa § 21 statutu Spółki.

Lwów, dn. 29 października 1931 r. Zarząd

Chemiczno - Farmaceutyczne Zakłady Przemysłowe FR. KARPIŃSKI, S. A.

mają zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonarjuszów, że w **dn. 21 listopada r. b., o godz. 6 po poł.**, odbędzie się w biurze Zarządu w Warszawie, przy ul. Wolność 9,

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonarjuszów

z następującym porządkiem dziennym:

1) Reasumpcja bilansu majątkowego brutto, sporządzonego na dz. 1 lipca 1928 r. i w związku z tem reasumpcja bilansów i zamknięć za lata operacyjne: 1928, 1929 i 1930;
2) Wolne wnioski.

PP. Akcjonarjusze, pragnący uczestniczyć w Walnem Zebraniu, zechcą złożyć w biurze Zarządu swoje akcje lub odpowiednie dowody depozytowe najpóźniej w dn. 14 listopada 1931 r. do godz. 2 po południu.

Kolej Lokalna Chełmża — Mełno, S. A.

I OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Akcjonarjuszów Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Chełmża — Mełno" odbędzie się dnia **11 grudnia 1931 r** o godz. 17 w Chełmży w Magistracie (sala posiedzeń).

Przedmiotem obrad będą:

1) Rozpatrzenie sprawozdania Rady Nadzorczej i Zarządu z czynności za lata 1929/30 i 1930/31 i sprawozdania Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za wyżej wymienione lata, oraz uchwała co do kwitowania Zarządu i Rady Nadzorczej z wykonania przez nich obowiązków;
2) Ustalenie wysokości rocznego wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej oraz wysokości znaczka obecności;
3) Oznaczenie wynagrodzenia za czynności członka zarządu;
4) Oznaczenie czasopisma codziennego, przeznaczonego do ogłoszeń o zwoływaniu Walnego Zgromadzenia poza dziennikiem urzędowym i czasopismem wskazanem w statucie;
5) Wybór członków Rady Nadzorczej.

Zgodnie z statutem każda akcja daje prawo uczestniczenia w Walnem Zgromadzeniu, jeżeli zostanie złożona przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w Zarządzie Spółki w Chełmży i nie będzie odebraną przed ukończeniem tegoż.

Zamiast akcyj mogą być złożone w wyżej wymienionym terminie zaświadczenia wydane przez notarjusza w Chełmży lub Toruniu, że akcje zostały u niego zdeponowane. W takiem zaświadczeniu winny być wymienione liczby akcyj i zobowiązanie notarjusza, że akcje te nie będą przez niego zwrócone przed dniem 12 grudnia 1931 r.

Zamiast złożenia akcyj, będących w posiadaniu Skarbu Państwa i polskich związków powiatowych komunalnych oraz samorządowych miejskich, wystarcza przedłożenie przewodniczącemu Walnego Zgromadzenia urzędowego zaświadczenia krajowej kasy lub instytucji, w której akcje te są przechowywane.

Ewentualne dodatkowe konkretne sprawy do porządku dziennego Walnego Zgromadzenia mogą być zgłoszone najpóźniej 23 listopada 1931 r. w Zarządzie Spółki w Chełmży (Magistrat) przez akcjonarjuszów, reprezentujących przynajmniej jedną dziesiątą część kapitału akcyjnego przy równoczesnem udowodnieniu posiadania wymaganej ilości akcyj.

Rada Nadzorcza.

Towarzystwo Cukrowni „Brześć Kujawski", S. A.

Bilans na dz. 30 czerwca 1931 r.

STAN CZYNNY.—*a*) Grunty, budynki, maszyny i urządzenia zł 10,782.082·05; *b*) Nowe maszyny i urządzenia zł 20.955·00; *c*) Kolejki dojazdowe, tabor i grunty pod kolejkami zł 2,931.584·09; *d*), *e*) i *f*) Osada rolna, cegielnia i Huta Helena zł 168.073·83; *g*) Kasa zł 94.985·09; *h*) Papiery publiczne i udziały w przedsiębiorstwach zł 503.233·34; *i*) Remanent cukru, melasu, węgla, materjałów, ruchomości i inwentarz żywy zł 4,590.906·07; *k*) Wydatki na kampanję 1931/32 r. zł 134.435·68; *l*) Depozyty zł 45.000·00; *m*) Różni dłużnicy zł 2,987.055·20; **Razem zł 22.258.310·35.** — Zabezpieczenie hipoteczne kredytu akcyzowego zł 2,396.240·00.

STAN BIERNY.—*a*) Kapitał zakładowy zł 4,800.000·00; *b*) Kapitał amortyzacyjny zł 5,056.317·92; *c*) Kapitał zasobowy zł 3,232.671·08; *d*) specjalna rezerwa zł 1,600.000·00; *e*) Wierzyciele T-wa zł 6,955.818·71; *f*) Należności z roku 1930/31 r. zł 93.158·44; *g*) Deponenci zł 45.000·00; *h*) Dywidenda z ubiegłych lat zł 7.481·84; *i*) zysk brutto zł 467.862·36; **Razem zł 22,258.310·35.**—Kredyt akcyzowy zabezpieczony hipotecznie zł 2,396.240·00.

Rachunek zysków i strat

MA. — Zysk z fabrykacji zł 421.118·78; Dywidenda od papierów procentowych zł 50.552·41; pozostałość z 1929/30 r. zł 1.633·90; **Razem zł 473.305·09.**

WINIEN.—Strata na akcjach upadłej Sp. Akc. Orthwein, Karasiński i S-ka zł 3.734·00; Niedobór z eksploatacji osady Kuczyny zł 1.708·73; Pozostałość zł 467.862·36, po potrąceniu zł 81.500·00 na kapitał zapasowy, pozostawiono do dyspozycji Akcjonarjuszów.

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Towarzystwo Akcyjne Wyrobów Bawełnianych WOLA w Warszawie"

zawiadamia Akcjonarjuszów Spółki, że **w dniu 5 grudnia 1931 r. o godz. 12 w południe** w lokalu Zarządu w Warszawie przy ul. Bema 70 odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zmiana statutu i uzgodnienie z nowem prawem o spółkach akcyjnych (rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 marca 1928 r. „Dz. Ust. R. P." Nr. 30);
2) Wolne wnioski.

Akcjonarjusze, pragnący uczestniczyć w Walnem Zgromadzeniu, winni w myśl § 53 statutu złożyć w kasie Zarządu conajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia swoje akcje. Zamiast akcyj mogą być składane kwity depozytowe, wydane jako dowód przyjęcia akcyj na przechowanie lub zastaw przez instytucje kredytowe, działające na zasadzie statutów przez Rząd zatwierdzonych, z wymienieniem numerów akcyj, oraz z zastrzeżeniem, że akcje te nie będą zwrócone przed terminem Walnego Zgromadzenia. W razie niedojścia do skutku Walnego Zgromadzenia w terminie wyżej oznaczonym, w dniu 19 grudnia 1931 r. o tej samej godzinie i w tym samym lokalu odbędzie się powtórne Walne Zgromadzenie, którego uchwały będą prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych akcyj.

FIRMA

Zakłady Przemysłowe Emil Eisert i Bracia Schweikert

SP. AKC.

podaje do wiadomości osób zainteresowanych, że w dniu **4 grudnia 1931 r. o godz. 4 po południu w lokalu Zarządu w Łodzi,** przy ulicy Gdańskiej Nr. 47, odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

zwołane w celu rozpatrzenia projektu Zarządu w przedmiocie zmiany Statutu, obowiązującego zgodnie z „Prawem akcyjnem" z dnia 22 marca 1928 r. od 3 października 1931 r., z następującym porządkiem dziennym:

1) zmiana części 2 par. 10 w celu przedłużenia okresu odbywania Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z 4-ch miesięcy do 5-ciu,
2) zmiana par. 27, dotycząca zmniejszenia minimalnej ilości członków Zarządu z 4-ch do 3-ch, oraz skreślenia drugiego zdania tegoż paragrafu w przedmiocie specjalnego upoważnienia dla członka Zarządu,
3) zmiana par. 31, który ma otrzymać brzmienie: „Składa oświadczenia i podpisuje w imieniu Spółki każdy członek Zarządu samodzielnie",
4) zmiana par. 41 w celu przedłużenia okresu sporządzania przez Zarząd bilansu, rachunku zysków i strat oraz sprawozdania z 2-ch do 3-ch miesięcy po upływie roku obrotowego,
5) zmiana par. 45 w celu skreślenia cyfr procentowych amortyzacji ruchomości i nieruchomości Spółki i uzależnienia wysokości tych odpisów od faktycznego zużycia,
6) upoważnienie dla Zarządu do sprzedaży części nieruchomości łódzkiej Nr. hip. 270 r. rep. hip. Nr. 4136,
7) wybór członków Zarządu w pełnym składzie na miejsce ustępujących w myśl par. 27 statutu,
8) zatwierdzenie kontraktu z jednym z członków Zarządu,
9) wolne wnioski.

Akcjonarjusze, zgodnie z art. 54 Ustawy Prawo o Spółkach Akcyjnych z dnia 22/III 1928 r., mają prawo do dnia 19 listopada 1931 r. zgłosić Zarządowi dodatkowe sprawy na porządek dzienny.

Spółka Akcyjna Małopolska Fabryka Żarówek we Lwowie

Bilans na dzień 31/III 1931 r.

STAN CZYNNY

Grunta i budynki zł 232.695·00; Maszyny i narzędzia zł 141.925·94; Ruchomości zł 6.242·46; Surowce i półfabrykaty zł 145.341·02; Gotowe wyroby zł 145.644·72; Dłużnicy zł 302 653·76; Weksle zł 33 278·65; Kasa zł 2.234·01; Banki zł 30.777·53; Sumy przechodnie zł 8.403·33; Strata zł 118.754·06; **Ogólna suma zł 1,167.950·48.**

STAN BIERNY

Kapitał akcyjny zł 700.000·00; Fundusz rezerwowy zł 2.688·59; Wierzyciele zł 441.746·10; Niepodjęte dywidendy zł 752·00; Rezerwa podatkowa zł 19.676·00; Sumy przechodnie zł 3.087·79; **Ogólna suma zł 1,167.950·48.**

Rachunek Strat i Zysków

WINIEN

Koszty handlowe i podatki zł 121.228·10; Odsetki zł 31.242·69; Należności wątpliwe zł 63.968·67; Amortyzacja zł 12.973·33; Różnice kursowe zł 2.247·32.

MA

Zysk ze sprzedaży zł 105.739·38; Zysk z r. 1929/30 zł 7.166·67; Strata zł 118.754·06.

Zarząd Spółki „Karpina" Zakłady Przemysłu Drzewnego i Chemiczno-Drzewnego, S. A. we Lwowie

zawiadamia, że dn. **27 listopada 1931 r. o godz. 11** odbędzie się w sali posiedzeń Polskiego Banku Przemysłowego we Lwowie, przy ul. 3 Maja Nr. 9

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZY

z następującym porządkiem dziennym: 1) sprawozdanie Zarządu i przedłożenie bilansu za rok obrachunkowy 1929/30; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie przedłożonego bilansu i rachunku strat i zysków oraz udzielenie absolutorjum Zarządowi; 4) Wybór 3 członków Zarządu; 5) Wybór 3 członków Komisji Rewizyjnej i 2 zastępców, oraz ustalenie wysokości ich wynagrodzenia; 6) Uzgodnienie statutu Spółki z rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 22 marca 1928 r. Dz. Ust. R. P. Nr. 39 poz. 383 o prawie o spółkach akcyjnych; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonarjusze, chcący wziąć udział w Walnem Zgromadzeniu, zechcą swoje akcje względnie świadectwa tymczasowe złożyć najpóźniej do dnia 20 listopada 1931 w Spółce lub w kasie Polskiego Banku Przemysłowego we Lwowie za pisemnem poświadczeniem, które będzie służyć jako legitymacja do wzięcia udziału w Walnem Zgromadzeniu. Powyższe poświadczenie opiewać będzie na nazwisko i będzie podawać ilość akcyj i głosów, przysługujących upoważnionemu akcjonarjuszowi. Legitymacja ta służyć może tylko osobie w niej wymienionej, lub należycie wykazanemu pełnomocnikowi.

Zdeponowane akcje, względnie tymczasowe świadectwa mogą być po Walnem Zgromadzeniu podjęte w Instytucji, w której zostały złożone za zwrotem otrzymanego poświadczenia lub też za potwierdzeniem odbioru i oddaniem potwierdzenia Spółki, że wydane na złożone akcje poświadczenie u niej złożone zostało.

Zarząd.

Ogłoszenie pierwsze.

ZAPROSZENIE NA

VIII Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonarjuszów Spółki Akcyjnej p. f.

„Węgierska Górka" Górnicza i Hutnicza Spółka Akcyjna

Z SIEDZIBĄ W KRAKOWIE

które się odbędzie **w czwartek dn. 10 grudnia 1931 r. o godz. 17** w sali posiedzeń Biura Sprzedaży Rur Zjednoczonych Odlewni Polskich „Ruropol" w Warszawie, Nowy Świat 35, m. 3, z nast. porządkiem dziennym:

1) Odczytanie protokułu z ostatniego Walnego Zgromadzenia;
2) Sprawozdanie Dyrekcji;
3) Przedłożenie zamknięcia rachunkowego za rok 1930;
4) Sprawozdanie rewizorów rachunkowych i udzielenie absolutorjum;
5) Ustalenie liczby członków Zarządu;
6) Ustalenie liczby i wybór członków Rady Nadzorczej;
7) Ustalenie wysokości wynagrodzenia dla rewizorów rachunkowych;
8) Wolne wnioski akcjonarjuszów, o ile będą zgłoszone w trybie przewidzianym ust. 4 art. 13 statutu Spółki najpóźniej na 14 dni przed Walnem Zgromadzeniem.

PP. Akcjonarjusze, pragnący wziąć udział w Walnem Zgromadzeniu, zechcą złożyć akcje lub świadectwa tymczasowe, uzasadniające prawo głosowania, najpóźniej na siedem dni przed odbyciem Walnego Zgromadzenia w Kasie Spółki w Węgierskiej Górce. Zamiast akcyj wzgl. świadectw tymczasowych mogą być złożone również potwierdzenia, wydane na dowód złożenia akcyj wzgl. świadectw tymczasowych u notarjusza, mającego siedzibę urzędową w granicach Rzeczypospolitej Polskiej.

Wobec dokonania fuzji

„Lesienickiej Fabryki Drożdży Prasowanych i Spirytusu", Sp. Akc. z „Pierwszą Krajową Fabryką Spirytusu i Drożdży Spirytusowych", Sp. Akc.

przez przejęcie majątku tej ostatniej i wpisu fuzji do rejestru handlowego Sądu Okręgowego we Lwowie, zawiadamia się akcjonarjuszy „Pierwszej Krajowej Fabryki Spirytusu i Drożdży Spirytusowych, S. A.", że wymiana akcyj tejże Spółki nastąpi w Banku Dyskontowym Warszawskim, Oddziale we Lwowie, w stosunku dwadzieścia akcyj „Pierwszej Krajowej Fabryki Spirytusu i Drożdży Spirytusowych S. A." po zł 10 za jedną akcję „Lesienickiej Fabryki Drożdży Prasowanych i Spirytusu S. A." po zł 100.

O ile wymiana nie nastąpi do 30 czerwca 1932 roku, ilość akcyj „Lesienickiej Fabryki Drożdży Prasowanych i Spirytusu S. A.", odpowiadająca niewymienionej ilości akcyj „Pierwszej Krajowej Fabryki Spirytusu i Drożdży Spirytusowych S. A." złożoną zostanie w Banku Dyskontowym Warszawskim, Oddziale we Lwowie, na koszt akcjonarjuszy.

Zarząd
Lesienickiej Fabryki Drożdży Prasowanych i Spirytusu. Sp. Akc.

TOWARZYSTWO

„ELEKTRYCZNOŚĆ"

Sp. Akc. w Warszawie

Bilans w dniu 30 czerwca 1931 r.

STAN CZYNNY.

Nieruchomości zł 8,624.141·64; Ruchomości zł 57.696·00; Materjały i produkty zł 652.994·38; Kapitały zł 102.674·15; Dłużnicy zł 402.193·79; Rachunki Depozytowe zł 59.406·00; **Razem zł 9,899.105·96.**

STAN BIERNY.

Kapitał akcyjny zł 4,000.000·00; Kapitał rezerwowy zł 242.933·80; Kapitał amortyzacyjny zł 3,659.220·50; Specjalna rezerwa zł 1,102.619·48; Dywidenda niepodniesiona zł 13.257·12; Wierzyciele zł 563.735·82; Rachunki Depozytowe zł 59.406·00; Zyski i straty zł 257.933·24; **Razem zł 9,899.105·96.**

Rachunek Zysków i Strat za 1930/31 rok.

WINIEN:

Koszty ogólne zł 872.302·76. Przewyżka za 1930/31 zł 257.933·24. **Razem zł 1,130.236·00.**

MA:

Zysk brutto **zł 1,130.236·00.**

Ogólne Zebranie Akcjonarjuszów z dn. 31 października 1931 roku postanowiło przenieść przewyżkę zł 257.933·24 na Kapitał Amortyzacyjny. Kupon Nr. 7 od akcyj Spółki unieważnia się.

ZARZĄD SPÓŁKI AKCYJNEJ
pod firmą

„Spółka Akcyjna Browaru w Częstochowie dawniej K. Szwede"

na zasadzie art. 49 Prawa o Spółkach Akcyjnych (Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r., „Dz. Ust. R. P." Nr. 39, poz. 383) podaje do wiadomości p. p. akcjonarjuszów, że w sobotę **dnia 19 grudnia 1931 roku o godz. 8 wieczorem,** w biurze Zarządu rzeczonej Spółki w Częstochowie przy ul. Ogrodowej Nr. 18/22 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Akcjonarjuszów wspomnianej Spółki.

Porządek dzienny Zgromadzenia zgodnie z art. 50 powołanego prawa oraz §§ 5 i 6 statutu Spółki obejmuje następujące sprawy:

1) Wybór Przewodniczącego;
2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania z działalności Zarządu za 1930/1931 rok operacyjny oraz rachunku zysków i strat za powołany rok operacyjny;
3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1930/31;
4) Kwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków;
5) Wybór dwóch członków Zarządu na miejsce ustępujących oraz wybór pięciu członków Komisji Rewizyjnej;
6) Wybór pisma, w którem mają być drukowane ogłoszenia;
7) Udzielenie dyrektorowi Spółki prawa samodzielnego wystawiania czeków oraz indosowania weksli;
8) Uzupełnienie statutu Spółki w tym sensie, że Walne Zgromadzenia akcjonarjuszów odbywać się mogą bądź w siedzibie Spółki (w Częstochowie) bądź w Warszawie.

Oprócz spraw, objętych powyższym porządkiem dziennym, p. p. akcjonarjusze władni są nie później, jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, żądać umieszczenia na porządku dziennym i innych spraw, o ile rozporządzają przynajmniej jedną dziesiątą częścią kapitału akcyjnego (art. 54 i 57 prawa akcyjnego). Omawiane sprawy winny być wyszczególnione.

Akcjonarjusze, życzący sobie wziąć udział w Walnem Zgromadzeniu, zechcą stosownie do art. 59 powołanego prawa przedstawić swoje akcje lub odnośne świadectwa depozytowe, względnie zastawowe w biurze Zarządu Spółki najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Stosownie do art. 61 prawa o Spółkach Akcyjnych powyższe Walne Zgromadzenie ważne będzie bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcyj.

ZARZĄD

Sp. Akc. Zakładów Graficznych „Drukarnia Polska"

podaje do wiadomości P. P. Akcjonarjuszów Spółki, że na podstawie § 12 Statutu Spółki **w dn. 3 grudnia r. b. o godz. 5 po poł.** odbędzie się w lokalu Spółki w Warszawie (ul. Szpitalna 12)

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za rok operacyjny 1930 i odczytanie protokułu Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok 1930; 4) Powzięcie uchwały o przelaniu rezerwy na powiększenie kapitału zakładowego w kwocie zł 64.500 do kapitału zasobowego; 5) Pokwitowanie władz spółki z wykonywania przez nie obowiązków; 6) Uchwalenie budżetu na rok 1931; 7) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 8) Powzięcie uchwały o upoważnieniu Zarządu do nabywania i obciążania nieruchomości według swego uznania; 9) Wolne wnioski.

Na podstawie § 17 Statutu akcjonarjuszom przysługuje prawo zgłoszenia dodatkowych spraw na porządek dzienny, w terminie przewidzianym w § 14 Statutu.

Cukrownia „Dobre", S. A.

Bilans na dzień 30 czerwca 1931 r.

STAN CZYNNY

1) Nieruchomości: Ziemia, budynki fabryczne, gospodarcze, mieszkalne, maszyny i urządzenia techniczne ℳ 7,946.108·37; 2) Kolejki: linje kolejkowe, parowozy, wagony i cysterny ℳ 2,376.789·78; 3) Cementownia Bachorze ℳ 57.869·00; 4) Ruchomości ℳ 163.519·86; 5) Inwentarz żywy ℳ 4.880·00; 6) Kasa ℳ 68.891·59; 7) Remanent: cukru, melasu, węgla, materjałów w magazynach, nasienie buraczane i nawozy sztuczne ℳ 3,910.249·29; 8) Papiery procentowe ℳ 393.066·69; 9) Kaucje ℳ 98.590·00; 10) Plantatotzy ℳ 1,411.311·76; 11) Banki ℳ 1.459.512·94; 12) Różni ℳ 123.492·44; 13) Sumy przechodnie ℳ 16.041·00; 14) Kasa Biura Warszawskiego ℳ 13.063·19; 15) Wydatki 1931/32 r. ℳ 98.764·12; **Razem ℳ 18,142.240·03.**

Zabezpieczenie hipoteczne kredytu akcyzowego ℳ 1,800.000·00.

STAN BIERNY

1) Kapitał Akcyjny za 30.000 sztuk akcji à ℳ 120 ℳ 3,600.000·00; 2) Amortyzacyjny ℳ 4,057.961·43; 3) Zapasowy ℳ 2,093.204·73; 4) Akcepty ℳ 1,095.342·17; 5) Rezerwa Specjalna do dyspozycji Walnego Zgromadzenia ℳ 900.000·00; 6) Rezerwa na podatek dochodowy i inne ℳ 56.738·30; 7) Weksle plantatorskie ℳ 887.000·00; 8) Plantatorzy z r-ku bieżącego Wielkorolni ℳ 6.368·17; 9) Banki ℳ 3.767.984·52; 10) Różni wierzyciele ℳ 779.479·49; 11) Kasa Przezorności ℳ 79.339·34; 12) Sumy Przechodnie ℳ 99.780·11; 13) Dywidenda z lat poprzednich ℳ 18.625·38; 14) Zyski i Straty: pozostałe zyski z lat poprzednich ℳ 9.770·46; Zysk brutto ℳ 690.645·93; **Razem ℳ 18,142.240·03.**

Zabezpieczenie hipoteczne kredytu akcyzowego ℳ 1,800.000·00.

Rachunek zysków i strat

STRATY

Strata na 36 akcjach f-my Orthwein i Karasiński ℳ 3.599·00, amortyzacja statutowa ℳ 686.438·57; do dyspozycji Akcjonarjuszów ℳ 4.207·36; **Razem ℳ 694.244·93.**

ZYSK

Na fabrykacji 1930/31 ℳ 631.592·60; na papierach procentowych ℳ 61.639·00; różne ℳ 1.113·33; **Razem ℳ 694.244·93.**

„THONET-MUNDUS"

Polskie Fabryki Giętych Mebli, S. A.

X Walne Zgromadzenie

odbędzie się **dnia 30 listopada 1931 r. o godz. 11 przedpołudn.** w sali zebrań Śląskiego Zakładu Kredytowego w Bielsku.

Porządek dzienny: 1) Sprawozdanie Rady Zawiadowczej oraz przedłożenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok gospodarczy 1930/31; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej oraz udzielenie absolutorjum Radzie Zawiadowczej; 3) Powzięcie uchwały o wyniku finansowym roku gospodarczego 1930/31; 4) Wybór do Rady Zawiadowczej; 5) Wybór 3 rewizorów rachunkowych oraz 2 zastępców, oraz powzięcie uchwały co do ich wynagrodzenia za rok gospodarczy 1931/32.

Akcjonarjusze, życzący sobie wziąć udział w Walnem Zgromadzeniu, winni najpóźniej do 8 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć ich akcje wraz z kuponem 1930/31 w Banku Dyskontowym Warszawskim w Warszawie, gdzie otrzymają imienne karty legitymacyjne z odnotowaną ilością złożonych przez nich akcyj oraz służących im głosów.

Rada Zawiadowcza.

ZARZĄD

STOWARZYSZENIA MECHANIKÓW POLSKICH Z AMERYKI, S. A.

podaje do wiadomości, iż

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się **w dn. 30 listopada 1931 r. o godz. 17 min. 30** w lokalu Spółki, Marszałkowska 46, z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Bilans na dzień 30 czerwca 1931 r.; 3) Sprawozdanie Zarządu z wyniku pertraktacyj z akcjonarjuszami co do podwyższenia kapitału zakładowego; 4) Wniosek Zarządu co do pokrycia strat; 5) Wybór Prezesa Zarządu; 6) Ustalenie wysokości wynagrodzenia dla Członków Rady; 7) Wolne wnioski.

Warszawa, dn. 6 listopada 1931 r.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Dom Mód Bogusław Herse, S. A.

zawiadamia P. P. Akcjonarjuszów, że **dn. 3 grudnia 1931 r. o godz. 8 wieczorem,** w lokalu Spółki, przy ul. Marszałkowskiej 150, w Warszawie, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym: 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok 1930/1931; 2) Budżet na rok 1931/1932; 3) Przyjęcie do wiadomości zatwierdzonego nowego Statutu Spółki; 4) Ukonstytuowanie się władz na zasadzie nowego Statutu, t. j. ustalenie ilości członków Zarządu i ich wybór oraz wybór członków Komisji Rewizyjnej; 5) Określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wnioski akcjonarjuszów.

Cukrownia „Ciechanów", S. A.

Bilans na dz. 30 czerwca 1931 r.

STAN CZYNNY

Budowle i maszyny ℳ 3,630.4224·6; Nowe nakłady ℳ 635·91; Folwark Szczurzyn ℳ 367.457·44; Drogi i bruki ℳ 203.790·76; Papiery procentowe ℳ 282.165·84; Ruchomości ℳ 312.812·51; Kasa ℳ 17.813·87; Remanenty cukru i materjałów ℳ 3.067.729·80; Dłużnicy 2,593.422·70; Wydatki spełnione za 1931/32 r. ℳ 48.172·57; Udziały Cukrowni w innych Towarzystwach ℳ 49.658·39; **Razem ℳ 10,574.082·25.**

STAN BIERNY

Kapitał akcyjny ℳ 3,250.000·00; Kapitał amortyzacyjny ℳ 1,904.423·94; Kapitał zapasowy ℳ 149.488·02; Fundusz na wsparcia i odszkodowania ℳ 16.718·98; Niewypłacone dywidendy ℳ 31.077·60; Wierzyciele ℳ 4,001.082·91; Akcepty ℳ 791.389·84; Sumy przechodnie ℳ 87.917·57 Przewyżka dochodu ℳ 341.983·39; **Razem ℳ 10,574.082·25.**

Rachunek zysków i strat za 1930/31 r.

Za różnice kursowe ℳ 1.638·24; Strata na dłużnikach ℳ 4.259·15; Strata na gospodarstwie fol. Szczurzyn ℳ 3.490·52; Zaległy podatek dochodowy ℳ 80.300·00; Amortyzacja budynków, maszyn i urządzeń ℳ 309.637·57; Zysk ℳ 341.983·39; **Razem ℳ 741.308·87.**

Zysk z fabrykacji pg. sprawozdania ℳ 741.308·87; **Razem ℳ 741.308·87.**

CUKROWNIA I RAFINERJA „MILEJÓW", S. A.

Bilans zamknięcia na dz. 30 czerwca 1931 r.

STAN CZYNNY		zł	zł
Grunta własne		56.784·48	
Budowle		1.755.789·76	
Maszyny i urządzenia		2.072.597 36	3,885.171·60
Materjały		254.411·21	
Ruchomości		164.932·82	
Inwentarz żywy		3.760 00	423.104·03
Produkty cukrowe:			
Mączki żółtej 959 q = 805 q cukru białego		20.632·15	
Melasu 4.211·77 q		2.109·05	
Wytłoki 8.110 q		4.860·00	27.601·20
Cukier:			
Kryształ na rynek wewn. 8.424 q	zł 968.338·80		
Kryształ zapasowy 879 q	zł 22.528·77		
Kryształ eksport. 3.460 q	zł 88.679·80		
Kryształ eksport. stoki 5.460 q	zł 139.939·80	1,219.487 17	
Kostkana rynek wewn. 2.797 q		324.398·85	1,543.886·02
Kasa—gotówką w kasie			11.532 09
Papiery wart. w posiad.—własne			145.729·99
Papiery wart. — przyjęte do depoz.			92.000·00
Bank Cukrownictwa:			
Kredyt akcyzowy		647.693·20	
Otwarty kredyt		16.198·34	
Wpłaty na akcje nowych emisyj		1.964·91	
Rozliczeniowy		747·11	
Komisowa sprzedaż kryształu 1930/31 r.		9.189·27	
Komis. sprzed. kostki 1930/31 r.		22.694·47	698.487·30
Sumy Przechodnie			36.905·67
Udziały w instytucjach			37.287·74
Kaucje własne			3.278·25
S.H.C. rozrachunek za kryształ eksport. 1929/30 r. £ 114 13.8		9.314·03	
D-tto		982·63	10.296·66
Nawozy sztuczne dostawy bezpośred.			2.212·94
Dłużnicy:			
Różni za przypadające należności		763.021·38	
Instytucje kredytowe		79.243·69	
Plantatorzy		401.556·12	1.243.821·19
Fundusz międzyzwiązkowy			10.942·91
			8.172.257·59

STAN BIERNY	zł	zł	zł
Kapitał akcyjny		1.920·000·00	
„ zasobowy		122.609·04	
Kapitał amortyzacyjny:			
od budowli fabrycznych zł 203.156·08			
od budowli gosp. zł 20.697·30			
od budowli mieszk. zł 79.749·00	304.602·38		
od maszyn i urządzeń	1,155.261·91		
„ ruchomości	39.129·43		
„ inwentarza żywego	804·00	1.499.797·72	3,542.406·76
Fundusz dyspozycyjny			781.746·78
Wierzyciele:			
Różni za złożone depozyty		92.000·00	
„ do uregulowania		190.698·44	
Instytucje kredytowe		83·00	
Plantatorzy		447·18	283.228·62
Skarb Państwa — akcyza			647.693·20
S. H. C. Pożyczka zagraniczna Ł. 9533			413.589·20
Bank Cukrownictwa:			
Miejscowa sprzedaż		3.148·80	
Pożyczka akcyzowa		382.559·15	
Rozliczeniowy		5.939·06	
Parytety kotła krajowego 1930/31 r.		17.021·66	408.668·67
Akcepty własne			817.618·59
Weksle plantatorskie			440.700·00
Sumy Przechodnie			39.459·01
S. H. C. rozrachunek za kryształ eksportowy 1930/31 r. Ł. 10.721 11.3			465 154·98
Kasa Przezorności			84.634·06
Zysk za rok operacyjny 1930/31 r.			247.357·72
			8.172 257·59

Rachunek strat i zysków 1930/31 r.

WINIEN	zł	zł
I. Różne		
Strata z lat ubiegłych, poniesiona w okresie bieżącym 1930/31 r.	131.702·21	
Różnice kursowe	3.533·96	135.236·17
II. Zyski		
Zysk N-tto za czas od 1.VII 1930 r. do 30.VI 1931 r.		247.357·72
		382.593·89

MA	zł	zł
I. Procenty		
Dywidenda za rok 1930 od 452 szt. akcyj Banku Cukrownictwa	zł 5.424·00	
D-tto od 161 szt.	zł 644·00	6.068·00
Dywidenda za rok 1929/30 od 22 udziałów w S. H. C.		220·00
Dywidenda za 1930 r. od 361 szt. akcyj Banku Polskiego		5.415·00
Dywidenda za 1930 r. od 272 szt. akcyj Banku Angielsko-Polskiego		2.176·00
Dywidenda za 1930 r. od 30 szt. akcyj Banku Związku Spółek Zarobkowych		120·00
II. Różne		
Zysk na tartaku		1.830·05
Zysk na własnem gospodarstwie		5.609·29
III. Cukier		
Zysk na kampanji 1930/31 r.		361.155·55
		382 593·89

Zarząd T-wa Akcyjnego Cukrowni i Rafinerji „MILEJÓW": (—) *Antoni Rostworowski-senjor*, (—) *Józef Drecki*. (—) *Tadeusz Rojowski*, (—) *Alojzy Kuczyński*, (—) *Zygmunt Rulikowski*. Komisja Rewizyjna: (—) *Stanisław Stecki*, (—) *Bronisław Michalewski*. (—) *Teofil Kujawski*. Dyrektor: (—) *Tadeusz Fabijanowski*. Buchalter; (—) *Wacław Kociubiński*.

ZARZĄD
Spółki Akcyjnej „SIŁA i ŚWIATŁO" w Warszawie

zawiadamia niniejszym PP. Akcjonarjuszów, że w dn. **1 grudnia 1931 r. o godz. 11** w domu własnym przy ul. Marszałkowskiej Nr. 94, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego;
2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1930/31, podział zysków oraz udzielenie absolutorjum Zarządowi Spółki;
4) Kooptacja do Rady Nadzorczej;
5) Wybór członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących;
6) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej, delegatów Rady do Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej;
7) Zmiany §§ 10, 13 i 22 statutu Spółki:

§ 10 statutu otrzyma następujące brzmienie: „Zwyczajne Walne Zgromadzenia akcjonarjuszów odbywać się będą corocznie w ciągu pięciu miesięcy po upływie roku obrotowego w miejscu siedziby spółki";

§ 13 statutu otrzyma drugi ustęp treści następującej: Zarząd obowiązany jest w ciągu trzech miesięcy od upływu roku obrotowego sporządzić i złożyć Radzie Nadzorczej do zbadania bilans na ostatni dzień roku obrotowego, rachunek strat i zysków oraz sprawozdanie Spółki za rok ubiegły";

§ 22. — Ustęp pierwszy i drugi § 22 otrzymają następujące brzmienie: „Z sumy dochodów, jaka pozostanie po pokryciu wydatków, odlicza się odpisy na amortyzację majątku nieruchomego i ruchomego spółki według decyzji Walnego Zgromadzenia oraz ustawowe odpisy na kapitał zapasowy. Następnie Walne Zgromadzenie może pozostałe po tych odpisach zyski w części lub w całości przeznaczyć na utworzenie lub zasilenie specjalnych funduszów rezerwowych.

Jeżeli po uskutecznieniu powyżej wymienionych odpisów i odliczeń pozostała kwota nie będzie przenosiła 5% kapitału zakładowego, to przeznacza się ją na dywidendę. Jeżeli zaś przenosić będzie 5%, to reszta ponad te 5% dzieli się w sposób następujący: 20% nadwyżki na wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej i Zarządu do podziału według decyzji Rady, a pozostałość według uznania Walnego Zgromadzenia".

Stosownie do art. 59 prawa o spółkach akcyjnych właściciele akcyj imiennych i świadectw tymczasowych mają prawo uczestniczenia w Walnem Zgromadzeniu jeżeli są zapisani do księgi akcyjnej przynajmniej na siedem dni przed odbyciem Walnego Zgromadzenia. Akcje na okaziciela dają prawo uczestnictwa w Walnem Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone w spółce przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia, t. j. najpóźniej w dn. 23 listopada r. b. w biurze Spółki w Warszawie, ul. Marszałkowska 94, i nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż zgromadzenia. Zamiast akcyj mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcyj u notarjusza albo w instytucjach kredytowych. Akcjonarjusze zagraniczni mogą składać zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcyj w firmie Trust Metallurgique Belge-Français, 168 rue Royale, Bruxelles. Zaświadczenia winny wymieniać liczbę akcyj oraz zawierać oświadczenie, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Stosownie do § 12 statutu, Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcyj.

CUKROWNIA TUCZNO, S. A. W TUCZNIE, powiat Inowrocław

Bilans po dz. 30 czerwca 1931 r.

STAN CZYNNY: Ziemia zł 53.250·13; Budowla zł 1,571.069·08; Maszyny i aparaty zł 2.171.049·82; Bocznica do stacji kolejowej Jaksice: tory zł 48.310·64, tabor zł 42.802·59, tory i tabor razem zł 91.113·23; Kolejki wąskotorowe: tory zł 336.489·67, tabor zł 141.873·17; tory i tabor razem zł 478.362·84; Odstojniki zł 94.976·88; Inwentarz żywy i zaprząg zł 5.325·40; Ruchomości zł 17.724·00; Papiery wartościowe i zastawy zł 599.310·24; Udział „Cukroport" zł 3.100·00; Kasa — gotowizna zł 8.278·57; Dłużnicy zł 767.849·92; Zapasy: cukier, melas, wytłoki, węgiel, koks, nasiona buraczane, materjały zł 3,067.725·71; **Razem zł 8,929.135·82.**

STAN BIERNY: Kapitał zakładowy zł 1,700.000·00; Kapitał zapasowy zł 187.323·19; Fundusz amortyzacyjny zł 1,252.812·68; Kasa pomocy urzędników i robotników zł 21.839·21; Niepodniesiona dywidenda zł 2.894·29; Weksle zł 71.799·00; Wierzyciele zł 5,652.130·75; Zysk do rozporządzenia Walnego Zgromadzenia zł 40.336·70; **Razem zł 8,929.135·82.**

Rachunek strat i zysków po dz. 30 czerwca 1931 r.

STRATY: Odpisy zł 613.594·13; Odsetki zł 395.831·18; Podatki i opłaty stemplowe zł 247.133·21; Pozostałość zysku zł 40.336·70; **Razem zł 1,296.895·22.**

ZYSKI: Zysk na fabrykacji zł 1,233.886·76; Dywidenda od papierów wartościowych zł 62.648·70; Różnica kursowa zł 210·29; Przeniesienie z 1929/30 r. zł 149·47; **Razem zł 1,296.895·22.**

Rada Nadzorcza: *K. Jaczyński.* Powyższy bilans oraz rachunek strat i zysków przejrzeliśmy i znaleźliśmy wszystko w porządku. *Tuczno, dn. 26 sierpnia 1931 r.* Rewizorzy: *A. Hempel. Józef Hoppe.*

Zarząd: *Z. Smoczyński, Inż. K. Putz, T. Dembiński.* Zgodność powyższego bilansu oraz r-ku strat i zysków z księgami oraz inwenturami firmy „Cukrownia Tuczno" niniejszym poświadczamy. M. p. „POWIERNIK", Spółka Rewizyjno - Powiernicza Thiel & Marciniak. — *A. Thiel* Dyplom. i przysięgły rzeczoznawca księgowości.

Poznań, dn. 25 sierpnia 1931 r.

Jednocześnie podajemy do wiadomości, że w skład naszej Rady Nadzorczej wchodzą: PP. Kazimierz Jaczyński z Bielic, przewodniczący. Curt Heinecke z Wybranowa, zastępca przewodniczącego. Członkowie PP.: Dr. Bolesław Brodnicki z Wielkiej Kołudy, Dr. Bolesław Jagielski z Poznania, Radca Max Kohnert z Jaksic, Stanisław Mlicki z Gnojna, Dr. D. J. Pennock z Berlina, Carl Strebe z Kłopotu, Stefan Szumlański z Kątna.

Tuczno, dn. 30 października 1931 r. Zarząd

DRUGIE OGŁOSZENIE

Zarząd Warszawskiego Towarzystwa Fabryk Cukru, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonarjuszów, że w **dn. 25 listopada r. b. o godz. 3 popoł.** w biurze Zarządu w Warszawie, przy ul. Krakowskie-Przedmieście Nr. 7 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór Przewodniczącego;
2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Rady Nadzorczej i Zarządu, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1930/31;
3) Powzięcie uchwały o podziale zysków;
4) Pokwitowanie Rady Nadzorczej i Zarządu z czynności;
5) Upoważnienie Zarządu do poczynienia wydatków inwestycyjnych;
6) Upoważnienie Zarządu do likwidacji nieczynnych cukrowni „Marja" i „Model" i sprzedaży ich gruntów, budynków i maszyn;
7) Zatwierdzenie kooptacji członka Rady Nadzorczej;
8) Ustalenie stałego uposażenia Rady Nadzorczej;
9) Wybór 2 członków Rady Nadzorczej w miejsce wychodzących z kadencji;
10) Zmiany w Statucie Towarzystwa, a mianowicie:
   a) w ostatniem zdaniu § 5, które brzmi: „O zagubieniu kuponów za czas ubiegły i rok bieżący, Zarząd żadnych zastrzeżeń nie przyjmuje" — proponuje się skreślić słowa „Za czas ubiegły i rok bieżący",
   b) § 9, który brzmi: „Walne Zgromadzenia Akcjonarjuszów odbywać się będą w miejscu siedziby Spółki" — proponuje się uzupełnić ustępem treści następującej: „corocznie w ciągu 5 (pięciu) miesięcy po upływie roku obrotowego",
   c) w § 21 po ustępie pierwszym, który brzmi: „Rok operacyjny Spółki trwa od dnia 1 lipca do dnia 30 czerwca roku następnego włącznie" — proponuje się wprowadzić ustęp treści następującej: „Zarząd Spółki obowiązany jest w ciągu trzech miesięcy od upływu roku obrotowego sporządzić i złożyć Radzie Nadzorczej bilans, rachunek zysków i strat, oraz sprawozdanie z działalności Spółki za rok ubiegły".
11) Prócz tego wniosek akcjonarjusza o akceptację aktu wykreślenia wpisów serwitutowych z wykazów hipotecznych nieruchomości ziemskich: „Dobra Sanniki", „Folwark Osmólsk" i „Dobra Krubin", oraz o upoważnienie Zarządu Towarzystwa do wyrażenia zezwolenia na wykreślenie w całości lub w części, według uznania Zarządu, wszystkich wpisów, figurujących w dziale III wykazu hipotecznego nieruchomości ziemskiej „Osada Fabryczna Sanniki" powiatu Gostyńskiego.

Właściciele akcyj na okaziciela, życzący sobie uczestniczyć w Walnem Zgromadzeniu, winni najpóźniej do dn. 18 listopada 1931 r. złożyć w Zarządzie Spółki swe akcje, lub też zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcyj u notarjusza, lub w instytucji kredytowej krajowej.

W zaświadczeniu winny być wymienione: imię i nazwisko akcjonarjusza, jego adres, ilość i numery akcyj, oraz winno być zawarte oświadczenie, iż akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Właściciele akcyj imiennych mają prawo uczestniczyć w Walnem Zgromadzeniu, o ile do dn. 18 listopada 1931 roku zostali zapisani do księgi akcyjnej.

Karty wstępu na Ogólne Zgromadzenie wydawane będą w biurze Zarządu na 3 dni przed terminem Ogóln. Zebrania.

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

Spółki Akcyjnej Herzfeld & Victorius w Grudziądzu

odbędzie się w piątek **dn. 27 listopada 1931 r. o g. 11.30 przedpoł.** na sali posiedzeń Związku Hut w Warszawie, ul. Mazowiecka 7.

Porządek obrad: 1) Sprawozdanie Zarządu za rok obrachunkowy 1930/31 oraz przedłożenie bilansu i rachunku strat i zysków; 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu na 30 czerwca 1931 r. i rachunku strat i zysków za rok obrachunkowy 1930/31, udzielenie pokwitowania Radzie Nadzorczej i Zarządowi oraz uchwalenie podziału zysku; 4) Ustalenie składu Rady Nadzorczej na 1931/32 r.; 5) Wolne wnioski, zgłoszone w sposób prawem przewidziany.

Właściciele akcyj imiennych mają prawo uczestniczenia w Walnem Zgromadzeniu, jeżeli są zapisani do księgi akcyjnej na 7 dni przed odbyciem Walnego Zgromadzenia. Akcje na okaziciela dają prawo do uczestniczenia w Walnem Zgromadzeniu, jeżeli najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożone zostaną w biurze Spółki w Grudziądzu i nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż. Zamiast akcyj mogą być złożone zaświadczenia (kwity depozytowe) na dowód złożenia akcyj w Banku Związku Spółek Zarobkowych (Centrali i oddziałach) albo też u notarjusza polskiego. W zaświadczeniach (kwitach depozytowych) należy wymienić liczbę, numery oraz rodzaj akcyj i stwierdzić, że akcje nie będą z depozytu wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Grudziądz, dn. 30 października 1931 r.

Herzfeld & Victorius, S. A.

Zarząd

Zakłady Przemysłowe „ETERNIT", S. A.

Bilans w dn. 31 grudnia 1930 r.

STAN CZYNNY:

1) Nieruchomości i Ruchomości zł 1,041.877·60; 2) Remanenty: a) produkty gotowe zł 643.766·05; b) zapasy materjałów zł 181.399·85; razem zł 825.165·90; 3) Gotowizna zł 5.100·48; 4) Weksle zł 82.018·43; 5) Kaucje i Depozyty zł 1.836·40; 6) Korespondenci: a) Banki zł 15.189·74; b) Różni zł 36.489·69; c) Odbiorcy zł 216.519·60; razem zł 268.199·03; 7) Wątpliwi Dłużnicy zł 12·00; 8) Sumy przechodnie zł 3.338·08; 9) Awanse Dekarzy zł 3.399·64; 10) Różnica Kursu na Oblig. Banku Gosp. Kraj. zł 62.810·96; **Suma ogólna zł 2,293.758·52.**

STAN BIERNY:

1) Kapitał Akcyjny zł 600.000·00; 2) Kapitał Zapasowy zł 132.104·98; 3) Kapitał Amortyzacyjny zł 361.186·54; 4) Specjalna Rezerwa zł 52.146·63; 5) Niepodniesiona Dywidenda zł 631·94; 6) Akcepty zł 196.236·75; 7) Kaucje i Depozyty zł 1.000·00; 8) Korespondenci: a) Banki zł 390.649·35; b) Różni zł 458.517·14; c) Odbiorcy zł 6.578·63; razem zł 855.745·12; 9) Sumy przechodnie zł 12.001·22; 10) Awanse Dekarzy zł 79·47; 11) Procenty okresu przyszłego zł 28.982·86; 12) Pozostałość z zysku 1929 r. zł 43.540·55; 13) Zysk zł 10.102·46; **Suma ogólna zł 2,293.758·52.**

Straty i zyski.

WINIEN:

Podatki zł 58.455·18; Procenty i prowizje zł 62.368·29; Świadczenia socjalne zł 10.049·54; Odpisy na amortyzację zł 82.861·61; Zysk zł 10.102·46; **Suma ogólna zł 223.837·08.**

MA:

Zysk brutto za rok operacyjny **zł 223.837·08.**

Zarząd

Grodzieckiego Towarzystwa Kopalń Węgla i Zakładów Przemysłowych, S. A.

niniejszem ma zaszczyt podać do wiadomości P. P. Akcjonarjuszów, że stosownie do § 53 statutu **w dn. 9 grudnia 1931 r. o godz. 10 przed południem,** w biurze Zarządu Towarzystwa w Grodźcu koło Będzina, odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego;
2) Wniosek Zarządu w sprawie uzupełnienia i zmiany statutu Spółki:

a) uzupełnienie § 10 przez dodanie na końcu paragrafu ustępu w brzmieniu: „żyrowanie weksli otrzymywanych od klientów na pokrycie należności Spółki dokonywane będzie przez jednego z członków Zarządu, lub przez dwóch prokurentów łącznie",

b) uzupełnienie statutu następującemi trzema paragrafami, dotyczącemi ustanowienia instytucji Komisji Rewizyjnej i oznaczenie tych paragrafów kolejnemi liczbami 19, 20 i 21. Paragrafy te otrzymują brzmienie:

§ 19. — „Dla sprawdzania sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat Walne Zgromadzenie wybiera corocznie zwykłą większością oddanych głosów Komisję Rewizyjną, składającą się z pięciu członków",

§ 20. — „Członkowie Komisji Rewizyjnej nie mogą być wybierani ani zpośród członków Zarządu, ani Rady Nadzorczej, ani z pośród innych osób, biorących udział w prowadzeniu Spółki. Członkowie Komisji Rewizyjnej nie mogą być powoływani do udziału w kierownictwie Spółki",

§ 21. — „Członkowie Komisji Rewizyjnej poza zwrotem poniesionych przez nich wydatków, w związku ze sprawowaniem ich czynności w Spółce, otrzymują stałe wynagrodzenie, wysokość którego uchwala Walne Zgromadzenie";

c) uzupełnienie statutu paragrafem o następującem brzmieniu:

„Zwyczajne Walne Zgromadzenie powinno się odbyć w ciągu pięciu miesięcy po upływie roku obrotowego",

i oznaczenie tego paragrafu liczbą 22;

d) Uzupełnienie statutu przez dodanie § 26 o następującem brzmieniu:

„Zarząd Spółki obowiązany jest w ciągu trzech miesięcy od upływu roku obrotowego sporządzić i złożyć władzom nadzorczym do zbadania bilans na ostatni dzień roku obrotowego, rachunek zysków i strat, oraz dokładne piśmienne sprawozdanie z działalności Spółki za ubiegły rok";

e) Uzupełnienie dotychczasowego § 22 przez powołanie się na Rozporządzenie Prezydenta z dn. 3 grudnia 1930 r. — Uzupełniony ten paragraf otrzyma brzmienie następujące: „Wszystkie sprawy nieobjęte statutem decydowane będą na podstawie Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 roku (*„Dz. Ust. R. P."* Nr. 39 — 1928 r. poz. 383). „Prawo o spółkach akcyjnych", oraz z dnia 3 grudnia 1930 roku (*„Dz. Ust. R. P."* Nr. 86 — 1930 r. poz. 664)";

f) W związku z wprowadzonemi pod punktami *b), c)* i *d)* nowemi paragrafami następuje zmiana w dotychczasowej numeracji niektórych paragrafów statutu, a mianowicie:

1) dotychczasowy § 19 w swem dotychczasowem brzmieniu oznacza się liczbą 23; 2) dotychczasowy § 20 w swem dotychczasowem brzmieniu oznacza się liczbą 24; 3) dotychczasowy § 21 w swem dotychczasowem brzmieniu oznacza się liczbą 25; 4) dotychczasowy § 22 w swem nowem uzupełnionem, w myśl punktu *e)* brzmieniu oznacza się liczba 27;

3) Wybór Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej, oraz określenie wynagrodzenia takowych;
4) Wnioski Akcjonarjuszów i Zarządu.

Dla prawomocności Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia wymagana jest obecność przedstawicieli przynajmniej trzech czwartych wszystkich akcyj. Na wypadek nieurzeczywistnienia tego warunku, lub niedojścia do skutku zebrania dla innych powodów, niniejszem zwołuje się powtórne Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie akcjonarjuszów na dzień 30 grudnia 1931 r. na tęż samą godzinę, w tem samem miejscu i z tym samym porządkiem dziennym.

To powtórne Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie będzie, na podstawie § 59 statutu Towarzystwa, prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych akcyj. Dla uzyskania prawa uczestnictwa i głosu w Nadzwyczajnem Walnem Zgromadzeniu Spółki P. P. Akcjonarjusze winni są nie później jak na 7 dni przed terminem Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia złożyć swoje akcje lub zaświadczenia notarjusza, lub też instytucji kredytowej krajowej, stwierdzające, że akcje zostały złożone do przechowania i nie będą wydane właścicielowi przed terminem Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia.

Zarząd Towarzystwa Sosnowieckich Fabryk Rur i Żelaza, S. A.

ma zaszczyt zawiadomić P. P. Akcjonarjuszów, że wyznaczone na dz. 13 listopada 1931 r. Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonarjuszów nie odbędzie się z powodu niezgłoszenia dostatecznej ilości akcji

Wobec tego

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w 2-im terminie, t. j. **dn. 1 grudnia 1931 r.** w lokalu Zarządu Towarzystwa w Warszawie, ul. Moniuszki Nr. 10 **o godz. 11,** z tym samym porządkiem dziennym, co na niedoszłem zebraniu, a mianowicie:

1) Sprawozdanie Zarządu, wnioski Komisji Rewizyjnej i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1930/31 rok operacyjny oraz podział zysków i udzielenie Zarządowi pokwitowania; 2) Zatwierdzenie budżetu i planu działalności na bieżący rok operacyjny; 3) Wybór Członków Zarządu i Członków Komisji Rewizyjnej i wyznaczenie wynagrodzenia Komisji Rewizyjnej; 4) Uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych, w myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. *„Dz. Ust. R. P."* Nr. 39, poz. 383, i zatwierdzenie nowej redakcji statutu. Wybór Rady Nadzorczej, określenie wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej i członków Rady, delegowanych do stałego nadzoru.

Akcjonarjusze, życzący sobie uczestniczyć osobiście lub przez swych przedstawicieli w rzeczonem Walnem Zgromadzeniu, powinni przedstawić nie później, jak do dn. 23 listopada r. b. w Zarządzie Spółki w Warszawie, Moniuszki 10, swe akcje lub też zaświadczenie depozytu z wykazem odpowiednich numerów.

Dla akcyj, deponowanych we Francji i Belgji, koniecznem jest przedstawienie świadectw depozytowych, wystawionych przez „Credit Lyonnais" w Paryżu.

Stosownie do artykułu 57 statutu zebranie to uważane będzie za prawomocne, a uchwały jego za ostateczne, bez względu na liczbę akcyj zgłoszonych przez Akcjonarjuszów, uczestniczących w tem zebraniu.

Za każdą reprezentowaną na Walnem Zgromadzeniu akcję wypłacony będzie żeton obecności w wysokości 2 fr. fr.

CUKROWNIA KOŚCIAŃSKA, S. A.

Bilans na dz. 31 maja 1931 r.

STAN CZYNNY:	zł	zł
Grunta		93.755·40
Budynki i budowle		3.166.236·00
Maszyny i aparaty		7,483.123·00
Tabor i urządz. kolejowe		52.819·60
Domy i place		300.769·20
Szopa dla pługów parowych		3.400·00
Pługi parowe		61.356·20
Inwentarz ruchomy		134.524·88
Inwentarz żywy		13.544·87
Banki:		
a) rachunki bież.	216.630·75	
b) rachunek cukru	5,439.253·40	
c) „ akcyzy	201.393·50	5.857.277·65
Dłużnicy		216.859·95
Plantatorzy		400.067·27
Kasa		38.236·27
Papiery wartościowe:		
a) własne	1,369.215·69	
b) fundusz robotn.	2.759·50	1,371.975·19
Remanenty		1,610.626·80
Na konto buraków 1931 r.		488.374·54
Sumy przechodnie		32.622·32
		21.325.569·14
Depozyty zarządu	60.000·00	
Depozyty rady nadz.	90.000·00	
Różni za udz. gwar.	2,469.650·00	2,619.650·00

STAN BIERNY:	zł
Kapitał zakładowy	3,000.000·00
Fundusz rezerwowy	675.000·00
Fundusz amortyzacyjny	4,584.422·20
Fundusz rob. im. D-ra Alfr. Chłapowskiego z Bonikowa	2.759·50
Rewersy pługów parowych	37.536·00
Zobowiązania długotermin.	816.210·70
Kredyty zagraniczne	5,714.980·93
Akcepty	2,807.675·90
Akcyza	284.900·00
Banki — rach. „kotła akc."	1,311.788·11
Wierzyciele	468.167·61
Plantatorzy	1,107.249·89
Sumy przechodnie	127.177·80
Dywidenda niepodniesiona	24.810·00
Zysk	362.890·50
	21.325.569·14
Zarząd za depozyty	60.000·00
Rada nadz. za depoz.	90.000·00
Udzielone gwarancje	2,469.650·00
	2,619.650·00

Rachunek zysków i strat za rok 1930/31.

STRATY:	zł
Koszty ogólne	1,013.296·31
Różnica na kursie papierów wartościowych własnych	263.394·69
Podatki	477.640·44
Socjalne świadczenia	171.094·25
Amortyzacja	894.922·80
Zysk	362.890·50
	3.183.238·99

ZYSKI:	zł
Zysk z przeniesienia z ubiegłego roku	38.661·35
Z fabrykacji	2,863.763·84
Różnica na kursie obcych walut	1.862·38
Wpływy ogólne	278.951·42
	3.183.238·99

Kolej Lokalna Muszyna-Krynica, S. A.

I OGŁOSZENIE.

Stosownie do postanowień §§ 10 — 19 statutu podpisany Zarząd Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Muszyna — Krynica" zwołuje niniejszem

XV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Muszyna — Krynica" **na dzień 7 grudnia 1931 r. o godz. 10 przed południem** w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych (Gmach Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych IV p. drzwi Nr. 453) we Lwowie.

Przedmiotem obrad będą: 1) Rozpatrzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz sprawozdania Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres od 1/IV 1930 r. do 31/III 1931 r. i uchwała co do udzielenia absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 2) Rozdział zysku; 3) Ustalenie wysokości rocznego wynagrodzenia dla Członków Rady Nadzorczej oraz wartości znaczka obecności; 4) Sprawa sprzedaży parceli gruntowej w Krynicy Funduszowi Humanitarnemu Pracowników Okręgu Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych w Krakowie; 5) Udzielenie dwom Członkom Zarządu pełnomocnictwa do podpisania deklaracji, zezwalającej na przeniesienie prawa własności kolei lokalnej Muszyna — Krynica na Skarb Państwa.

Po myśli postanowień § 20 statutu każda akcja daje prawo uczestniczenia w Walnem Zgromadzeniu, jeżeli zostanie złożoną przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w Kasie Spółki lub w Kasie Skarbowej I we Lwowie i nie będze odebraną przed ukończeniem tegoż.

Ewentualne dodatkowe wnioski do porządku dziennego mogą być zgłoszone najpóźniej dn. 21 listopada 1931 w Zarządzie we Lwowie, ul. Zygmuntowska 1 (gmach Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych IV p. drzwi 453).

Lwów, dnia 6 listopada 1931 r. *Zarząd*

ZARZĄD

Towarzystwa Zakładów Metalowych B. Hantke

W WARSZAWIE, S. A.

niniejszem podaje do wiadomości P. P. Akcjonarjuszów, że

DOROCZNE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się **w dn. 24 listopada 1931 r. o godz. 5 po południu** w lokalu biura Zarządu w Warszawie, ul. Srebrna 9, z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, rachunku zysków i strat, protokółu Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1930/31;
2) Budżet i plan działań;
3) Wybory władz:
   a) Wybór członków Zarządu i zastępców na miejsce ustępujących na czas do zarejestrowania statutu, uzgodnionego z prawem o spółkach akcyjnych;
   b) Ustalenie liczby i wybór członków Zarządu i Rady Nadzorczej w myśl przepisów statutu, uzgodnionego z prawem o spółkach akcyjnych;
   c) Wybory członków Komisji Rewizyjnej;
4) Zatwierdzenie nabycia nieruchomości i upoważnienie Zarządu do nabycia, sprzedaży, dzierżawy, względnie do zamiany nieruchomości oraz do korzystania z kredytu i zabezpieczenia tegoż;
5) Wybór pisma do ogłoszeń Spółki;
6) Wnioski.

Prawo uczestnictwa i głosu na Walnem Zgromadzeniu służy akcjonarjuszom, zapisanym w księgach spółki, jako akcjonarjusze, conajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia (§ 49 statutu).

CUKROWNIA KUJAWY, S. A. W JANIKOWIE I PAKOŚCI

Bilans na dz. 30 czerwca 1931 r.

STAN CZYNNY:

Janikowo. R-k gruntu zł 88.028·53; R-k budynków zł 1,720.383·68; R-k maszyn, aparatów i urządzeń zł 3,152.038·51; R-k kolei zł 80.563·10; R-k kolejki polnej zł 30.073·51; R-k żeglugi zł 93.528·85; R-k narzędzi zł 1.726·62; R-k pojazdów zł 23.516·48; R-k inwentarza rolnego zł 18.542·27; R-k inwentarza biurowego zł 7.060·58; R-k straży pożarnej zł 28.050·00; R-k ruchom. zł 9.618·10; Razem zł 5,253.130·41.

Pakość. R-k gruntu zł 12.007·44; R-k budynków zł 152.863·53; R-k maszyn, aparatów i urządzeń zł 452.884·80; R-k kolei zł 119.009·56; R-k kolei Pakość — Tuczno zł 173.372·60; R-k kolejki polnej zł 388·07; R-k żeglugi zł 6.040·42; R-k stacji czyszczenia wody zł 388·08; R-k narzędzi zł 116·00; R-k pojazdów zł 2.900·00; R-k inwentarza rolnego zł 8.917·00; R-k inwentarza biurowego; zł 1.955·50; R-k straży pożarnej zł 4.663·70; R-k ruchomości zł 727·60; Razem zł 936.234·30.

R-k udziałów zł 124.554·92; R-k papierów wartościowych zł 3,171.833·94; R-k kaucji zł 1.740·00; R-k kasy zł 2.505·95; R-k amortyzacji różnic kursowych zł 620.000·00; R-k dłużników: Banki zł 337.138·11; Różni dłużnicy zł 284.851·84; Bank Cukrownictwa za przelany kredyt akcyzowy zł 664.175·05; Zapasy: należność od B-ku Cukrownictwa za cukier, deput. cukier, efekty magazynowe worki i płótna filtracyjne, węgiel, nasiona buraczane, melas, koks i kamień wapienny zł 7,058.631·75; **Razem zł 18,454.796·27.**

STAN BIERNY:

R-k kapitału akcyjnego zł 3,600.000·00; R-k kapitału zapasowego zł 129.776·78; R-k kapitału amortyzacyjnego zł 695.330·56; R-k funduszu urzędników i robotników zł 135.000·00; R-k funduszu Dr. Reimanna zł 100.000·00; R-k dobroczynności zł 10.628·33; R-k dywidendy niepodjętej zł 6.334·50; R-k weksli zł 911.220·38; R-k wierzycieli: Banki zł 8.579.831·67; Różni wierzyciele zł 1,977.862·68; Pożyczka zabezpiecz. hipot. zł 1,602.000·00; Skarb Panstwa — za kredyt akcyzowy zł 664.175·05; Zysk zł 42.636·32; **Razem zł 18,454.796·27.**

Rachunek zysków i strat

STRATY:

Odpisy na kapitał amortyzacyjny zł 695.330·56; Amortyzacja różnic kursowych zł 154.491·13; Akcje Cukrowni Tuczno zł 759.200·00; Odsetki zł 982.629·26; Pozostałość zł 42.636·32; **Razem zł 2,634.28 ·27.**

ZYSKI:

Zysk na fabrykacji zł 2,267·012·81; R-k dywidendy od papierów wartościow. zł 367.274·46; **Razem zł 2,634.287·27.**

CUKROWNIA KUJAWY, S. A.
w Janikowie i Pakości

Zarząd: *Z. Smoczyński, T. Tembiński, Inż. K. Pułz*

Rada Nadzorcza: *L. Jaczyński*, przewodniczący

Powyższy bilans oraz rachunek zysków i strat przejrzeliśmy i znaleźliśmy wszystko w porządku.

Janikowo, dn. 28 sierpnia 1931 r.

Rewizorzy: *F. Zieliński, F. Fefll*

Zgodność powyższego bilansu i rachunku strat i zysków z prawidłowemi księgami handlowemi oraz inwenturami „Cukrowni Kujawy", Spółka Akcyjna w Janikowie niniejszem poświadczamy.

Janikowo, dn. 28 sierpnia 1931 r.

„POWIERNIK"
Spółka Rewizyjno - Powiernicza Thiel i Marciniak
(—) *St. Marciniak*
dyplom. i przysięgły rzeczoznawca księgowości

Pozostały zysk zł 42.636·32 został zgodnie z uchwałą Walnego Zgromadzenia przeniesiony na kapitał zapasowy.

Członkowie Rady Nadzorczej PP. Dr. Bolesław Brodnicki, Wielka Kołuda, i C. Strebe, Kłopot, którym skończyła się w roku bieżącym kadencja zasiadania w Radzie Nadzorczej, zostali ponownie wybrani przez Walne Zgromadzenie, zaś w miejsce ustępującego P. Adolfa hr. Ponińskiego, Kościelec, wybrano P. Marję Dembińską z Poznania. W miejsce P. Ludwika Batlińskiego z Rycerzewa, który ustąpił w ciągu roku, nie wybrano nowego członka w myśl uchwały Walnego Zgromadzenia, ustanawiającej liczbę członków Rady Nadzorczej tymczasowo na dziewięciu.

W miejsce członka Komisji Rewizyjnej P. Feliksa Zielińskiego z Lublina wybrano P. Edwarda hr. Ponińskiego z Piotrkowic.

Janikowo, dn. 27 października 1931 r.

ZARZĄD

Częstochowskich Zakładów Wyrobów Włókiennych „STRADOM"

S. A.

ma zaszczyt zawiadomić P. P. Akcjonarjuszów, że **w dn. 10 grudnia 1931 r. o godz. 5½ po południu** odbędzie się w biurze Zarządu przy ul. Moniuszki Nr. 2

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

Porządek dzienny zebrania:

1) Ustalenie liczby i wybór członków Zarządu i Rady Nadzorczej w myśl przepisów statutu, uzgodnionego z prawem o spółkach akcyjnych;
2) Wybór pisma do ogłoszeń spółki;
3) Wnioski akcjonarjuszów.

Dla uczestniczenia w tem Zebraniu należy złożyć akcje w kasie Zarządu Spółki lub w instytucjach bankowych i przesłać odnośne kwity depozytowe do biura Zarządu Spółki nie później jak do dn. 3 grudnia 1931 r.

SP. AKC. „SAFAT"

Bilans na dz. 31 grudnia 1930 roku

STAN CZYNNY: 1) Kasa zł 940·87; 2) Nieruchomości zł 804.163·08; 3) Ruchomości zł 111.081·91; 4) Depozyty zł 3.000·00; 5) Weksle w portfelu zł 2.760·00; 6) Sumy Przechodnie zł 3.715·42; 7) Dłużnicy i Wierzyciele zł 176.772·29; 8) Surowce zł 16.123·53; 9) Magazyn zł 30.614·88; 10) Weksle protestowane zł 28.306·64; 11) Zyski i Straty zł 1.953·04; **Razem zł 1,176.731·66.**

STAN BIERNY: 1) Kapitał Akcyjny zł 700.000·00; 2) Kapitał Amortyzacyjny zł 75.797·86; 3) Akcepty zł 53.747·00; 4) Długi Hipoteczne zł 26.700·00; 5) Dłużnicy i Wierzyciele zł 312.167·88; 6) Sumy przechodnie zł 7.500·32; 7) Sumy do wyjaśnienia zł 818·60; **Razem zł 1,176.731·66.**

Rachunek Zysków i Strat na dz. 31 grudnia 1930 roku

WINIEN: 1) Koszty Handlowe zł 85.620·60; 2) Procenty i prowizje zł 34.321·38; 3) Remonty zł 3.378·18; 4) Bonifikaty zł 2.921·03; **Razem zł 126.241·19.**

MA: 1) Zysk na sprzedaży zł 81.141·02; 2) Utrzymanie nieruchomości zł 1.037·25; 3) Zyski i Straty z 1929 r. zł 1.172·19; 4) Kapitał zapasowy zł 40.937·69; 5) Strata zł 1.953·04; **Razem zł 126.241·19.**

ZARZĄD

SANDOMIERSKO-WIELKOPOLSKIEJ HODOWLI NASION, S. A.

W ANTONINACH POWIAT LESZNO

zwołuje

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonarjuszów

firmy „Sandomiersko - Wielkopolska Hodowla Nasion, Spółka Akcyjna" na **dzień 28 listopada 1931 roku o godz. 11 przed południem** do kancelarji adwokata i notarjusza Dr. Stefana Piechockiego w Poznaniu, Plac Wolności 3 I piętro, z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego;
2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za rok obrachunkowy 1930/31 oraz przedłożenie bilansu i rachunku zysków i strat za tenże rok;
3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok obrachunkowy 1930/31;
4) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
5) Powzięcie uchwały odnośnie do pokrycia strat;
6) Podwyższenie kapitału zakładowego o zł 120.000 do łącznej kwoty zł 720.000 przez wydanie 1.200 akcyj na okaziciela po zł 100;
7) Wolne głosy.

Właściciele akcyj imiennych korzystają z prawa głosu na Walnem Zgromadzeniu, o ile akcje ich zostały wniesione do księgi akcyjnej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Antoniny, dn. 11 listopada 1931 r.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Zakłady Amunicyjne „POCISK"

zawiadamia P. P. Akcjonarjuszów, że **w dn. 15 grudnia 1931 r. o godz. 17** w lokalu Spółki w Warszawie przy ulicy Mińskiej Nr. 25, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1930 r., udzielenie Radzie i Zarządowi pokwitowania z czynności; 3) Plan działań i budżet na 1931 r.; 4) Kupno i sprzedaż nieruchomości; 5) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów i hipotecznego ich zabezpieczania; 6) *a)* określenie liczby członków Rady i Zarządu i upoważnienie Rady i Zarządu do kooptacji; *b)* wybory do Rady, Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz określenie wysokości wynagrodzenia członków Rady, Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 7) Wybór pisma do ogłoszeń Spółki; 8) Wnioski, które mogą być zgłoszone przez P. P. Akcjonarjuszów, stosownie do art. 54 prawa o spółkach akcyjnych.

P. P. Akcjonarjusze, pragnący wziąć udział w powyższem Zgromadzeniu, winni najpóźniej do dn. 9 grudnia r. b. do godziny 16 złożyć swe akcje, świadectwa tymczasowe lub odpowiednie kwity depozytowe lub zastawowe w biurze Zarządu (Mińska 25). Właściciele akcyj imiennych mają prawo udziału w Walnem Zgromadzeniu, o ile są zapisani w księgach Spółki conajmniej na 7 dni przed Walnem Zgromadzeniem.

MŁYN ZIEMIAŃSKI, S. A., Poznań

Bilans na dz. 30 czerwca 1931 r.

AKTYWA:	zł
Kasa	1.865·09
Banki	15.915·51
Dłużnicy	238.940·05
Efekty	450·00
Kaucje	650·00
Weksle	16.865·00
Udziały	9.000·00
Nieruchomości	128.157·82
Maszyny	1,111.430·29
Urządzenie fabryczne	74.815·95
Urządzenie biurowe	12.899·50
Zapasy	66.416·16
Strata w roku 1930/31	97.243·50
	1,774.648·87

PASYWA:	zł
Kapitał akcyjny	550.000·00
Fundusz zapasowy	166.655·94
Fundusz amortyzacyjny	187.710·00
Del credere	39.614·32
Efekty kaucyjne	450·00
Wierzyciele	136.509·06
Banki	157.892·00
Akcepty	535.817·55
	1,774.648·87

Rachunek Zysków i Strat.

WINIEN:	zł
Rachunek kosztów handlowych	266.145·88
„ procentów	109.984·03
„ podatków	97.890·21
„ ubezpieczeń	12.421·83
„ świadczeń socj.	15.246·06
	501.688·01

Ma:	zł
Zysk brutto na rach. tow.	403.245·51
Zysk z sprzedaży samochodu	1.199·00
Strata w roku 1930/31	97.243·50
	501.688·01

Walne Zgromadzenie, które odbyło się 30 października 1931 r., wybrało jednomyślnie ustępujących pp. Dr. Amrogowicza z Rzeszynka, Radcę Chłapowskiego z Stawian i przemysłowca Brummera z Berlina ponownie do Rady Nadzorczej Spółki.

Prenumerując

„Lot Polski"

popieracie L. O. P. P.

Prenumerata roczna zł 12 — P. K. O. 7.860

Warszawa — Długa 50

BILANS SUROWY
BANKU HANDLOWEGO W WARSZAWIE S. A.
na dz. 30 września 1931 r.

STAN CZYNNY	zł	zł
1. Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P.K.O. i Banku Gospodarstwa Krajowego		5,405.611·74
2. Waluty zagraniczne		1,201.850·59
3. Papiery wartośc. własne:		
a) pożyczki państw.	795.306·77	
b) papiery hipoteczne	1,657.681·40	
c) akcje	1,697.417·24	4,150.405·41
4. Udziały i akcje w przedsiębiorstw. konsorcj.		3.667.453·94
5. Banki Loro:		
a) krajowe	1,125.935·82	
b) zagraniczne	227.239·94	1,353.175·76
6. Banki Nostro:		
a) krajowe	800 946·22	
b) zagraniczne	3 982.788·63	4,783.734·85
7. Weksle zdyskontowane		78,465.819·17
8. R-ki bież. (salda debet.):		
a) zabezpieczone	62,528.445·25	
b) niezabezpieczone	15,003.278·54	77,531.723·79
9. Nieruchomości		12,775.462·44
10. Różne rachunki		4,884.694·01
11. Koszty handlowe i t. p.:		
a) roku ubiegłego	—	
b) „ bieżącego	7,699.033·24	7,699.033·24
12. Oddziały		25,993.419·49
13. Dłużnicy z tyt. kred. akc. i remburs.		11,184.495·48
Suma bilansowa		239,096.879·91
14. Udzielone gwarancje		9,381.388·80
15. Inkaso		25,660.515·96
Razem		274,138.784·67

STAN BIERNY	zł	zł
1. Kapitały własne:		
a) zakładowy	30,000.000·00	
b) zapasowy	3,000.000·00	
c) inne rezerwy	3,000.000·00	
d) fundusz amortyz.	832.431·77	36,832.431·77
2. Wkłady:		
a) terminowe	15,832.468·89	
b) na książ. wkładk.	23,810.755·76	
c) à vista	28,420.444·96	68,063.669·61
3. Rachunki bieżące (salda kredyt.)		18,640.303·27
4. Zobowiązania inkasowe		770.479·12
5. Redyskonto weksli		21,146.358·89
6. Banki Loro:		
a) krajowe	2,880.004·72	
b) zagraniczne	1,924.056·78	4,804.061·50
7. Banki Nostro:		
a) krajowe	11.560·59	
b) zagraniczne	40,064.060·50	40,075.621·09
8. Różne rachunki		1,448.124·85
9. Proc., prow. i różne zyski:		
a) roku ubiegłego	—	
b) „ bieżącego	10,398.891·16	10,398.891·16
10. Oddziały		25,732.443·17
11. Zobowiąz. z tyt. kred. akc. i remb.		11,184.495·48
Suma bilansowa		239,096.879·91
12. Zobow. z tyt. udz. gwaran.		9,381.388·80
13. Różni za inkaso		25,660.515·96
Razem		274,138.784·67

Związek Przedsiębiorców Gorzelń Rolniczych, S. A. we Lwowie

Bilans z dn. 30 czerwca 1931 r.

AKTYWA: Gotówka w kasie zł 4.895·60; Bank Polski zł 1.500·00; P. K. O. zł 5.197·52; Eskont zł 3,529. 821·47; Dłużnicy zł 2,677.322·15; Papiery wartościowe zł 185.125·90; Towary Składnicy art. techn. zł 13.227·65; Urządzenia rozlew. st zł 6.596·22; Inwentarz biurowy zł 18.642·47; **Razem zł 6,442.328·98.**

PASYWA: Kapitał akcyjny zł 500.000·00; Fundusz zapasowy zł 21.000·00; Rezerwa strat zł 15.000·00; Rachunek subskrypcji akcji zł 5.335·00; Reeskont weksli zł 3,516.035·20; Banki zł 2,237.163·86; Wierzyciele zł 73.400·25; Zysk zł 74.394·67; **Razem zł 6,442.328·98**

Rachunek Strat i Zysków.

STRATY: Płace zł 75.070·00; Podatki i świadczenia społeczne zł 39.208·24; Różne koszty zł 40.866·79; Amortyzacja zł 1.714·09; Różnice kursowe zł 28.381·11; Zysk zł 74.394·67; **Razem zł 259.634·90.**

ZYSKI: Pozostałość z kampanji 1929/30 zł 309·04; Nadwyżka przy emisji akcji zł 8.406·08; Rezerwa na podatki zł 19.500·00; Różne prowizje zł 217.476·23; Kupony zł 13.943·55; **Razem zł 259.634·90.**

Zawiadamiamy, że uchwalona przez Walne Zgromadzenie z dnia 30.X. 1931 r. dywidenda w wysokości 5% t. zn. zł 5·00 od 1 akcji, wypłacana będzie za zgłoszeniem się począwszy od 15.X. 1931 r. przy naszej kasie ul. 3. Maja L. 16.

W DOBIE KRYZYSU
GOSPODARCZEGO
OSZCZĘDZAJMY
PIENIĘDZY I CZASU

PODRÓŻUJMY STALE
SAMOLOTAMI

TANIO
PRĘDKO i
WYGODNIE.

ZAPROSZENIE NA
XIV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW

Tow. Akc. dla Przemysłu Spirytusowego i Chemicznego w Łańcucie

odbyć się mające w **dn. 4. grudnia 1931 r. o godz. 5 popoł.** w biurze Dyrekcji tegoż Towarzystwa z następującym porządkiem dziennym:

1. Odczytanie protokółu ostatniego Walnego Zgromadzenia z dnia 26. listopada 1930 r.
2. Sprawozdanie Rady Zawiadowczej o stanie interesów Towarzystwa.
3. Przedłożenie bilansu za 1930/31 r., sprawozdanie rewizorów rachunkowych i uchwała co do tegoż bilansu oraz udzielenia absolutorjum Radzie Zawiadowczej i Dyrekcji.
4. Uchwała w sprawie rozdziału czystego zysku.
5. Wybór nowych członków Rady Nadzorczej.
6. Wybór Komisji Rewizyjnej i ustanowienia wynagrodzenia dla rewizorów za rok 1930/31.
7. Wnioski i interpelacje.

Dla wykonania prawa głosowania akcje winny być złożone najpóźniej na 6 dni przed Walnem Zgromadzeniem w kasie Towarzystwa. Każdych 25 akcji daje prawo do jednego głosu. Akcjonarjusze, nie jawiący się osobiście mogą być zastąpieni przez pełnomocników. Pełnomocnictwa winny być przedłożone Radzie Zawiadowczej najpóźniej na trzy dni przed Walnem Zgromadzeniem.

AMERYKA

JEST NAJWIĘKSZYM RYNKIEM NA ŚWIECIE

AMERYKAŃSKO-POLSKA

IZBA HANDLOWA
W STANACH ZJEDNOCZONYCH
149 East 67th Street New York City

POŚREDNICZY W NAWIĄZYWANIU STOSUNKÓW HANDLOWYCH POMIĘDZY AMERYKĄ A POLSKĄ

KUPCZE I PRZEMYSŁOWCZE POLSKI!
po przybyciu do Nowego Yorku
UDAJ SIĘ ZARAZ DO IZBY

ROZMÓWISZ SIĘ TAM PO POLSKU, OTRZYMASZ WSKAZÓWKI I POMOC BIUROWĄ ZADARMO!
KORESPONDENCJA W JĘZYKU POLSKIM

W POLSCE
załatwiaj swe sprawy przez
Polsko-Amerykańską Izbę Handlową
Warszawa, Nowy Świat 72, tel. 26-62

Zamawiajcie niezwłocznie

„Kronikę o Polskiem Morzu"

„Dzieje walk zwycięstw i pracy"

Dzieło to jest już na wyczerpaniu, a nakład powtórzony nie będzie

Przy większych zamówieniach rabaty

Cena egzemplarza . . . . Zł 25
z przesyłką . . . . „ 28

Zamówienia przyjmują:
Administr. Tyg. Polska Gospodarcza
Warszawa, Elektoralna 2
oraz wszystkie księgarnie

„POLMIN"

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH

SIEDZIBA DYREKCJI: LWÓW, ULICA SZPITALNA Nr. 1

TELEFONY: 2-48, 3-28, 39-20, 39-21

FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH W DROHOBYCZU — TELEFON 105

REPREZENTACJA W WARSZAWIE ul. Szkolna 2; telefony: 70-84, 114-75, 512-33 i 177-8

Reprezentacja w Gdańsku — Polish Petroleum Company — Krebsmarkt 7 — 8

Przedstawicielstwa zagraniczne we wszystkich stołecznych miastach Europy

POLECA ZNANE ZE SWEJ PIERWSZORZĘDNEJ JAKOŚCI

OLEJE I SMARY SAMOCHODOWE

Polmin AS, Polmin AL, Polmin AZ, Polmin AF, Polmin AP, Polmin AD i Polmin AT

OLEJE CYLINDROWE, ODPOWIEDNIE DO WSZYSTKICH WARUNKÓW PRACY. WYSOKOGATUNKOWE OLEJE ŁOŻYSKOWE. OLEJE DO SILNIKÓW SPALINOWYCH, DO KOMPRESORÓW POWIETRZNYCH I KOMPRESORÓW CHŁODNICZYCH. OLEJE TURBINOWE i TRANSFORMATOROWE. OLEJE WIERTNICZE. TŁUSZCZE MASZYNOWE. SMARY DO LIN I KÓŁ ZĘBATYCH. SMARY DO WÓZKÓW KOPALNIANYCH I OLEJE OSIOWE. — PARAFINĘ, ŚWIECE, WAZELINĘ TECHNICZNĄ. — BENZYNY: EKSTRAKCYJNĄ, LOTNICZĄ, SAMOCHODOWĄ I MOTOROWĄ. — NAFTĘ: RAFINOWANĄ I SILNOPŁOMIENNĄ. OLEJE GAZOWE. ASFALTY BEZPARAFINOWE I PARAFINOWE. SULFOKWASY, KWASY NAFTENOWE.

ODDZIAŁY W KRAJU:

BIAŁYSTOK, ul. Warszawska 7, tel. 10-34
KRAKÓW, ul. Szczepańska 9, tel. 15-82
LUBLIN, ul. Krak. Przedm. 46, tel. 10-74
LWÓW, ul. Szpitalna 1, tel. 3-23
ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 152, tel. 6-27,
WARSZAWA, ul. Szkolna 2, tel. 714-75
POZNAŃ, ul. św. Marcina 18, tel. 35-36
SOSNOWIEC, ul. Naftowa 4, tel. 2-03
TORUŃ, ul. Mostowa 17, tel. 3-99
WILNO, ul. Jagiellońska 8, tel. 1-72

SKŁADY WŁASNE I KOMISOWE:

BIAŁYSTOK, BIELSK PODLASKI, BIŁGORAJ, BĘDZIN, BRODY, BYDGOSZCZ, CHEŁM, DOLINA, DROHOBYCZ, GARWOLIN, GDYNIA, GRUDZIĄDZ, JAROSŁAW, KALISZ, KIELCE, KOŃSKIE, KOŁOMYJA, KOWEL, KRAKÓW, KRASNYSTAW, LIDA, LUBLIN, LUBARTÓW, LWÓW, ŁĘCZYCA, ŁOMŻA, ŁÓDŹ, MIĘDZYRZEC PODLASKI, NOWOGRÓDEK, OPOCZNO, OSTROWIEC, OSTRÓW, PABJANICE, RADOM, RADZYŃ, RÓWNE, RYKI, SANDOMIERZ, SAMBOR, SIEMIATYCZE, SIEDLCE, SKIERNIEWICE, SOBOLEW, SOSNOWIEC, STANISŁAWÓW, STRYJ, TOMASZÓW MAZ., TORUŃ, TARNOPOL, WARSZAWA, WILNO, WIELUŃ, WIERZBNIK, WOŁKOWYSK, WŁOCŁAWEK, ZDUŃSKA WOLA, ZŁOCZÓW, ŻYRARDÓW

WŁASNY PARK CYSTERNOWY

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

ZAKŁAD CENTRALNY W WARSZAWIE
UL. KRÓLEWSKA 5

ADRES TELEGRAFICZNY: KRAJOBANK

KAPITAŁ ZAKŁADOWY ℳ 150,000.000. REZERWY ℳ 64,216.730

ZAŁATWIA WSZELKIE OPERACJE BANKOWE

UDZIELA KREDYTU DŁUGOTERMINOWEGO, PRZEDEWSZYSTKIEM POŻYCZEK INWESTYCYJNYCH DLA SAMORZĄDÓW W 7% OBLIGACJACH KOMUNALNYCH I POŻYCZEK W 7% LISTACH ZASTAWNYCH NA MAJĄTKI ZIEMSKIE I NIERUCHOMOŚCI MIEJSKIE.

EMISJE BANKU, WYSTAWIONE W PEŁNOWARTOŚCIOWEJ WALUCIE, ZAOPATRZONE SĄ W GRARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA ORAZ ZABEZPIECZONE HIPOTECZNIE.

19 ODDZIAŁÓW W POLSCE

KORESPONDENCI WE WSZYSTKICH WIĘKSZYCH MIASTACH ŚWIATA

Główna Drukarnia Wojskowa.